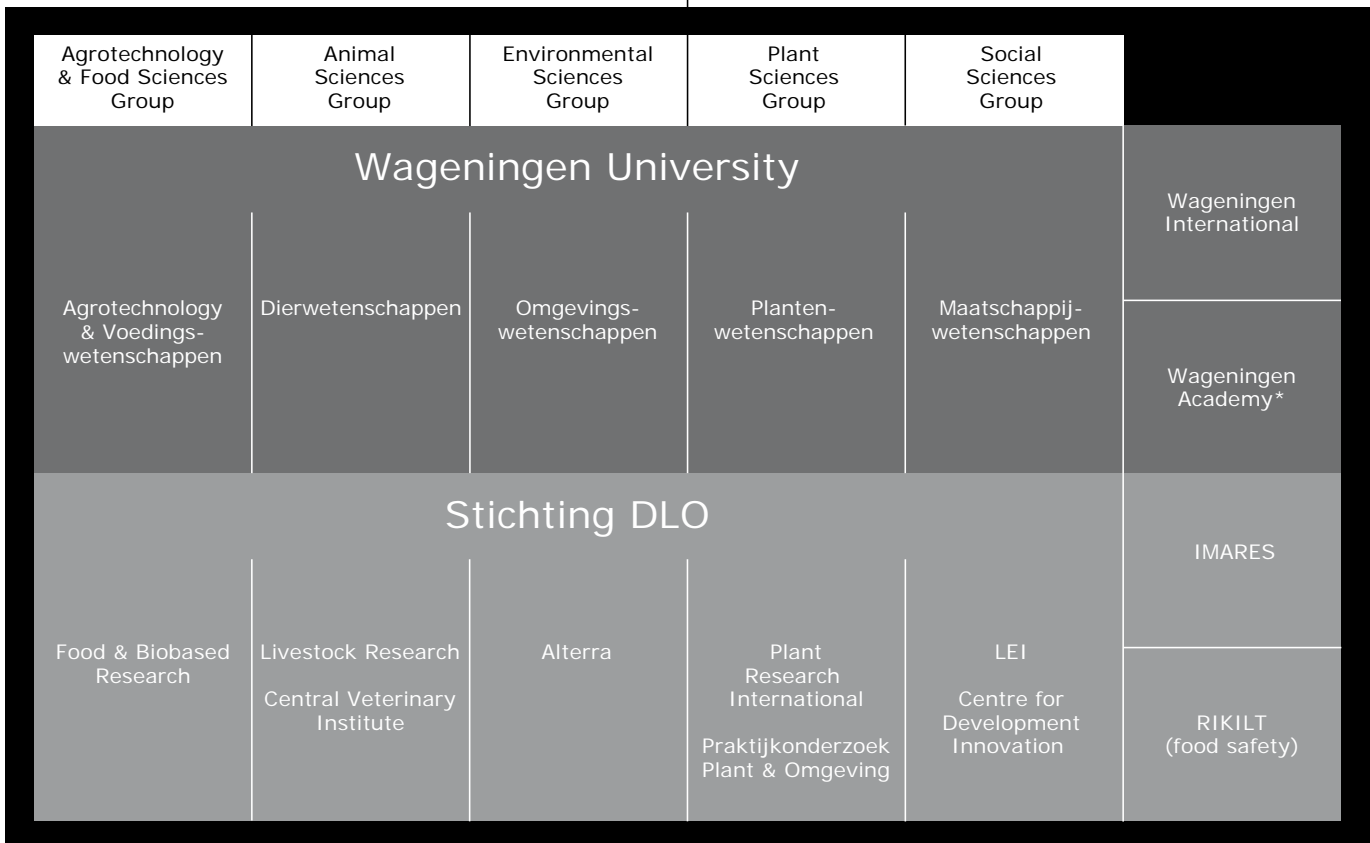
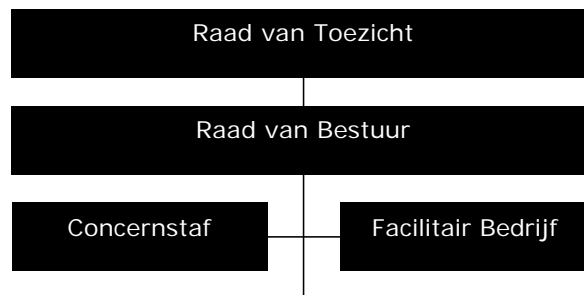

Jaarverslag 2012

WAGENINGEN UR
For quality of life

* Tot 2013 Wageningen Business School

Inhoud

	Voorwoord	3
	Raad van Bestuur en Raad van Toezicht	5
1	Verslag Raad van Toezicht	6
	1.1 Auditcommissie	7
	1.2 Benoemingen- en remuneratiecommissie	7
	1.3 Onafhankelijkheid en compliance	8
	1.4 Samenstelling van de Raad van Toezicht	8
2	Verslag Raad van Bestuur	10
	2.1 Kengetallen	10
	2.1.1 Kengetallen Wageningen University	10
	2.1.2 Kengetallen Stichting DLO	11
	2.1.3 Kengetallen duurzaamheid	11
	2.2 Profiel & beleid	11
	2.2.1 Wageningen UR	11
	2.2.2 Wageningen University	12
	2.2.3 Stichting DLO	14
	2.2.4 Governance	15
	2.2.5 Inrichting medezeggenschap	15
	2.2.6 Internationalisering	15
	2.3 Missie, visie en strategie	18
	2.3.1 Missie en ambitie	18
	2.3.2 Kerngebieden	18
	2.3.3 Voortgang strategisch plan	18
	2.3.4 Voortgang profiel- en prestatieafspraken Wageningen University	20
	2.3.5 Kenniscirculatie en -valorisatie	22
	2.3.6 Duurzaamheid	23
	2.3.7 Informatie- en communicatietechnologie	24
	2.4 Kernactiviteiten	25
	2.4.1 Wageningen University	25
	2.4.2 Stichting DLO	27
	2.5 In dialoog met de Wereld	28
	2.5.1 Stakeholders	28
	2.5.2 Stakeholdersdialoog	28
	2.5.3 Dialogen in 2012, doorkijk naar 2013	29
	2.6 People	30
	2.6.1 Medewerkers	30
	2.6.2 Studenten	34
	2.6.3 Beroep en bezwaar	38
	2.6.4 Facilitaire diensten	39
	2.7 Planet	39
	2.7.1 Onderwijs en onderzoek	40
	2.7.2 Bedrijfsvoering	41
	2.8 Profit	46
	2.8.1 Economische prestatie-indicatoren	46
	2.9 Leveranciers en ketenverantwoordelijkheid	49
	2.9.1 Duurzaam inkoopbeleid	49
	2.9.2 Uitvoering beleid	49
	2.9.3 Resultaten 2012 en doorkijk naar 2013	50
	2.9.4 Link naar onderzoek Wageningen UR	50

2.10	Compliance	50
2.10.1	Eerlijk zaken doen	51
2.10.2	Mensenrechten	51
2.10.3	Veiligheid en Milieu	51
2.10.4	Overige kader	51
2.10.5	Naleving kader in 2012	51
2.10.6	Risicomanagement en interne controle	52
2.10.7	Kwaliteitszorg binnen Wageningen University	53
2.10.8	Kwaliteitszorg binnen DLO	54
2.10.9	Wetenschappelijke integriteit en ethiek	54
3	Financieel verslag	56
3.1	Wageningen University	56
3.1.1	Jaarrekening Wageningen University	56
3.1.2	Overige gegevens	80
3.1.3	Bijlagen	82
3.2	Stichting DLO	86
3.2.1	Jaarrekening Stichting DLO	86
3.2.2	Overige gegevens	119
3.2.3	Bijlagen	121
3.3	Bezoldiging	123
4	Reikwijdte van het verslag	125
4.1	Organisatie-afbakening	125
4.2	Waardeketens	125
4.3	Materialiteitenassessment	126
Bijlage 1	Onderwijs Wageningen University	127
Bijlage 2	Sociaal jaarverslag	133
Bijlage 3a	Nevenfuncties Raad van Bestuur	139
Bijlage 3b	Nevenfuncties Raad van Toezicht	141
Bijlage 4	GRI index	143

Voorwoord

Ondanks de voortdurende economische crisis hebben we als Wageningen UR ook in 2012 financieel gezien goed gedraaid. Binnen de topsectoren hebben we onze sterke uitgangspositie waargemaakt en een groot aantal projecten binnengehaald. Een mooi voorbeeld vormt het Breed4Food programma op het gebied van de veefokkerij, waarbij zelfs het voornemen bestaat om het initiatief ook fysiek op de Campus te vestigen. Voorts zijn de eerste PhD-projecten binnengehaald uit NWO-topsectorenmiddelen, en wel met betrekking tot een groot eiwitinitiatief rond voeding en biobased.

Met de grote druk op de overheidsfinanciën is het met name voor ons toegepast onderzoek cruciaal, dat we in staat zijn meer projecten binnen te halen uit de opdrachtenmarkt. Dit ook ter versterking van de Nederlandse economie en werkgelegenheid. Een mooi voorbeeld vormt de toepassing van moderne technieken om de houdbaarheid van versgeperste vruchtensappen te vergroten. De bij het project betrokken producent bouwt momenteel zelfs een fabriek die geheel volgens het ontwikkelde procedé gaat werken. Ook internationaal trekt onze aanpak de aandacht en dat biedt kansen op de internationale opdrachtenmarkt. Zo zijn in Chili successen geboekt die hebben geleid tot de start van het International Center of Excellence Wageningen UR/Chile op het gebied van food & agri. Een prachtige basis voor verdere activiteiten in Latijns-Amerika. Maar ook in Afrika, China, Saoedi-Arabië en Turkije zijn nieuwe en grote initiatieven in gang of in voorbereiding, in nauwe samenwerking met het Nederlandse bedrijfsleven.

In 2012 werd Wageningen University in de Keuzegids Hoger Onderwijs wederom verkozen tot de beste universiteit van Nederland en de afstand tot de nummer twee is gegroeid. Ook kregen we als eerste in Nederland een instellingsaccreditatie toegekend op grond van de kwaliteit van ons onderzoek en onderwijs én onze bedrijfsvoering, met een extra aantekening voor onze internationale positie. Dat is heel goed nieuws en vertaalt zich onder meer in een nog steeds sterk groeiende instroom van nieuwe studenten. Daarmee wordt een stevige pijler gelegd onder de toekomst van onze universiteit. Maar de grote instroom zet ook extra druk op de inzet van personeel en de beschikbaarheid van gebouwen en faciliteiten. Qua hoeveelheid werk hebben we de extra instroom tot nu toe geruisloos op kunnen vangen, zonder toe te geven op de kwaliteit. Dit alles dankzij een niet-aflatende inzet van onze docenten en hoogleraren. Qua voorzieningen verrijst in rap tempo het tweede nieuwe onderwijsgebouw (Orion) op Wageningen Campus, waarvan aan het eind van het jaar het hoogste punt werd bereikt. Orion zal het komende studiejaar officieel in gebruik worden genomen. Voorts is het departement Dierwetenschappen afgelopen jaar naar de Campus verhuisd, evenals het Bestuurscentrum. In IJmuiden werd de vernieuwde huisvesting van IMARES in gebruik genomen en in Leeuwarden kreeg de Dairy Campus verder vorm en gestalte als nationaal praktijkcentrum voor de melkveehouderij.

In 2012 is afscheid genomen van hogeschool Van Hall Larenstein als onderdeel van Wageningen UR. Het draagvlak voor een succesvolle voortzetting van de samenwerking binnen Wageningen UR was bij VHL onvoldoende. De daadwerkelijke ontvlechting op het gebied van de bedrijfsvoering zal ook in 2013 nog de nodige tijd en aandacht vragen. Uitgangspunt daarbij is dat het primaire proces ongestoord voortgang kan vinden.

Volgens de Transparantiebenchmark is Wageningen University sinds vorig jaar de meest transparante universiteit over duurzaamheid. Een organisatie als Wageningen UR, met als motto For Quality of Life en actief in het groene domein, moet ook zelf streven naar de implementatie van nieuwe inzichten op het terrein van duurzame bedrijfsvoering. In onze jaarverslagen zullen we daar vanaf nu geïntegreerd verslag van doen. Voor u ligt dan ook het eerste jaarverslag van Wageningen UR, waarin het duurzaamheidsverslag, het sociale verslag en het financiële jaarverslag zijn samengevoegd. Dat Wageningen UR het Europees secretariaat voert van het wereldwijd opererende Sustainability Consortium, geeft aan dat onze kennis op het gebied van duurzaamheid ook in 2012 is onderkend en erkend door vooraanstaande internationale spelers.

De enorme uitdaging tenslotte om in 2025 acht en in 2050 negen miljard mensen op een verantwoorde manier te kunnen voeden, met aandacht voor milieu, klimaat, biodiversiteit en dierenwelzijn heeft in 2012 tot interessante debatten geleid zowel binnen als buiten Wageningen UR. Het is belangrijk dat dit onderwerp breed op de agenda prijkt en actief wordt bediscussieerd. De soms heftige emoties waarmee dat gepaard gaat, zijn begrijpelijk. Bij dat alles moeten we onze rol en taak als kennisinstelling niet uit het oog verliezen, namelijk het voeden van het debat met feitelijke kennis die gestoeld is op gedegen onderzoek. Dat is waar we voor staan, ongeacht of ons dat persoonlijk past of niet.

Samengevat was 2012 voor Wageningen UR opnieuw een uitstekend jaar. Een welgemeend woord van dank is dan ook op zijn plaats aan onze medewerkers en studenten voor hun bijdrage aan dit succes en aan onze externe stakeholders en opdrachtgevers die dit alles mede mogelijk hebben gemaakt.

Dr. Aalt Dijkhuizen
Voorzitter Raad van Bestuur

Raad van Bestuur en Raad van Toezicht

Wageningen University en Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (Stichting DLO) vormen samen Wageningen UR (University & Research centre). Per ultimo 2012 zijn de Raad van Bestuur (RvB) en de Raad van Toezicht (RvT) als volgt samengesteld.

Raad van Bestuur

dr. A.A. Dijkhuizen (voorzitter)

prof. dr. M.J. Kropff (vice-voorzitter, rector magnificus Wageningen University)

dr. I.J.J.H. Breukink (lid)

De leden van de Raad van Bestuur van Wageningen UR vormen de Colleges van Bestuur van Wageningen University en Stichting DLO (en tot 9 november ook van Stichting Van Hall Larenstein).

Raad van Toezicht

Mw. M. de Boer (voorzitter)

Dhr. dr. J.J. van Duijn (vice-voorzitter)

Dhr. dr. L.B.A.M.G. Van Depoele

Mw. J.R.H. Majj-Weggen

Dhr. B.J. Marttin MBA

De leden van de Raad van Toezicht van Wageningen UR vormen de Raden van Toezicht van Wageningen University en Stichting DLO (en tot 2 november ook van Stichting Van Hall Larenstein).

Raadpleeg bijlage 3a voor een overzicht van nevenfuncties van de Raad van Bestuur.

Raadpleeg www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Bestuur.htm voor het rooster van aftreden, het profiel van de Raad van Toezicht en het reglement van de Raad van Toezicht. Voor een overzicht van functies en nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht wordt verwezen naar bijlage 3b.

---

1 Verslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft in 2012 zes keer een reguliere vergadering gehouden en is één keer bijeengekomen in een extra vergadering. Daarnaast heeft de voorzitter regelmatig informeel overleg gevoerd met de voorzitter van de Raad van Bestuur. De Raad heeft in 2012 geen regulier overleg gevoerd met de medezeggenschap. Wel heeft de toezichthouder die het speciaal vertrouwen van de medezeggenschap geniet, een onderhoud met de medezeggenschap gehad. De Raad van Toezicht is enkele malen bijeen geweest zonder de aanwezigheid van de Raad van Bestuur.

Een belangrijk onderwerp van overleg in 2012 was de gang van zaken rondom Stichting Van Hall Larenstein waarbij de vraag wat er moet veranderen om het functioneren van de hogeschool binnen het samenwerkingsverband Wageningen UR succesvol te laten zijn, centraal stond. Op basis van een door het managementteam en de directie van Stichting Van Hall Larenstein uitgewerkte toekomst visie (Wenkend Perspectief), heeft in januari 2012 een ruime meerderheid van de VHL-medewerkers vertrouwen in het uitwerken van de VHL-strategie binnen het samenwerkingsverband Wageningen UR. Onder aansturing van de directie is op zorgvuldig wijze een uitwerkingsplan voorbereid, gericht op de voortzetting van de samenwerking. Deze uitwerking en het positief verlopen proces hebben echter niet geleid tot het beoogde draagvlak onder medewerkers van Stichting Van Hall Larenstein voor samenwerking binnen Wageningen UR. Uiteindelijk heeft bijna de helft van de medewerkers in juni 2012 tegen gestemd. Daarvoor had de medezeggenschap al aangegeven tegen continuering van de samenwerking binnen Wageningen UR te zijn. Op grond hiervan heeft het College van Bestuur van Stichting Van Hall Larenstein geconcludeerd dat er bij de medewerkers en de medezeggenschap onvoldoende draagvlak was voor continuering van de samenwerking binnen Wageningen UR, ondanks alle bereikte resultaten in het doorlopen intensieve proces van de maanden daarvoor.

In vervolg hierop heeft het College van Bestuur van Stichting Van Hall Larenstein, met steun van de Raad van Toezicht, in juni 2012 de intentie uitgesproken om Stichting Van Hall Larenstein te ontvlechten uit Wageningen UR. Ter voorbereiding op de ontvlechting is door de Raad van Toezicht een externe adviseur aangesteld inzake de nieuwe bestuurlijke structuur van hogeschool van Hall Larenstein.

Op verzoek van de Raad van Toezicht van VHL heeft de Staatssecretaris, de heer Bleker, een nieuwe Raad van Toezicht voor Stichting Van Hall Larenstein benoemd per 2 november 2012. Op verzoek van het College van Bestuur van Stichting Van Hall Larenstein heeft de nieuwe Raad van Toezicht een nieuw College van Bestuur benoemd per 9 november 2012. Daarmee was de bestuurlijke ontvlechting van Stichting Van Hall Larenstein uit Wageningen UR een feit.

Voor het ontvlechten van de ondersteunende processen zijn de voorbereidingen in volle gang.

Uitgangspunten hierbij zijn de continuïteit van beide organisaties en het minimaliseren van de kosten van ontvlechting. De afronding van de besluitvorming omtrent het ontvlechten van de ondersteunende processen wordt medio 2013 verwacht. De samenwerking tussen Stichting Van Hall Larenstein en Wageningen UR in het primaire proces wordt, waar mogelijk en gewenst, gecontinueerd.

In de vergaderingen van de Raad van Toezicht werd het jaarverslag Wageningen UR 2011, inclusief de jaarrekeningen van Stichting DLO, Stichting Van Hall Larenstein en Wageningen University op basis van een positief advies van de Auditcommissie goedgekeurd. De Raad van Toezicht heeft de Raad van Bestuur verzocht de aanbevelingen van de accountant ter hand te nemen. De Raad heeft zowel inzake de jaarrekeningen 2011 als de interim-controle halfjaarcijfers 2012 overleg gevoerd met de accountant.

Periodiek is de Raad van Toezicht met managementberichten op de hoogte gebracht van de financiële stand van zaken. De Raad heeft diverse besluiten geaccordeerd waardoor samenwerking met andere universiteiten en hogescholen kan worden gestart voor het verzorgen van gezamenlijke opleidingen of delen daarvan die leiden tot toekenning van een gezamenlijke graad. Daarnaast heeft de Raad zich beraden over vastgoedrisico's waarbij de vastgoedportefeuille en de verwaardingsmogelijkheden opnieuw zijn besproken.

Verder heeft de Raad de voortgang besproken van de speerpunten uit het Strategisch Plan 2011-2014. De Raad realiseert zich dat het vergroten van de omzet voor de DLO-instituten in de markt, de komende periode een uitdaging blijft. De onderwijskundige speerpunten, verbetering studiesucces en verbeterd systeem voor het meten van kwaliteit, sluiten goed aan bij de door Wageningen University opgestelde en inmiddels door het ministerie bekrachtigde prestatieafspraken voor de periode 2013-2015.

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) heeft in juni 2012 aan Wageningen University, tegelijk met de toekenning van de instellingsaccreditatie, het bijzondere kenmerk internationalisering verleend. De Raad van Toezicht is in het accreditatieproces gehoord. Het is voor het eerst dat dit nog vrij nieuwe kenmerk aan een instelling wordt toegekend. De NVAO constateert dat bij de universiteit internationalisering volledig is geïntegreerd in visie en beleid, in kwaliteitszorg en in besluitvorming.

Op basis van het positief advies van de Auditcommissie heeft de Raad van Toezicht de begroting 2013 van Wageningen University en van Stichting DLO goedgekeurd.

1.1 Auditcommissie

De Auditcommissie heeft in 2012 drie keer een reguliere vergadering gehouden en is één keer bijeengekomen in een extra vergadering. De commissie heeft onder andere gesproken over het jaarverslag 2011, waarbij de bevindingen van de accountant zijn doorgesproken. De Auditcommissie kon zich vinden in de aandachtspunten van de accountant en heeft de Raad van Toezicht geadviseerd het jaarverslag over 2011 van Wageningen UR, waarin opgenomen de jaarrekeningen 2011 van Stichting DLO, Stichting Van Hall Larenstein en Wageningen University, goed te keuren en de aanbevelingen van de accountant over te nemen.

De Auditcommissie heeft uitvoerig gesproken over de Meerjaren-projecties 2012-2018 van Wageningen University, die als belangrijk instrument wordt aangetekend in het proces van strategische besluitvorming. Ook zijn de ontwikkelingen op gebied van cash management aan de orde geweest en is gesproken over de Informatievoorziening en ICT-dienstverlening binnen Wageningen UR.

De Auditcommissie heeft in 2012 de managementberichten, waarin opgenomen de financiële rapportage, besproken. De commissie heeft de Raad van Toezicht geadviseerd de begroting 2013 van Stichting DLO en Wageningen University goed te keuren.

Tot slot heeft de Auditcommissie gesproken over de door de accountant uitgevoerde balanscontrole derde kwartaal van Stichting Van Hall Larenstein in verband met de ontvlechting uit Wageningen UR.

1.2 Benoemingen- en remuneratiecommissie

De Benoemingen- en remuneratiecommissie heeft zich in 2012 onder meer gebogen over de invulling van de vacante posities in de Raad van Toezicht door het aftreden van mevrouw Maij-Weggen, de heer Van Duijn en de heer Van Depoele per 31 december 2012. Aan de minister van EZ zijn kandidaten voorgedragen. Met ingang van 1 januari 2013 zijn als lid van de Raad van Toezicht van Wageningen University benoemd: de heer drs. L.C. Bruggeman, de heer prof.dr.ir. S. Korver, de heer H.E. Waalkens. Per dezelfde datum is de heer dr. M.J. Cohen toegevoegd aan de Raad van Toezicht van Wageningen University, vooruitlopend op zijn benoeming als lid en tevens voorzitter per 1 september 2013.

Met ingang van 1 januari 2013 zijn als lid van de Raad van Toezicht van Stichting DLO benoemd: de heer drs. L.C. Bruggeman, de heer drs. R.P. Smith RA, de heer H.E. Waalkens. Per dezelfde datum is de heer dr. M.J. Cohen toegevoegd aan de Raad van Toezicht van Stichting DLO, vooruitlopend op zijn benoeming als lid en tevens voorzitter per 1 september 2013.

Door de Benoemingen- en remuneratiecommissie is met de leden van de Raad van Bestuur een functioneringsgesprek gevoerd, zoals dat jaarlijks wordt gedaan. Hierbij is zowel aandacht geschonken aan de afgelopen periode als de toekomst.

Verder heeft de commissie de Raad van Toezicht geadviseerd over de bezoldiging van toezichthouders in reactie op de Wet Normering Topfunctionarissen (WNT) en over de BTW-behandeling van commissariaten die per 1 juli 2012 is aangepast. De gegevens over de bezoldiging over 2012 van de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van dit jaarverslag.

1.3 Onafhankelijkheid en compliance

In zijn toezichthoudende rol ziet de Raad van Toezicht erop toe dat de leden van de raad onafhankelijk zijn. Naar het oordeel van de Raad is de Raad van Toezicht in zijn samenstelling onafhankelijk conform de eisen die de Corporate governance code Wageningen UR daaraan stelt.

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving en voor het beheersen van risico's verbonden aan de instellingsactiviteiten. De Raad van Bestuur rapporteert hierover aan en bespreekt de interne risicobeheersings- en controlesystemen met de Raad van Toezicht en de Auditcommissie.

Voor de Raad van Toezicht geldt, zie www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Bestuur.htm:

- Reglement Raad van Toezicht Wageningen UR.
- Profielschets Raad van Toezicht Wageningen UR.

1.4 Samenstelling van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht was in 2012 als volgt samengesteld:

Mw. M. de Boer, voorzitter (1939)

Lid van de Raad sinds september 2005, lid van de Benoemingen- en remuneratiecommissie. Haar zittingstermijn eindigt op 1 september 2013. Mevrouw De Boer is op dat moment op grond van het rooster van aftreden niet herbenoembaar. Mevrouw De Boer bekleedde diverse functies in het openbaar bestuur.

Dhr. dr. J.J. van Duijn, vice-voorzitter (1943)

Lid van de Raad sinds september 2004, lid van de Auditcommissie. Zijn zittingstermijn eindigde op 1 september 2012. De heer Van Duijn was op dat moment op grond van het rooster van aftreden niet herbenoembaar. Door de ontvlechting van Stichting Van Hall Larenstein uit Wageningen UR is de heer Van Duijn verzocht aan te blijven en herbenoemd tot 1 januari 2013. De heer Van Duijn is oud-lid van de Raad van Bestuur van de Robeco Groep.

Dhr. dr. L.B.A.M.G. Van Depoele (1939)

Lid van de Raad sinds 1 mei 2008, lid van de Benoemingen- en remuneratiecommissie. Zijn zittingstermijn eindigde op 1 september 2012. De heer Van Depoele was op dat moment op grond van het rooster van aftreden herbenoembaar, maar verkoos geen herbenoeming. Door de ontvlechting van Stichting Van Hall Larenstein uit Wageningen UR is de heer Van Depoele verzocht aan te blijven en herbenoemd tot 1 januari 2013. De heer Van Depoele is oud-directeur Rural Development bij het directoraat generaal Agriculture en Rural Development van de Europese Commissie.

Dhr. B.J. Marttin MBA (1965)

Lid van de Raad sinds 1 juli 2011, voorzitter van de Auditcommissie. Zijn zittingstermijn eindigt op 1 juli 2015. De heer Marttin is op dat moment op grond van het rooster van aftreden herbenoembaar. De heer Marttin is lid van de Raad van Bestuur van Rabobank Nederland.

Mw. J.R.H. Maij-Weggen (1943)

Lid van de Raad sinds september 2004, voorzitter van de Benoemingen- en remuneratiecommissie. Haar zittingstermijn eindigde op 1 september 2012. Mevrouw Maij-Weggen was op dat moment op grond van het rooster van aftreden niet herbenoembaar. Door de ontvlechting van Stichting Van Hall Larenstein uit Wageningen UR is mevrouw Maij-Weggen verzocht aan te blijven en herbenoemd tot 1 januari 2013. Mevrouw Maij-Weggen bekleedde diverse functies in het openbaar bestuur.

*Namens de Raad van Toezicht
Margreeth de Boer (voorzitter)*

2 Verslag Raad van Bestuur

2.1 Kengetallen

2.1.1 Kengetallen Wageningen University

Bedragen in € miljoen	2012	2011	2010	2009
Rijksbijdrage	166,0	163,1	159,5	161,2
Collegegelden en tuition fees	21,0	19,1	16,1	13,8
2 ^e geldstroom	23,9	22,6	20,9	17,9
3 ^e geldstroom	81,5	73,9	74,7	71,5
Investeringen	37,4	64,2	18,5	18,6
Gemiddeld personeelsbestand WU (in fte)	2.640	2.580	2.545	2.475
Aantal afgestudeerden	2.246	1.624	1.584	1.495
Aantal promoties	229	196	205	196
Netto resultaat (€ x 1.000)	5.197	4.666	6.222	9.590
Vermogen WU				
Vermogen in vaste activa	247,6	233,6	192,9	190,9
Eigen vermogen	153,6	148,4	142,7	136,4
Totaal vermogen	366,1	367,6	349,7	329,1
Solvabiliteitsratio	42,0%	40,4%	40,8%	41,5%
Liquiditeit WU				
Liquide middelen	53,3	70,6	101,7	83,7
Current ratio	0,7	0,7	0,9	0,9

Bedragen * € 1000,-

2.1.2 Kengetallen Stichting DLO

Bedragen in € miljoen	2012	2011	2010	2009
Omzet	343,4	352,5	357,7	351,4
Aandeel EZ in omzet ¹	43%	46%	48%	48%
Investerings in bedrijfsgebouwen en -terreinen	26,0	7,3	19,3	29,9
Investerings in overige materiële vaste activa	3,4	5,9	6,6	8,6
Gemiddelde personeelsbestand DLO (totaal in fte)	2.634 fte	2.691 fte	2.766 fte	2.827 fte
Netto resultaat (x € 1.000)	6.208	9.279	10.576	10.780
Vermogen DLO				
Vermogen in vaste activa	393,1	394,5	411,6	423,5
Eigen vermogen	295,4	289,2	280,0	269,4
Totaal vermogen	575,5	581,9	578,2	576,6
Solvabiliteitsratio	51,3%	49,7%	48,4%	46,7%
Liquiditeit DLO				
Liquide middelen	82,9	66,0	53,9	44,1
Current ratio	1,2	1,2	1,2	1,1

Bedragen * € 1000,-

2.1.3 Kengetallen duurzaamheid

	2012
CO ₂ footprint	41,7 kton CO ₂
CO ₂ reductie tov 2005	71%
Hoeveelheid ingekochte duurzame elektriciteit	100% windenergie met SMK keurmerk
Hoeveelheid opgewekte windenergie	65 mln kWh
Duurzame inkoop	97%

2.2 Profiel & beleid

2.2.1 Wageningen UR

Wageningen UR is het samenwerkingsverband tussen Wageningen University en Stichting DLO. Tot november 2012 maakt VHL ook deel uit van dit samenwerkingsverband. De samenwerking is vormgegeven in vijf Sciences Groups. De Sciences Groups zijn het organisatorische, inhoudelijke en bestuurlijke instrument om door krachtenbundeling een grotere slagvaardigheid en kwaliteit van het onderzoek en onderwijs te realiseren. In elke Sciences Group is een departement van Wageningen University organisatorisch geïntegreerd met één of meerdere toepassingsgerichte onderzoeksinstituten van de Stichting DLO, waarbij administratieve, financiële en juridische scheiding van de organisaties gewaarborgd is. Interdisciplinariteit en vraagsturing worden onder meer verzekerd door de matrix van de Sciences Groups met het Onderwijsinstituut, de onderzoekscholen en programmaleiders, die Wageningen UR-breed functioneren.

Een aantal onderdelen is niet aan een Sciences Group verbonden. RIKILT voert wettelijke onderzoekstaken uit op het gebied van veilig en gezond voedsel. Wageningen Business School (vanaf

¹ EZ omzet bestaat uit omzet van het ministerie van Economische Zaken overeenkomstig de subsidieregeling alsmede aanvullende projectfinanciering die is opgenomen onder contractresearch. Het totaal van de EZ omzet wordt gerelateerd aan de totale omzet.

2013 Wageningen Academy genaamd) organiseert trainingen en cursussen voor professionals vanuit het bedrijfsleven en de overheid. IMARES richt zich op strategisch en toegepast marien ecologisch onderzoek en Wageningen International is het loket voor alle internationale activiteiten van Wageningen UR.

Sinds november 2012 maakt VHL geen onderdeel meer uit van Wageningen UR. In 2011 is een onderzoek gestart bij VHL naar het draagvlak voor het continueren van de samenwerking binnen Wageningen UR. Eind 2011 is het rapport Wenkend Perspectief gepresenteerd door directie en managementteam. Dit rapport bood aanknopingspunten om het draagvlak te vergroten maar vooral om de meerwaarde uit de samenwerking te realiseren. Op basis hiervan is een eerste draagvlakpeiling in januari 2012 gehouden. De uitkomst was dat de meerderheid van de medewerkers vóór verdere uitwerking van het Wenkend Perspectief was.

Deze uitwerking is opgepakt onder leiding van directie en managementteam en er is met inzet van vele VHL-medewerkers maar ook uit andere geledingen binnen Wageningen UR een gedegen Uitwerkingsplan tot stand gekomen. Vervolgens is een tweede draagvlakpeiling onder medewerkers van VHL gehouden in juni. Helaas heeft dit niet geleid tot een overtuigend 'ja'; bijna de helft van de VHL-medewerkers stemde tegen de continuering van de samenwerking van VHL binnen Wageningen UR. Voorafgaand aan de draagvlakpeiling gaf de medezeggenschapsraad al te kennen de samenwerking te willen beëindigen en als zelfstandige hogeschool verder te willen gaan.

Op basis daarvan heeft het College van Bestuur geconcludeerd, dat er bij de medezeggenschap en de VHL-medewerkers onvoldoende draagvlak is voor continuering van de samenwerking binnen Wageningen UR. In juni is de intentie uitgesproken dat VHL een eigen College van bestuur zou krijgen. Aangezien Wageningen UR bestaat uit de personele unie van de Colleges van Bestuur (en Raden van Toezicht) van Wageningen University, Stichting DLO en Stichting VHL, is op dat moment ook aangekondigd dat een ontvlechting van VHL uit Wageningen UR voorbereid zou gaan worden. Per 2 november 2012 is een nieuwe Raad van Toezicht voor VHL benoemd. Deze heeft per 9 november 2012 een nieuw College van Bestuur benoemd. Met het benoemen van een nieuw college is de bestuurlijke ontvlechting van Wageningen UR en Van Hall Larenstein een feit. In samenspraak met dit nieuwe College van Bestuur voor Van Hall Larenstein worden de volgende stappen in het ontvlechtingsproces gezet. Naar verwachting is het ontvlechtingsplan medio 2013 gereed en zullen gefaseerd processen t.a.v. staf en ondersteuning worden ontvlochten.

Wageningen University en Stichting DLO zijn zelfstandige rechtspersonen. Binnen het samenwerkingsverband Wageningen UR worden de doelstellingen en activiteiten van de afzonderlijke rechtspersonen inhoudelijk op strategisch en tactisch niveau afgestemd. Op enkele onderdelen wordt in de operationele bedrijfsvoering samengewerkt. Er bestaat echter geen beleidsbepalende of beleidsafhankelijke relatie ten opzichte van elkaar. Het is niet toegestaan om middelen van de afzonderlijke organisaties anders in te zetten dan voor de realisatie van de doelstellingen en het uitvoeren van de primaire taken van die organisaties. Daarom publiceren de afzonderlijke rechtspersonen een geconsolideerde jaarrekening van hun groep. Wageningen UR als geheel stelt geen geconsolideerde jaarrekening op.

2.2.2 Wageningen University

Wageningen University verzorgt academische bachelor-, master- en Phd-opleidingen en verricht fundamenteel onderzoek op het gebied van life sciences en natural resources. Het onderzoek is ondergebracht bij onderzoekscholen. Docenten participeren in zowel het onderzoek als het onderwijs van de universiteit en werken intensief samen met zusterinstellingen in binnen- en buitenland.

De belangstelling voor de opleidingen van Wageningen University is in 2012 weer verder toegenomen. De instroom voor de bacheloropleidingen (eerstejaars hoger onderwijs) is met 10% gestegen. De instroom voor de masteropleidingen met zelfs 23%. Voor een belangrijk deel is dit toe te schrijven aan een grote stijging van de interne doorstroom (van 489 naar 731, 49%). Deze stijging kan voor een belangrijk deel verklaard worden uit de invoering van de langstudeerdersmaatregel en heeft een incidenteel karakter. Bij de zij-instromers (HBO-gediplomeerden, studenten met een buitenlandse

---

vooropleiding en bachelor-gediplomeerden van andere Nederlandse universiteiten) was er ook sprake van een stijging: respectievelijk van 9, 11 en 13%.

Wageningen University is al acht jaar lang de beste universiteit van Nederland. De Keuzegids Universiteiten 2013, op 4 december 2012 uitgegeven door het Centrum Hoger Onderwijs Informatie (CHOI), heeft de universiteit wéér op nummer 1 gezet, net als in de zeven voorgaande edities: "Veel van de Wageningse opleidingen horen bij het beste dat de Nederlandse universiteiten te bieden hebben."

Het hergebruik van stoffen in afvalstromen is het toepassingsgebied van onderzoek met nieuwe anaërobe micro-organismen waarvoor de European Research Council (ERC) een Advanced Research Grant van € 2,5 miljoen beschikbaar stelt aan de onderzoeker Fons Stams, persoonlijk hoogleraar aan het Laboratorium voor Microbiologie.

In 2012 de Teacher of the Year Award van het Wagenings Universiteits Fonds (WUF) uitgereikt aan ir. Frits Claassen, docent Decision Science van de Social Sciences Group.

Op 6 augustus is in Buenos Aires in Argentinië de Mauro Martignoni prijs uitgereikt aan de Wageningse jonge onderzoeker Stineke van Houte. Zij ontvangt deze hoogste onderscheiding voor promovendi van de Society of Invertebrate Pathology voor haar onderzoek naar de opmerkelijke gedragsveranderingen bij insecten die met een virus zijn geïnfecteerd. Aan de prijs is een geldbedrag van duizend dollar verbonden.

Prof. dr. Ewout Frankema ontving een ERC starting grant. Zijn onderzoeksvragen zijn bijvoorbeeld: In hoeverre is Afrika altijd armer geweest dan de rest van de wereld? In hoeverre heeft de 'gewone' Afrikaan geprofiteerd van de toename in de handel en investeringen gedurende de koloniale periode en de recente periode sinds 2000? En in hoeverre is de economische groei in Afrika belemmerd door structurele geografische/ecologische kenmerken of persistente institutionele onvolkomenheden?

Prof. Marten Scheffer, hoogleraar Aquatische ecologie en waterkwaliteitsbeheer is verkozen tot lid van de KNAW. De KNAW is het forum, het geweten en de stem van de Nederlandse wetenschap. Zij ontleent haar gezag aan haar op kwaliteit geselecteerde leden. Vanuit een onafhankelijke positie bewaakt zij de kwaliteit en de belangen van de wetenschap en adviseert zij de regering. Bovendien is zij verantwoordelijk voor zeventien instituten, zoals het NIOO.

De Dië Natalis 2012 had als titel 'Science for new frontiers'. Sprekers waren prof. dr. Martien Cohen Stuart (hoogleraar Fysische Chemie en Kolloïdkunde aan Wageningen University), prof. Bertil Andersson (voorzitter European Science Foundation en president van de Nanyang Technological University), dr. Dolf Weijers (lid van de Jonge Akademie KNAW) en prof. dr. Martin Kropff (Rector Magnificus Wageningen University).

De opening Academisch jaar 2012/2013 stond in het teken van 'Future challenges'. Sprekers waren dr. Aalt Dijkhuizen (voorzitter Raad van Bestuur Wageningen UR), dr. Ellis Rubinstein (president van de New York Academy of Sciences), drs. Loek Hermans (lid Eerste Kamer en voormalig minister van onderwijs, boegbeeld van de Nederlandse tuinbouwsector) en dr. Martin Scholten (algemeen directeur Animal Sciences Group en Imares Wageningen UR).

Kwantitatieve gegevens

Omvang onderzoek en onderzoeksproductiviteit

De omvang van de eerste geldstroom voor onderwijs en onderzoek was in 2012 € 187 mln. Het tweede geldstroom onderzoek waarvan de lasten voor een groot deel door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) worden gedragen, had een omvang van € 23.9 mln. Hierbij inbegrepen zijn de medewerkers aan de onderzoeksprojecten die via het NWO-programma Vernieuwingsimpuls zijn geworven. De toekenning van drie Veni beurzen en vijf Vidi-beurzen in 2012 bracht het totale aantal laureaten op vijfenveertig Veni's, vijftwintig Vidi's en zes Vici's. Het derde

geldstroom onderzoek had een omvang van € 81.5 mln. Het aantal wetenschappelijke publicaties bedroeg 3796.

Promovendi

Wageningen University prijst zich gelukkig met haar onderzoekscholen die zorg dragen voor een uitdagend opleidingsprogramma en die alle mogelijkheden aangrijpen om het niveau van hun promovendi op het hoogst mogelijke plan te brengen. Dat zij hierin slagen blijkt onder meer uit positieve beoordeling bij de visitaties en de re-accreditatie van de onderzoekscholen. De stand van zaken over de verdeling over de Onderzoekscholen van het aantal promovendi waaraan Tweede Fase Onderwijsmiddelen zijn toegekend, is weergegeven in onderstaande tabel. De deelname aan Tweede Fase Onderwijs (TFO) voor promovendi is net als in de afgelopen jaren weer toegenomen. Het aantal deelnemende promovendi in 2012 was 212.

Aantallen promovendi waaraan TFO-middelen zijn toegekend per onderzoekschool in 2007-2012

Jaar	EPS	PE&RC	VLAG	WIAS	WIMEK	WASS	Totaal
2007	102	173	195	86	95	161	812
2008	130	201.5	232	102.5	117	178	961
2009	166.5	207.5	252	120.5	129.5	191	1067
2010	157.5	202	264	125	138.5	216	1103
2011	173.5	200.5	309	130.5	156.5	235	1205
2012	168	234	311.5	133.5	184.5	244.5	1276

EPS: Experimental Plant Sciences, WASS: Wageningen School of Social Sciences, PE&RC: The C.T. de Wit Graduate School Production Ecology & Resource Conservation, The Graduate school VLAG (Nutrition, Food Technology, Agrobiotechnology and Health Sciences), WIAS: Wageningen Institute of Animal Sciences, WIMEK: Wageningen Institute for Environment and Climate Research

Interne onderzoeksstimulering

De onderzoekscholen hadden in 2012 de beschikking over een bedrag van circa € 2 mln. 'eigen' middelen voor de aanstelling van promovendi en postdocs op toekomstgerichte thema's. Een deel van deze middelen wordt gereserveerd om additionele promovendi of postdocs in te zetten onder leiding van Veni- of Vidi-laureaten.

Kwantitatieve gegevens

Het aantal promoties steeg van 196 in 2011 naar 229 in 2012 waarvan 125 (55%) vrouw. De vooropleiding (doctoraal, master) had bij 113 promovendi buiten Nederland plaatsgevonden. De jonge doctor had in 148 gevallen (65%) niet de Nederlandse nationaliteit. Zoals eerder al is opgemerkt is het aantal promovendi met een Opleidings- en Begeleidingsplan (OBP; in het Engels: Training and Supervision Plan, TSP) wederom gestegen. Ook van deze ontwikkeling mag een gunstig effect op het promovendi-rendement worden verwacht.

2.2.3 Stichting DLO

Het onderzoek binnen Stichting DLO bestaat deels uit door het ministerie van EZ gefinancierde programma's: Kennisbasis Onderzoek (KB), Beleidsondersteunend Onderzoek (BO) en Wettelijke OnderzoeksTaken (WOT). Binnen deze drie typen componenten is daar in 2012 nog een vierde component aan toegevoegd: onderzoek voor de topsectoren 'Agro&Food' en 'Tuinbouw & Uitgangsmaterialen'. In het najaar van 2011 heeft het ministerie van EZ € 51 mln. van het voor Stichting DLO beschikbare budget voor 2012 (deels Beleids Ondersteunend onderzoek, deels Kennis Basisonderzoek) voor onderzoek binnen deze topsectoren gealloceerd. Zowel deze allocatie van middelen als ook de inhoudelijke agenda's van de beide genoemde topsectoren zijn van invloed geweest op de programmering voor 2012.

Kennisbasis Onderzoek richt zich op de kennisbehoefte op middellange termijn van het ministerie van EZ, het bedrijfsleven, niet-gouvernementele organisaties (NGO's), andere overheden en Wageningen UR zelf. Het budget voor het Kennisbasis Onderzoek wordt ook ingezet voor de extra investeringen. Het Beleidsondersteunend Onderzoek en de Wettelijke OnderzoeksTaken richten zich op de actuele beleidsvragen en/of geven invulling aan de ondersteuning van het ministerie van EZ op het vlak van

---

wet- en regelgeving. Binnen KB, BO en WOT wordt gewerkt met thematische clusters/thema's. Voor deze drie soorten programma's bestaat een specifieke programmerings- en verantwoordingscyclus met het ministerie van EZ. De resultaten worden gecommuniceerd via onder andere Kennis Online-nieuwsbrieven, e-News en de website www.wageningenur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten-EZ.htm.

2.2.4 Governance

De Corporate Governance Code Wageningen UR is samengesteld uit de best passende principes uit de Branchecode Governance HBO, de Code Goed Bestuur Universiteiten 2007 en de vastgestelde Nederlandse Corporate Governance Code. Als een keuzemogelijkheid zich voordeed is gekozen voor het meest strikte principe. Wageningen UR streeft transparantie na over de wijze waarop de organisatie wordt bestuurd, over omgangsvormen en over wederzijdse rechten en verplichtingen. Hiertoe is een intentieverklaring Maatschappelijke Verantwoord Ondernemen opgesteld. Deze intentieverklaring, de corporate governance structuur, diverse klachtenregelingen, statement positionering onderzoek Wageningen UR, de integriteitscode en de Wageningse gedragscode voor wetenschapsbeoefening kunt u raadplegen op www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Corporate-Governance.htm.

2.2.5 Inrichting medezeggenschap

De medezeggenschap is voor de Raad van Bestuur en de directies van de organisatieonderdelen een belangrijke partner en schakel in de totstandkoming van beleid. Elke Sciences Group heeft één gemeenschappelijke ondernemingsraad voor medewerkers van Wageningen University en Stichting DLO, die binnen die Sciences Group werkzaam zijn. Daarnaast kent Wageningen UR aparte ondernemingsraden voor de Concernstaf, Facilitair Bedrijf, IMARES en RIKILT. Boven deze ondernemingsraden is er één centrale ondernemingsraad (COR) Wageningen UR ingesteld waarin leden zitting hebben die gekozen zijn door en uit het midden van de leden van de ondernemingsraden. De Studentenraad (SR) en de gemeenschappelijke vergadering (GV) zijn medezeggenschapsorganen van de universiteit. De GV wordt gevormd door leden van de (centrale) ondernemingsraad, aangevuld met enkele direct gekozen medewerkers van Wageningen University en leden van de Studentenraad (SR).

De centrale medezeggenschapsorganen werken samen binnen de zogenaamde WUR Council. Dit is een samenwerkingsverband van de centrale medezeggenschapsorganen dat bestaat uit afvaardigingen uit de formele organen. Bespreking met de bestuurder vindt in de gezamenlijke WUR Council plaats. De WUR Council heeft echter geen eigen bevoegdheden, de originele rechten van de onderscheiden medezeggenschapsorganen zijn gehandhaafd.

2.2.6 Internationalisering

In 2012 heeft Wageningen UR haar strategie voor internationale samenwerking verder uitgewerkt. De strategie is gericht op een toename van het aantal gefinancierde onderzoek- en onderwijsactiviteiten met internationale partners.

Onder andere om het speciaal kenmerk 'internationaal' te verkrijgen bij de instellingsaccreditatie van Wageningen University, is het document 'Internationalization at Wageningen University' opgesteld. De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) heeft Wageningen University -als eerste instelling ooit- in 2012 het bijzondere kenmerk verleend, tegelijk met de toekenning van de instellingsaccreditatie. De NVAO constateerde dat bij de universiteit internationalisering volledig is geïntegreerd in visie en beleid, in kwaliteitszorg en in besluitvorming.

Activiteiten in internationaal verband

De internationale activiteiten van Wageningen UR bestreken in 2012 projecten op allerlei gebieden, in meer dan 110 landen wereldwijd. Variërend van kleine projecten tot projecten van miljoenen euro's.

Er worden drie groepen landen onderscheiden: 'priority countries', waar een proactieve aanpak geldt, 'focus countries' waar een reactieve aanpak volstaat en landen waar activiteiten vanuit corporate niveau niet actief worden ondersteund.

In **Afrika** zijn Ethiopië en Ghana de prioriteitslanden, Mali en Mozambique zijn focuslanden. Vooral in Ethiopië zijn veel initiatieven ontplooid. De strategische samenwerking met de AGRA Foundation (Alliance for a Green Revolution in Africa), AGRINATURA en RUFORUM (Regional Universities Forum for capacity building in Eastern and Southern Africa) is voortgezet. Extra aandacht was er voor de ondersteuning van het TEAM Africa initiatief (Tertiary Agricultural Education in Africa). In samenwerking met onder andere de Wereldbank is een afsluitende workshop in Wageningen georganiseerd.

In **Azië** zijn China, India en Zuid-Korea de prioriteitslanden. Indonesië, Maleisië, Thailand en Vietnam zijn de focuslanden. Met het Beijing Metropolitan Agriculture Bureau (BMAB) en Greenport Holland International is een Memorandum of Understanding (MoU) ondertekend. Doel van deze samenwerking is om te komen tot een substantiële verhoging van de land- en tuinbouw productie in de stad Beijing. Wageningen UR werkt hierbij intensief samen met het Nederlandse bedrijfsleven. Met India en Zuid-Korea zijn de banden verder aangehaald en zijn samenwerkingsprojecten voorbereid.

Europa is voor Wageningen UR de thuismarkt. Wageningen UR was in 2012 succesvol in het zevende Kaderprogramma (FP7) voor onderzoek en ontwikkeling. In het belangrijke thema 'Landbouw, voeding, visserij en biotechnologie' heeft Wageningen UR 28 projecten ingediend als coördinator. Hiervan werden er 14 toegekend, een score van 50%, drie keer hoger dan het EU-gemiddelde. Voorts keurde de EU 19 onderzoeksprojecten goed waarin Wageningen UR een van de partners is. Bovendien werd er verder gewerkt in Europese netwerken zoals het Joint Programming Initiative (JPI), de Climate KIC en de Food KIC (Knowledge and Innovation Community). In 2012 was er extra aandacht voor Turkije. Er waren gesprekken met een private onderneming over ondersteuning van het opzetten van een landbouwfaculteit en de samenwerking met de Turkse overheid werd versterkt.

In **Oost-Europa** is Rusland het prioriteitsland en Oekraïne het focusland. In 2012 zijn de activiteiten voortgezet en verder uitgebouwd.

In **Latijns-Amerika** zijn Brazilië en Chili de prioriteitslanden, Argentinië, Colombia en Mexico zijn de focuslanden. Hoogtepunten in 2012 waren de officiële opening van het 'International center of excellence in the Food Sciences – Wageningen UR Chile', geleid door Wageningen UR en de start van het regiokantoor voor Latijns Amerika in Chili. In het centre of excellence doen Chileense bedrijven, kennisinstellingen en de nationale overheid onderzoek naar duurzaam geproduceerde voeding.

In de **geïndustrialiseerde wereld** is de Verenigde Staten het prioriteitsland, Canada, Japan en Nieuw Zeeland zijn de focuslanden. Vooral met UC Davis werd intensief samengewerkt in 2012 door nadere invulling van de MoU tijdens een 'matchmakingsbezoek' van hoogleraren aan UC Davis. Tevens is een gezamenlijk 'collaboration fund' opgezet dat in de opstartfase kansrijke initiatieven ondersteunt.

Ondanks opnieuw een verlaging van het budget, was Wageningen UR in 2012 relatief succesvol binnen het NUFFIC-programma. Zo startten er binnen het NICHE-programma projecten in Benin, Bangladesh, Kenya, Zuid Soedan en Rwanda. Het aantal toegekende NFP-beurzen voor masterstudenten steeg in 2012 van 90 naar 159. Daarnaast werden er 25 PhD-beurzen toegekend. Ook het aantal beurzen voor korte opleiding liet een stijging zien: van 350 in 2011 naar meer dan 600 in 2012.

Binnen het INREF-programma (The Interdisciplinary Research and Education Fund van Wageningen University) zijn in 2012 drie nieuwe programma's van start gegaan: BESTTuna (11 promovendi), Oil palm (9 promovendi) en Panama disease (7 promovendi). Behalve uit INREF-gelden van Wageningen UR zelf worden deze programma's ook door andere organisaties gefinancierd.

Studenten

Op peildatum 1 oktober 2012 bedroeg het percentage niet-Nederlandse bachelorstudenten 6% van het totaal aantal bachelorstudenten (240 op een totaal van 3833 studenten). Ongeveer 80% van deze studenten is Duits en volgt het onderwijs in het Nederlands. Van het totaal aantal masterstudenten heeft ongeveer 42% een niet-Nederlandse nationaliteit (1560 op 3701), verdeeld over 96 nationaliteiten. De belangrijkste herkomstlanden van de buitenlandse masterstudenten zijn China (331), Duitsland (123), Griekenland (118), Ethiopië (97) en Indonesië (85).

Alle masteropleidingen zijn Engelstalig en worden verzorgd voor niet-Nederlandse en Nederlandse studenten gezamenlijk.

Nationaliteit buitenlandse bachelor- en masterstudenten Wageningen University (aantal ingeschrevenen excl. uitwisselingsstudenten)	Peildatum 1 oktober 2012
EER-landen	830
Overig Europa	13
Afrika	220
Azië	604
Noord- en Zuid-Amerika	130
Oceanië	3
Totaal	1800

Erasmus Mundus is voor Wageningen University een belangrijk programma om nadere invulling te geven aan internationale partnerships en gezamenlijke master- en PhD-programma's. In 2012 heeft een adviescommissie initiatiefnemers voor activiteiten in het kader van Erasmus Mundus ondersteund en toegezien op de kwaliteit van ingediende voorstellen. In 2012 zijn vijf voorstellen ingediend voor joint master programma's en vijf voor joint doctorate programma's. Als gevolg van het zeer beperkte aantal te honoreren programma's en het grote aantal voorstellen is geen van deze ingediende programma's geselecteerd. Wageningen University neemt momenteel deel in vijf joint master en twee joint doctorate programma's. Daarnaast zijn drie voorstellen ingediend voor Erasmus Mundus partnershipsprogramma's, gericht op mobiliteit van studenten en medewerkers. In twee gevallen was dit een verlenging. Deze zijn beiden gehonoreerd. Wageningen University neemt momenteel deel aan drie Erasmus Mundus partnershipprogramma's.

International Student Barometer (ISB, herfst 2012)

Eind 2012 is opnieuw meegedaan met de International Student Barometer (ISB), een internationaal vergelijkend onderzoek naar de tevredenheid over opvang, onderwijs, studeer- en leefklimaat en faciliteiten van Wageningen University. De tevredenheid was al hoog maar is verder toegenomen. De maatregelen die op basis van de ISB 2011 verbetering genomen zijn, hebben effect gehad, vooral waar het de opvang en sociale inbedding van internationale studenten betreft.

De ranking van Wageningen University was als volgt: nummer 1 van 10 in Nederland, nummer 4 van 36 in Europa en nummer 13 van 188 wereldwijd.

Internationale uitwisseling studenten

Ook in 2012 was de balans tussen de aantallen inkomende en uitgaande studenten een aandachtspunt. Nieuwe overeenkomsten met universiteiten zijn alleen afgesloten, mits ook interessant voor uitgaande studenten. Naast de overeenkomsten met universiteiten in de VS en Canada, Massey University (Nieuw-Zeeland), Stellenbosch University (Zuid-Afrika) en Universidad de Chile (Chili), komt er in 2013 nog een aantal uitwisselingsovereenkomsten bij.

Tijdens de jaarlijkse *study abroad fair* hebben internationale exchange studenten hun eigen universiteit gepromoot, de Erasmuscoördinatoren hebben deelgenomen aan de minor markets, AID-informatiemarkt en informatiebijeenkomsten per opleiding.

Het aantal uitgaande studenten is gestegen van 195 (peildatum 1 maart 2012: 180 binnen de EU met beurs, 15 buiten Europa) naar 235 (peildatum 5 maart 2013: 213 binnen de EU met beurs, 22 buiten Europa). De groei buiten de EU gaat langzaam bij gebrek aan partneruniversiteiten. Dit is een punt dat vooral in het komende jaar opgepakt wordt.

Om de balans te vinden in het aantal inkomende en uitgaande studenten, is het aantal inkomende studenten bewust gelijk gehouden: 364 studenten in 2011/2012 en 357 in 2012/2013.

De inkomende studenten waren van een goed niveau (kwaliteit, inhoudelijke aansluiting) en behalen goede studieresultaten. De sociale opvang van de inkomende studenten heeft zich verder ontwikkeld, IXESN speelt daarbij een belangrijke rol. Het IXESN buddiesysteem is qua opzet veranderd, van individuele begeleiding naar begeleiding in een buddy family.

De aankomst van de studenten verloopt soepel. Ze zijn zeer te spreken over de persoonlijke begeleiding door Erasmuscoördinatoren, over de vorm en inhoud van het onderwijsaanbod en stromen gestaag door in de reguliere Wageningse opleidingen. De krappe huisvestingsmogelijkheden blijven een bedreiging vormen voor de keuze om in Wageningen te komen studeren. Dit betreft vooral de instroom van uitwisselingsstudenten vanuit de VS en andere niet-EU landen, waardoor ook het aantal plekken voor uitgaande WU-studenten naar partneruniversiteiten buiten Europa beperkt blijft. Er waren opvallend meer verzoeken van contractstudenten met beurs (Science without borders programme), helaas konden deze studenten door gebrek aan huisvesting maar heel beperkt worden geaccepteerd.

2.3 Missie, visie en strategie

2.3.1 Missie en ambitie

Wageningen UR is een internationale kennisinstelling met als missie 'to explore the potential of nature to improve the quality of life'. De ambitie van Wageningen UR is om in 2020 op het domein 'Gezonde Voeding en Leefomgeving' hét kennisinstituut in Europa te zijn en wereldwijd een vooraanstaand partner. Daartoe moet Wageningen University tot de wereldtop (blijven) behoren. Ook is het noodzakelijk dat de universiteit zich nationaal handhaaft als de nummer één in de benchmark onder studenten. De toepassingsgerichte onderzoeksinstituten van Stichting DLO zijn in 2020 voorkeurspartner om groene kennis te helpen ontwikkelen en door te vertalen naar duurzame innovaties. Zij zijn daartoe in staat omdat zij beschikken over een goede wetenschappelijke basis, een klantgerichte benadering en een sterk netwerk in de 'gouden driehoek' van overheid-bedrijfsleven-kennisinstellingen.

2.3.2 Kerngebieden

Het domein van Wageningen UR is 'gezonde voeding en leefomgeving' en bestaat uit drie samenhangende kerngebieden:

- Voeding en voedselproductie
De productie en aanvoerkant in de voedselkolom: duurzame land- en tuinbouw (incl. de bloementeel), visserij en visteelt, voedselveiligheid, voeding en gezondheid, internationale voedselketens en netwerken, diergezondheid en dierenwelzijn en het gebruik van biomassa in het kader van een biobased economy.
- Leefomgeving
Natuur, landschap, biodiversiteit, landinrichting, klimaatveranderingen, het beheer van water en zee en het omgaan met uiteenlopende wensen bij het ruimtegebruik.
- Gezondheid, leefstijl en levensomstandigheden
De invloed van het keuzegedrag van de mens op voeding, gezondheid en leefomgeving. Het gedrag als burger, consument of recreant, de houding tegenover risico en onzekerheid, de perceptie van kwaliteit en veiligheid, de werk- en levensomstandigheden in de agrifood-sector zelf en het belang van voedselzekerheid in vooral minder ontwikkelde landen.

2.3.3 Voortgang strategisch plan

In het strategisch plan worden vijf kernpunten onderscheiden: (1) de marktpositie van de toepassingsgerichte onderzoeksinstituten wordt verstevigd, (2) de in het vorige strategisch plan vastgestelde onderzoeksthema's worden doorontwikkeld, (3) er wordt nog meer nadruk gelegd op topkwaliteit, zowel in onderzoek als onderwijs, (4) inzet op een versterkte aanwezigheid in de Nederlandse regio en aangaan allianties met vooraanstaande buitenlandse universiteiten en

---

onderzoeksinstituten en (5) verdere stappen nemen in de verbetering van de eigen duurzame organisatie en bedrijfsvoering.

Wageningen UR heeft een duidelijk profiel, dat door opdrachtgevers en doelgroepen wordt herkend en erkend. Een profiel dat aantrekkingskracht uitoefent en waarmee resultaten worden geboekt. Het aantal studenten is de afgelopen jaren sterk gegroeid, kwaliteit en omvang van het onderzoek zijn verder toegenomen, gebouwen en faciliteiten worden in snel tempo vernieuwd en de organisatie staat er financieel gezond voor. Daar komt bij dat wereldwijd het domein van 'gezonde voeding en leefomgeving' en kernthema's als voedsel, duurzame energie, diergezondheid, water en klimaat alleen maar belangrijker zijn geworden. Daarom kiest Wageningen UR ervoor de ingeslagen weg met kracht te vervolgen, zowel nationaal als internationaal.

Om het Strategisch Plan Wageningen UR 2011-2014 te kunnen realiseren moet in de huidige planperiode op een aantal ontwikkelingspunten een flinke stap gemaakt worden. Daarbij ligt de lat hoog. Reden te meer om het plan zorgvuldig uit te voeren. Jaarlijks wordt de voortgang geëvalueerd en wordt vastgesteld welke punten uit het plan dat jaar nader uitgewerkt en geïmplementeerd worden. Dit wordt gedaan onder het motto: 'Niet alles tegelijk en wat we doen, doen we goed'. Wageningen UR blijft ook de omgeving nauwkeurig monitoren en waar nodig wordt de ingeslagen weg bijgesteld.

In 2012 zijn onder meer de volgende resultaten behaald:

- De investeringsthema's uit het Strategisch Plan 2011-2014 zijn in 2012 van start gegaan. Het gaat om de volgende thema's:
  - Sustainable and Smart Food Supply
  - Customised 'Protein' Nutrition
  - Triple P@Sea
  - Biorefinery
  - Systems biology
  - Informational Governance
  - Complex adaptive systemsIn 2012 is per thema een onderzoeksplan opgesteld waarin de doelen zijn geformuleerd. Naast het leveren van een bijdrage aan de doelstelling om de marktomzet te verhogen, zijn versterking van interdisciplinaire samenwerking binnen Wageningen UR en de verbinding van onderzoek met onderwijs daarbij belangrijke aandachtspunten.
- Doorontwikkelen van Wageningen Campus
  - In 2012 zijn meerdere gebouwen in gebruik genomen, zoals Carus voor de Animal Sciences Group. Het tweede onderwijsgebouw Orion wordt medio 2013 in gebruik gesteld. Er worden voorstellen uitgewerkt voor het opzetten van facility sharing, voor het toekomstig gebruik van de Campus en voor de huisvesting van start ups / spin outs.
- Effectiever en goedkoper inrichten van de medezeggenschap
  - Op dit punt wordt (te) weinig voortgang geboekt. Om dit onderwerp een impuls te geven is in 2012 een brainstorm georganiseerd voor medezeggenschap en bestuurders. De brainstorm heeft een aantal actiepunten opgeleverd die in 2013 worden uitgewerkt en die moeten leiden tot concrete verbeterpunten.
- Verbeterd systeem voor het meten van onderwijskwaliteit
  - In 2012 zijn voorstellen gedaan voor het gebruik van het systeem voor vakken-evaluatie, de beloning van onderwijskwaliteit en een systeem voor kwaliteitsverbetering en beloning van innovatief en aansprekend onderwijs. In 2013 worden de voorstellen uitgewerkt naar concrete beleidsvoorstellen en/of procedures.
- Verbetering studiesucces
  - De werkgroep heeft aanbevelingen gedaan voor het herkansingenbeleid, inclusief roostering van examens waarover de Raad van Bestuur heeft besloten en heeft dit aan de Studentenraad voorgelegd. De voorstellen houden in dat de herkansingsmogelijkheden worden geclusterd en dat deze qua roostering in relatie tot ruimtegebruik zodanig worden ingepast dat tentamens ook in de avonden kunnen worden afgenomen. De voorstellen zijn met de Studentenraad besproken en de Studentenraad heeft met de voorstellen ingestemd.

- Meer omzet uit de markt voor DLO-instituten
Onderwerpen binnen dit onderzoek waren: verbeteren klantgerichtheid, versterking en groei uit best practices en doorontwikkeling van internationale opdrachtgevers. De gerealiseerde omzet in 2012 laat zien dat positieve resultaten zichtbaar zijn (tot en met 2012 is 11 mln. euro van de ten doel gestelde stijging van 50 mln. euro gerealiseerd), maar ook dat er nog veel moet gebeuren. Er moet nog sterker worden ingezet om binnen Wageningen UR, en meer specifiek binnen de onderzoeksinstituten, een gezamenlijke marktbenadering te hanteren en daarbij vanuit het perspectief van de klant te denken.
- Shared service centra (evaluatie, doorontwikkeling)
De evaluatie van bestaande SSC's bracht naar voren dat het model van SSC binnen Wageningen UR goed werkt. Wel werd duidelijk dat duidelijke keuzes moeten worden gemaakt over de activiteiten die in een SSC worden gebundeld en dat de positie van een SSC duidelijk is. In 2013 wordt de positie van één van de SSC's geanalyseerd en worden stappen gezet naar een toekomstig SSC voor financiële processen.

2.3.4 Voortgang profiel- en prestatieafspraken Wageningen University

In 2012 hebben de instellingen voor Hoger Onderwijs in een document hun profiel beschreven en prestatieafspraken gemaakt met de minister van Onderwijs en Wetenschappen. In november 2012 zijn de prestatieafspraken van Wageningen University getekend, in dit geval door 'onze' minister van Economische Zaken. Voor de besluitvorming door de ministers zijn alle prestatieafspraken door de Reviewcommissie Hoger Onderwijs beoordeeld en de plannen van Wageningen kregen daarin de waardering 'zeer goed'. Deze hoge waardering leidde ook tot de toekenning van extra middelen voor de jaren 2013 tot en met 2015.

De prestatieafspraken, gericht op onderwijs, onderzoek en valorisatie, omvatten doelstellingen die in 2015 bereikt moeten zijn. Zo niet, dan wordt 7% gekort op het overheidsbudget. Vooral op het gebied van onderwijs is een aantal verplichte indicatoren vastgesteld, maar voor de meeste afspraken heeft Wageningen University zelf vastgelegd welke doelstellingen moeten worden bereikt. De prestatieafspraken zijn pas aan het einde van 2012 officieel vastgelegd maar in 2012 zijn al wel de eerste stappen gezet om de doelstellingen te realiseren in 2015.

Onderwijs

De drie belangrijkste doelstellingen voor het onderwijs zijn het verhogen van het studierendement, de toename van het aandeel docenten met een Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO) en het realiseren van een honours programma voor excellente studenten. Het studie-rendement kende al een opgaande lijn, o.a. door de (inmiddels weer ingetrokken) langstudeerdersmaatregel en de invoering van de harde knip (d.w.z. pas starten met de MSc als de BSc is afgerond). Een werkgroep overweegt op dit moment aanvullende maatregelen zoals het opsporen en aanpassen van struikelvakken en de invoering van een bindend studieadvies. Ons onderwijsbeleid richt zich de komende jaren ook nadrukkelijk op de masteropleidingen. WU oriënteert zich op de mogelijkheid tot het invoeren van studietracks die een relatie hebben met professionele competenties (bijvoorbeeld onderwijs, beleid, onderzoek, ondernemen) en versterkt de inbedding van de sociale mastersopleidingen in het Wageningse domein. Voor de toename van het aantal docenten met een BKO is aanvullende capaciteit aangetrokken en worden er meer cursussen georganiseerd. Een andere werkgroep bereidt de start van een honours programma voor excellente studenten voor met ingang van het studiejaar 2013-2014.

Onderzoek

Voor het onderzoek zijn de doelstellingen te verdelen in twee thema's: het verbeteren van de positie en de prestaties van de promovendi en postdocs en meer aandacht voor de topkwaliteit van ons onderzoek. Bij het eerste thema hoort de toename van het aantal promovendi met een Training and Supervision Plan, een dalende duur van het PhD-traject en een toename van de zogenaamde Talents and Topics programma's. Daarin is WU al een eind mee op weg. Bij het tweede thema horen doelstellingen als een toename van de staf in tenure track, groei van het aandeel in NWO- en Europese beurzen, behoud van het aantal publicaties in toptijdschriften en de verbetering van de

positie in de Shanghai-ranking. WU blijkt die indicatoren niet allen even gemakkelijk te kunnen beïnvloeden; de mondiale en nationale concurrentie is groot.

Valorisatie

Voor valorisatie zijn er niet veel kwantitatieve prestatie-indicatoren vastgesteld. Het gaat hier vooral om het uitwerken van strategie en beleid en het versterken van de valorisatie-infrastructuur. Zo is in 2012 de Leidraad 'Omgaan met IP (Intellectual Property) binnen Wageningen UR' vastgesteld. Verder heeft de NGI Valorisation Board advies uitgebracht over het valorisatiebeleid. In 2013 dient het door hen uitgebrachte advies als input voor het opstellen van het beleidsplan voor kennisvalorisatie zoals beschreven in de prestatieafspraken.

Personeel en organisatie

Op het gebied van Human Resources streeft Wageningen University naar een toename van het aantal Resultaat en Ontwikkelingsgesprekken, van 65% in 2011 naar 85% in 2015. Een andere doelstelling is het percentage personeel van de universiteit in overheadfuncties. Het streven is om dat percentage onder de 20% te houden; in 2011 was het percentage 19%, in 2012 is het percentage iets afgenomen tot 18%. Ook is het de bedoeling dat het percentage internationale staf van de universiteit toeneemt.

Overzicht voortgang profiel- en prestatieafspraken.

	Nulmeting 2011	Meting 2012	Streven 2015
Onderwijs			
Uitval in eerste jaar bachelor	14%	13%	< 20%
Switch in eerste jaar bachelor	3,5%	2,2%	< 8%
Diploma bachelor na vier jaar	62%	67%	75%
Diploma master na drie jaar	90%	89%	90%
NSE score 4 of 5 voor opleiding	88%	89%	> 85%
Peer reviewed vakken	–	–	50%
Opleidingen met meer dan twaalf contacturen	100%	100%	100%
Docenten met BKO	29,8%	30,2%	45%
Master programma's in Engels	100%	100%	100%
Bachelor programma's in Engels	1	1	1
Minors (waarvan in het Engels)	58 (35)	57	> 55
% Bachelorstudenten met vakken in het buitenland	8%	7%	12%
ECTS label en diploma supplementlabel	ja	ja	ja
Distance learning opleidingen	0	In voorbereiding	2
Honours programma	0	In voorbereiding	Start in 2013, erkenning in 2015
Onderzoek			
Promovendi met een TSP	97%	97%	> 90%
Mediaan duur PhD-traject	4.88	4.79	4.8
Onderzoeksscholen met een Topics&Talents-programma	3	3	6
Stafleden in tenure track	91	116	105
VENI-, VIDI- en VICI-beurzen in planperiode 2011-2014	30 (2007-2010)	14 (2011+2012)	32
ERC-beurzen in planperiode (starting en advanced) als % van aan Nederlandse universiteiten uitgereikte beurzen	3.9% starting 9% advanced (2009/2010/2011)	3.1% starting 6.1% advanced (2011/2012)	> 4%
Publicaties in tijdschriften met Impact Factor >20 (voortschrijdend 3-jarig gemiddelde)	20	21	20
Ranking in Shanghai Life Sciences	36	40	Top 35
Valorisatie			
Studenten in vakken gericht op ondernemen	60	90	2011 + 10%
Overig			
% R&O-gesprekken	65%	71%	85%
% Overhead	19%	18%	< 20%
Toename internationale staf	19%	20%	toename

2.3.5 Kenniscirculatie en -valorisatie

In 2012 is actief ingezet op de circulatie en de benutting van kennis:

- Het ontsluiten van de onderzoeksresultaten via de Bibliotheek van Wageningen UR, Kennis Online, METIS en andere online databanken en via een groot aantal (doelgroepgerichte) websites. In 2012 is de website van Wageningen UR grondig vernieuwd en is gestart met het online beschikbaar maken van themagerichte dossiers.
- Het presenteren van de onderzoeksresultaten via themadagen, business cafés, gezamenlijk uitvoeren van projecten met potentiële gebruikers in technologische topinstituten (zoals Food & Nutrition, Groene Genetica en Wetsus, waarin ook het bedrijfsleven participeert), praktijknetwerken en lezingen.
- Participatie in vooral de topsectoren Agro & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen, door publiek-privaat gefinancierde projecten en programma's. De vraagsturing vanuit deze topsectoren heeft in 2012 geleid tot circa 65 nieuwe publiek-privaat gefinancierde projecten en programma's die in 2013 in uitvoering worden genomen.
- Participatie in 'Food Valley', gericht op de ontwikkeling van een cluster van onderzoek, onderwijs en innovatief bedrijfsleven in de regio rond Wageningen UR (regioperspectief), maar ook als concept om bedrijfsleven en Wageningen UR landelijk te verbinden (landelijk en netwerkperspectief). Een voorbeeld is onze deelname aan het Food Valley Kennisportaal waarin opdrachten van MKB's door studenten binnen hun onderwijsprogramma worden uitgevoerd.
- Activiteiten in regionale 'hotspots': Wageningen UR heeft in haar strategisch plan keuzes gemaakt voor de Zuidwestelijke Delta en Dairy Campus in Noord-Nederland.
- Het beschermen van onderzoeksresultaten en de commerciële waarde ervan door er intellectueel eigendom op te vestigen.
- Het stimuleren en ondersteunen van onderzoekers die zelf een bedrijf willen starten waarin Wageningen UR wil participeren (spin-outs). Het Wageningse ondernemersinitiatief Startlife biedt onder andere financiën, faciliteiten en diensten aan voor startende ondernemers.
- In 2012 zijn de activiteiten voortgezet om kennisintensieve bedrijven aan te trekken voor vestiging op de campus. Verder is gewerkt aan de ontwikkeling van 'Impulse' onder meer als ontmoetingsplek tussen Wageningen UR en het bedrijfsleven.
- Facility sharing: via CAT-Agrofood wordt aan bedrijven toegang geboden tot de geavanceerde onderzoeksfaciliteiten van Wageningen UR. (www.wageningenur.nl/en/Expertise-Services/Facilities/CATAgroFood-3.htm).
- Onderwijs, training en cursussen worden onder andere binnen de samenwerking van de groene onderwijsinstellingen in de Groene Kennis Coöperatie (GKC) opgezet en uitgevoerd. De gezamenlijke programma's van de GKC brengen docenten en onderzoekers bij elkaar om kennis uit te wisselen en samen nieuwe leermiddelen te ontwikkelen. Vanuit de programma's wordt actief de verbinding met arbeidsmarkt gezocht.
- In 2012 is het valorisatiebeleid van Wageningen UR beoordeeld door de NGI Valorisation Board. In haar advies schrijven zij dat Wageningen UR goud in handen heeft, maar dat er aandacht nodig is voor het formuleren van het valorisatiebeleid, het versterken van de valorisatie infrastructuur en voor starters.

Wageningen Business School (WBS)

De Raad van Bestuur heeft WBS in het voorjaar van 2012 de opdracht gegeven om een businessplan op te stellen voor een nieuwe toekomst. 'WBS2.0' verwoordt de ambitie om het cursusportaal van Wageningen UR te zijn in het domein van 'Gezonde voeding en Leefomgeving'. Als kennismakelaar verbindt WBS2.0 de marktvrage met het kennisaanbod en stelt daarbij de klant centraal. WBS2.0 zorgt voor een kwalitatief hoogwaardige organisatie van cursussen en evenementen en richt zich hierbij op het bedrijfsleven, de publieke sector en publiek-private partijen.

In de tweede helft van 2012 is de nieuwe werkwijze succesvol toegepast. Cursussen als Risicomangement, Food Law en Intellectual Property in Seed Business zijn goed bezocht. Ook het aantal in company trajecten nam toe.

Voor intensief accountmanagement en relatiebeheer is er een nieuwe kernorganisatie opgezet met voor iedere Sciences Group een programmamanager. De herpositionering van WBS vraagt om een nieuw imago, een nieuwe naam en huisvesting op de Campus. Deze onderwerpen staan voor 2013 op de rol. Als naam is gekozen voor Wageningen Academy.

2.3.6 Duurzaamheid

Duurzaamheid is een belangrijke pijler in het primaire proces van onderzoek en onderwijs. Dit komt tot uitdrukking in de missie 'To explore the potential of nature to improve the quality of life', alsook de ambitie van Wageningen UR. De ambitie is om in 2020 op het domein 'Gezonde Voeding en Leefomgeving' hét kennisinstituut in Europa en wereldwijd een vooraanstaand partner te zijn. Kortom, Wageningen UR staat voor duurzaamheid.

De invloed, de risico's en kansen die Wageningen UR ziet op het gebied van duurzaamheid zijn geformuleerd in het Strategisch Plan 2011-2014 Wageningen UR, zie www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Strategisch-plan.htm.

De weg naar een duurzamer bedrijfsvoering

Uit onderzoek van PricewaterhouseCoopers in 2008 bleek dat duurzaamheid binnen Wageningen UR zeker aanwezig was, maar binnen het primaire proces van onderwijs en onderzoek verder ontwikkeld dan binnen de eigen bedrijfsvoering.

Dit was voor Wageningen UR aanleiding om na te denken over de ambitie en de strategie voor een duurzamer bedrijfsvoering. Uitgangspunt hiervoor was het realiseren van evenwicht in de huidige sociale, milieu en economische behoeften zonder dat de toekomstige behoeften in gevaar werden gebracht. De ambitie 'voorlopen' is gekozen, zie www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Duurzaamheid.htm. Kort gezegd betekent dit dat Wageningen UR duurzaamheid in haar bedrijfsvoering integraal oppakt en uitdraagt. Daarbij is duurzaamheid een vanzelfsprekend onderdeel van de besluitvorming en hoort toepassing van 'proven technology' bij dit ambitieniveau.

De ambitie 'voorlopen' is vertaald naar de werkvelden 'bouwen en energie', 'inkoop', 'mobiliteit', 'catering', 'afval', 'onderwijs en onderzoek' en 'duurzame medewerker' in het plan 'Versneld naar een duurzamer bedrijfsvoering'. De uitvoering heeft plaatsgevonden in 2010-2012. In 2012 heeft dit onder meer geresulteerd in het uitvoeren van verschillende acties, zie Milieujaarverslag 2012, www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Duurzaamheid.htm. Een groot gedeelte van de acties die waren geformuleerd in het plan is al geborgd in de organisatie. De acties die nog niet zijn geborgd worden in 2013 in de lijn ingebracht en aangestuurd. Dit geldt ook voor de nieuw geformuleerde acties in 2010-2012.

Naast het uitvoeren van acties zijn de volgende resultaten bereikt: een energiezorgsysteem, het starten van de Green Office Wageningen door studenten, het realiseren van de voorliggende verslaglegging over duurzaamheid geïntegreerd in het jaarverslag en het opstellen van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen de MVO intentieverklaring, zie www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Corporate-Governance.htm.

De resultaten eind 2012 gaven aanleiding om het traject naar een duurzamer bedrijfsvoering met succes af te sluiten.

Show it! Invulling duurzaamheid 2013+2014

Nu duurzaamheid bij zowel onderwijs, onderzoek als bedrijfsvoering goed ingevuld en geborgd is, is het tijd voor een andere fase: 'Show it!', zie www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Duurzaamheid.htm. In deze fase staat transparantie 'laat zien wat je doet' en samenwerken centraal. Zo wordt de integratie tussen onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering de komende jaren opgepakt en gecommuniceerd. De te bereiken resultaten zijn onder meer een MVO verklaring, het opstellen en monitoren van kritische prestatie indicatoren, en het bespreken van dilemma's/uitdagingen Wageningen UR-breed via een zogenaamde Duurzaamheidsgroep.

Verantwoordelijkheden Duurzaamheid

Iedereen die bij Wageningen UR werkt of studeert heeft de verantwoordelijkheid om duurzaamheid te implementeren binnen Wageningen UR. Zo is duurzaamheid vertegenwoordigd in de 20 BSc – en 28 MSc-opleidingen, de PhD opleiding en het Life-long-learning programma. Daarnaast heeft het

---

onafhankelijk onderzoek een duurzame component. De duurzame ontwikkeling van Wageningen UR is te volgen via www.wageningenur.nl/#Nieuws.

In 2012 lag de focus op het invullen en borgen van de voorlopersambitie binnen de bedrijfsvoering van Wageningen UR. Verschillende actiehouders alsook de beleidsmedewerker duurzaamheid waren betrokken om de geformuleerde acties goed uit te voeren en te borgen. Daarnaast was er een Taskforce die een aanjaagfunctie had. De Taskforce rapporteerde aan de (klankbord)Stuurgroep. De Stuurgroep legde vervolgens verantwoording af aan de Raad van Bestuur en Concernraad. Zowel de Taskforce (uitvoerend) als de Stuurgroep (beleidsbepalend) bestond uit een dwarsdoorsnede van stakeholders uit de bedrijfsvoering van Wageningen UR.

Eind 2012 is het traject naar een duurzamer bedrijfsvoering afgesloten, en de Taskforce ontbonden. De verantwoordelijkheden ten aanzien van de duurzame bedrijfsvoering is in de lijn belegd. De regie van 'Show it!' vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de directeur Facilitair Bedrijf. De eindverantwoordelijkheid ligt bij de portefeuillehouder bedrijfsvoering van de Raad van Bestuur. Een zgn. Duurzaamheidsgroep toetst de ingeslagen weg en de voortgang omtrent duurzaamheid. Zij legt verantwoording af aan de Raad van Bestuur en Concernraad.

2.3.7 Informatie- en communicatietechnologie

Wageningen UR heeft haar doelstellingen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie beschreven in de Roadmap IT 2011-2014.

In 2012 is er wederom een toename van de aantallen studenten en promovendi geweest. Dit heeft gevolgen voor zowel de facilitaire basisdienstverlening als vrijwel alle onderwijsondersteunende diensten. Daarnaast zijn in het kader van de wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (whw) wijzigingen doorgevoerd in het Student Informatie Systeem (SIS). Enkele belangrijke ontwikkelingen waren:

- Wijzigingen in het SIS voor het zogeheten 'Dagelijks afstuderen': dit maakt het mogelijk studenten conform nieuwe wetgeving effectief te attenderen op het moment van afstuderen.
- Doorvoering van de 'Harde Knip' in de werkprocessen en ondersteunende software maakt heldere scheiding tussen het volgen van vakken in de master- en bachelorfase mogelijk.
- De implementatie van de 'Blackboard Mobile Learn' App voor studenten en docenten in het nieuwe academisch jaar is voorbereid. Via deze App beschikken student (en docent) via de Smartphone over dezelfde onderwijs-informatie en -materialen als via Blackboard op een PC.
- De populariteit van dienst EDUexam neemt met de stijgende studentenaantallen navenant toe. In 2012 is veel aandacht besteed aan het optimaliseren van de samenwerking in de gehele gebruiks- en supportketen.
- In het kader van een SURF tender 'Digitaal toetsen' heeft Wageningen UR meegedongen naar een subsidie voor het ontwikkelen van een 'Secure Test Environment'; een oplossing om studenten in een volledig op maat voor het examen gemaakte PC-omgeving het examen te laten maken. De oplossing werd zeer positief beoordeeld tijdens de SURF-onderwijsdagen.
- Er is een nieuwe versie uitgebracht van PROMIS, waarmee niet alleen de registratie van promovendi bij Wageningen UR geregeld wordt, maar waarmee de promovendus gedurende het gehele promotie traject 'in zicht' blijft en gefaciliteerd kan worden, inclusief managementinformatie.
- In 2012 is ook een fors traject gestart dat resulteert in de vervanging van de huidige SIS-systemen per 2014 (WU).

De zichtbaarheid van Wageningen UR is in 2012 versterkt door de invoering van het nieuwe Wageningen UR internet platform. Deze ontwikkeling heeft ook bijgedragen aan een software infrastructuur (service-laag) die voorbereid is op het ontsluiten van informatie via Apps. De ontsluiting van wetenschappelijke publicaties via de digitale bibliotheek is in 2012 verder versterkt.

De goede ICT-voorzieningen voor studenten leveren een belangrijke bijdrage aan de positieve mening van studenten over Wageningen UR. Wageningen UR heeft daarom in samenwerking met marktpartijen zoals Idealis geïnvesteerd in deze ICT-voorzieningen.

Flexibiliteit in werkconcepten (any time, any place en Het Nieuwe Werken) heeft gevolgen voor de ICT-behoefte van werknemers. In 2012 werd daarom onder meer het Tele12-project (telefonie) gerealiseerd, met aanzienlijke kostenreductie en meer flexibiliteit als gevolg.

Ook is visievorming op toegang tot het netwerk en informatie via eigen apparatuur (Bring Your Own Device) gestart. Een onderwerp dat nauw samenhangt met het in 2012 bekrachtigde informatiebeveiligingsbeleid. Dat beleid heeft voorzien in data-classificatie en een roadmap security services. Resultaat van die roadmap in 2012 is een versterkt identiteits- en toegangsmanagement.

De data-faciliteiten en een snel en solide netwerk van Wageningen UR vormen de backbone voor samenwerking. Om de interne samenwerking te versterken is MyPortal in 2012 klaargemaakt voor lancering.

Randvoorwaarden voor een sterke informatievoorziening is goede samenhang. Niet alleen in techniek, maar ook in beleid. Daarom is in 2012 het IT-governance model (afstemmingsmodel) versterkt. De architecture board is in positie gebracht en de tactische en operationele afstemming tussen eigenaren van systemen, gebruikers en ondersteuning zijn verder versterkt.

2.4 Kernactiviteiten

2.4.1 Wageningen University

Onderzoek

Onderzoeksbeleid Wageningen University

In de planperiode 2011-2014 wordt er extra geïnvesteerd in de volgende maatschappelijke thema's:

- Duurzame en slimme voedselvoorziening.
- Voeding op maat.
- Kust en zee.
- Bio-raffinage.

en de volgende wetenschappelijke thema's:

- Systeembioïologie.
- Informatie, gedrag en aansturing.
- Aanpassingsvermogen van complexe systemen.

Het onderzoek van Wageningen University wordt uitgevoerd door leerstoelgroepen. Elke leerstoelgroep, onder leiding van een hoogleraar, heeft haar eigen expertisegebied. Alle 93 leerstoelgroepen hebben gemeen dat ze onderzoek doen binnen het domein 'gezonde voeding en leefomgeving'.

Onderzoekscholen

Wageningen University heeft het penvoerderschap over zes onderzoekscholen. De onderzoekscholen binnen Wageningen University zijn samengebracht in een overkoepelend orgaan: Wageningen Graduate Schools.

Onderzoekscholen met penvoerderschap bij Wageningen University:

- Experimental Plant Sciences (EPS).
- Wageningen School of Social Sciences (WASS).
- The C.T. de Wit Graduate School Production Ecology & Resource Conservation (PE&RC).
- The Graduate school VLAG (Nutrition, Food Technology, Agrobiotechnology and Health Sciences).
- Wageningen Institute of Animal Sciences (WIAS).

-
- Wageningen Institute for Environment and Climate Research (WIMEK) als onderdeel van de landelijke onderzoeksschool SENSE.

Overige participaties in onderzoekscholen met penvoerderschap elders:

- Research School for Resource Studies for Development (CERES).
- Graduate School on Process Technology (OSPT).
- Research Institute and Research School for Economic and Social History (N.W. Posthumus Instituut).
- Graduate School of Polymer Science and Technology (PTN).
- Research School Biodiversity.
- Graduate Research School of Science, Technology and Modern Culture (WTMC).
- Graduate Research School Biotechnological Sciences Delft Leiden (BSDL).
- Dutch Institute of Systems and Control (DISC).
- Interuniversity Centre for Educational Research (ICO).

De onderzoekscholen hebben drie hoofdtaken:

- Coördinatie van een samenhangend onderzoeksprogramma voor de universiteit binnen de missie van de onderzoeksschool.
- Bewaken, monitoren en stimuleren van de kwaliteit en de voortgang van academisch onderzoek (promovendi, post-docs en onderzoekers).
- Ontwikkelen, faciliteren en coördineren van postdoctoraal onderwijs.

Onderzoekers, postdocs en promovendi participeren in één van de onderzoekscholen. De onderzoekscholen van Wageningen University zijn geaccrediteerd door de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen en daarmee onderworpen aan een kwaliteitscontrole.

Onderwijs

Opleidingen

Het opleidingsaanbod voor de ongeveer 7500 studenten bestond in 2011/2012 uit 18 Nederlandstalige bachelor-opleidingen, één Engelstalige bachelor-opleiding (Tourism) en 27 Engelstalige master-opleidingen op het gebied van Levenswetenschappen, Maatschappijwetenschappen en Omgevingswetenschappen (zie bijlage 1A, tabel 1). Het onderwijs is multidisciplinair en sterk internationaal van karakter, zowel wat betreft het curriculum als de samenstelling van de studentenpopulatie. Van de BSc-instroom is 5,5% afkomstig uit het buitenland, van de MSc-instroom 41,3% (studiejaar 2012/2013).

De langstudeerdersmaatregel had een positief effect op de rendementcijfers in 2012, ook al werd de boete weer afgeschaft in september. Of, en zo ja hoe, de aangekondigde afschaffing van de basisbeurs, de invoering van een 'sociaal leenstelsel' en de invoering van de 'harde knip' het studiegedrag en de rendementcijfers beïnvloeden, wordt in de loop van 2013 duidelijk.

Het systeem van hertentamens is kritisch doorgenomen en heeft geresulteerd in het besluit het aantal mogelijkheden tot her-tentaminering te beperken tot twee maal per jaar (februari en augustus). Het aantal herkansingen blijft onbeperkt.

Nadere discussie vond plaats over de lengte van masteropleidingen in de Social Sciences en de wens om deze op twee jaar te handhaven. Met het ministerie zal hier nader overleg over plaatsvinden. Ook is de discussie over een research master in de social sciences actueel geworden. NWO lijkt geen promovendi te gaan accepteren voor social sciences als die geen research master hebben gevolgd.

Studievoortgang en studierendementen

In de tabellen 6 en 7 van bijlage 1 staan respectievelijk de rendementen vermeld van masterstudenten (generaties 2008 t/m 2010) en bachelorstudenten (generaties 2007 t/m 2009).

De masterrendementen liggen redelijk stabiel rond 60% afstuderen na twee jaar en 90% na drie jaar. Het is een uitdaging om dit hoge niveau te handhaven omdat vooral de invoering van de harde knip hier druk op kan leggen. De bachelor-rendementen (na vier jaar) vertonen al jaren een stijgende lijn. Bij het laatste cohort waarbij dit berekend kan worden (2009) is het nu 67%. De 'langstudeerdersmaatregel' heeft voor een positieve impuls in het rendement gezorgd, hetgeen eenmalig is omdat deze maatregel inmiddels weer is afgeschaft. Aan de andere kant kunnen een verbeterd studieklimaat en het invoeren van de 'harde knip' (d.w.z. dat men pas met de masters kan beginnen als alle vakken van de bachelors zijn gehaald) voor verdere stijging zorgen. In de prestatieafspraken is voor de bachelors een doelrendement van 75% opgenomen na vier jaar. Voor de masters is dit 90% na drie jaar.

2.4.2 Stichting DLO

Onderzoek

Het kennisbasisonderzoek is opgedeeld in zeven thema's:

- Mondiale voedselzekerheid
- Duurzame agroketens
- Groene grondstoffen voor de biobased economy
- Duurzame ontwikkeling van de groen-blauwe ruimte
- Gezond en veilig voedsel
- Transitie, innovatie en gedrag
- Technologie-ontwikkeling

Het Beleidsondersteunend Onderzoek is ondergebracht in twee programma's:

- Natuur, landschap en platteland
- Agro

De uitvoering van de wettelijke onderzoekstaken is ondergebracht in twee instituten en vier programma units:

Instituten voor Wettelijke onderzoekstaken:

- RIKILT - Instituut voor Voedselveiligheid
- CVI - Central Veterinary Institute

Vier programma units voor Wettelijke Onderzoekstaken:

- WOT Natuur en Milieu (NMP)
- Centrum voor Genetische Bronnen Nederland (GCN)
- Centrum voor Economische Informatievoorziening (CEI)
- Centrum voor Visserij Onderzoek (CVO)

De aansturing van het onderzoek binnen de topsectoren Agro & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen vindt plaats door de Topconsortia voor Kennis & Innovatie (TKI) die binnen deze twee topsectoren zijn ingericht. Programmering vindt plaats op basis van vraagsturing in de setting van de 'gouden driehoek' (bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen), waarbij het bedrijfsleven in de lead is. Deze vraagsturing leidt tot 'publiek-private samenwerkingsverbanden' (PPS) op project- en programmaniveau. In 2012 heeft DLO de eerste PPS-en die eind 2011 tot stand waren gekomen ingepast in de programmering. Daarnaast hebben de topsectoren een call uitgeschreven voor de programmering voor 2013. Daarvoor moest DLO circa 25% van het voor topsectoren beschikbare budget laten 'vrijvallen' per eind 2012. Het selectieproces heeft geleid tot circa 65 nieuwe PPS-en die in 2013 in uitvoering worden genomen en waarin – naast het ministerie van EZ met publieke middelen – ook het bedrijfsleven volop participeert.

Een toenemend deel van het DLO-onderzoek wordt gefinancierd door andere partijen, zoals de private markt, EU en overige overheden. Inhoudelijk valt dit onderzoek ook binnen de drie samenhangende kerngebieden (Voeding en Voedselproductie, Leefomgeving en Gezondheid, Leefstijl en Levensomstandigheden).

2.5 In dialoog met de Wereld

'In de komende decennia groeit de wereldbevolking naar acht miljard in 2025 en negen miljard in 2050. Tezamen met een verdere toename in welvaart verdubbelt de vraag naar voedsel en verschuift de samenstelling van het voedselpakket naar meer dierlijke eiwitten. Kernvraag voor de toekomst is hoe de voedselzekerheid op een duurzame manier kan worden gegarandeerd. Met de extra mensen en hun activiteiten neemt immers ook het beslag op ruimte en hulpbronnen toe en komen milieu, natuur en klimaat verder onder druk te staan. Een enorme uitdaging, die vraagt om doorbraken in kennis en technologie en om samenwerking met partners bij de overheden, bedrijfsleven en ngo's.

2.5.1 Stakeholders

Stakeholders zijn individuen of groepen die één of meerdere belangen hebben bij activiteiten of besluiten van een organisatie. Wageningen UR heeft een indeling gemaakt van haar stakeholders op basis van ISO 26000 en onderscheidt de volgende stakeholders:

- Klanten en samenwerkingspartners in overheid, bedrijfsleven, NGO's en kennisinstellingen in Nederland en internationaal
- Overheid als bevoegd gezag
- Subsidieverstrekkers
- Toeleveranciers
- Burgers
- Media
- Medewerkers
- Studenten
- Alumni
- Donateurs

2.5.2 Stakeholdersdialoog

Wageningen UR stemt - op verschillende niveaus binnen en buiten de organisatie - op regelmatige basis haar beleid en plannen af met stakeholders en betreft hun meningen bij de voortgang van onderwijs, onderzoek en organisatieontwikkeling. De frequentie en de aard van de dialogen is afhankelijk van de aard van de dialoog. Enkele voorbeelden van deze dialogen worden kort beschreven:

- In veel onderzoeksprogramma's worden meerdere stakeholders tegelijk betrokken, zodat er een breed draagvlak ontstaat. Vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, de overheid en het onderzoek (de gouden driehoek) en ook maatschappelijke organisaties participeren in de ontwikkeling van de programma's.
- Belangrijke vorm van samenwerking voor Wageningen UR vindt plaats in de 'gouden driehoek', de samenwerking tussen kennisinstellingen, overheid en bedrijfsleven, nu vooral georganiseerd binnen de Topsectoren.

Bij het samenstellen van de onderzoeksagenda's van de Topsectoren heeft het ministerie in nauwe samenwerking met Wageningen UR, diverse consultatierondes verricht. Er zijn brainstorm sessies gehouden en zogenaamde kennisoplopen georganiseerd waarbij het bedrijfsleven aan kon geven welke onderwerpen hoog op de agenda zouden moeten komen. Als resultaat van deze consultaties zijn onder de topsectoren op deelgebieden (thema's) onderzoeksagenda's ingevuld waarmee de Topconsortia voor Kennis en Innovatie (de zogenaamde TKI's) aan de slag kunnen. De TKI's stroomlijnen samenwerkingsprojecten en laten deze uitvoeren door onderzoeksorganisaties. Samen hebben ondernemers, onderzoekers en de overheid, per topsector afspraken gemaakt in de vorm van innovatiecontracten. De TKI's zorgen dat kennis en menskracht goed worden ingezet.

Voor alle negen topsectoren zijn ook Human Capital Agenda's (HCA's) opgesteld om het onderwijs beter te laten aansluiten bij de arbeidsmarkt en om het huidige personeel verder te ontwikkelen. De overheid en de topsectoren investeren bijvoorbeeld in Centra voor innovatief vakmanschap in

---

het mbo en Centres of expertise in het hbo. Wageningen University is als Centre of excellence weer een steunpilaar voor de centres of expertise in het HBO. Dit zijn verregaande samenwerkingsverbanden tussen scholen en bedrijven.

- De Raad van Bestuur bezoekt regelmatig de verschillende locaties van Wageningen UR in het land en laat zich daar informeren over de ontwikkelingen binnen verschillende onderzoeksprogramma's. Voor persoonlijke interactie met de Raad van Bestuur is er daarnaast o.a. ruimte tijdens het ontbijt met de Raad van Bestuur dat een aantal keer per jaar plaatsvindt en waarvoor alle medewerkers die een onderwerp willen bespreken met de Raad van Bestuur zich kunnen aanmelden. Bovendien worden alle nieuwe medewerkers ontvangen en geïntroduceerd in de organisatie.
- In 2012 zijn onder andere de volgende onderwerpen besproken met de medezeggenschap:
  - Instellingsaccreditatie Wageningen University
  - Profilerings- en prestatieafspraken met de overheid van Wageningen University
  - Resultaten van de medewerkermonitor 2012, evenals de bedrijfscultuur en omgangsvormen binnen Wageningen UR.
  - Mogelijke gevolgen van het topsectorenbeleid voor de onderzoeksinstituten van stichting DLO.
  - Naast jaarlijks terugkerende onderwerpen zoals de herziening van o.a. onderwijs- en examenreglementen, prijsbeleid en het studentenstatuut van Wageningen University is tussen de rector magnificus en de Studentenraad ook gesproken over de mogelijke gevolgen van overheidsmaatregelen voor studeren in het algemeen en studenten van Wageningen University in het bijzonder.

2.5.3 Dialogen in 2012, doorkijk naar 2013

In 2012 hebben er veel stakeholderdialogen plaatsgevonden.

Enkele voorbeelden:

- Internationale studentenhuysvesting
Voorafgaand aan het besluit om woonruimte te realiseren heeft Wageningen UR overleg gehad met de betrokken gemeenten, woningcorporaties, studentenhuysvester Idealis en met private investeerders.
- Topsectorenbeleid
De inzet van de budgetten van de topsectoren vindt plaats na consultatie van stakeholders in de betreffende sectoren en op basis van matching met gelden uit het bedrijfsleven.
Voor een Publiek Private Samenwerking (PPS) ligt de basis bij een innovatiecontract. De resulterende Publiek Private Samenwerkingen (PPS) waarin Wageningen UR participeert zijn te vinden op www.wageningenur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Topsectoren.htm.
- Participatie in Food Valley
Wageningen UR ondersteunt bedrijven uit de agrofoodsector in de regio met onderzoek en kennis. Zo hebben de gemeenten Ede en Wageningen, de provincie Gelderland en Wageningen UR binnen de Stichting Food Valley in het afgelopen jaar samen opgetrokken om het World Food Center Nederland te verbinden aan de regio.
- Transparant in proefdiergebruik bij Wageningen UR
Met Nederland Proefdiervrij vindt regelmatig overleg plaats over de ontwikkelingen op het gebied van het inzetten van dierproeven.
- Campusontwikkeling Wageningen
De inrichting van het nieuwe onderwijsgebouw Orion is tot stand gekomen in nauw overleg met de toekomstige gebruikers.
In 2012 is het ontmoetings- en debatcentrum 'Impulse' gerealiseerd dat zich in korte tijd heeft ontwikkeld tot een inspirerende en bruisende ontmoetingsplek. De verbinding van kennis en bedrijvigheid leidt tot innovatiekracht.

- Kennis voor het groene onderwijs
Via de participatie van Wageningen UR in Groen Kennisnet wordt gewerkt aan het toegankelijk maken van kennisbronnen voor het onderwijs en het publiek.
Daarnaast heeft Wageningen UR zelf een programma WURKS (Wageningen UR Knowledge Sharing) dat zich richt op het stimuleren van de benutting van kennis van Wageningen University en de onderzoeksinstituten van Wageningen UR (DLO) in het overige groene onderwijs (VMBO, MBO, HBO, post-initieel), zie www.wageningenur.nl/nl/Onderwijs-Opleidingen/WURKS.htm.
- Stakeholders betrokken bij interactief ontwerpen
Samen met stakeholders, zoals agrarische ondernemers en de Dierenbescherming, worden nieuwe dierhouderijconcepten ontworpen die duurzaam zijn en waarin dierenwelzijn een belangrijke factor is.
Veel nieuwe veehouderijssystemen komen voort uit de ontwerpmethodede Reflexief Interactie Ontwerpen (RIO). Dit is een aanpak die nog volop in ontwikkeling is.
zie www.wageningenur.nl/nl/show/Stakeholders-betrokken-bij-interactief-ontwerpen.htm.
- Ook in het buitenland is overleg geweest, resulterend in een samenwerking met UC Davis, in het Sustainability Consortium, bij de oprichting van het Centre of Excellence in Chili en is gekomen tot een MoU met de burgemeester van Beijing.

2.6 People

2.6.1 Medewerkers

2.6.1.1 Human Resource (HR) in strategische plannen

Het HR-beleid van Wageningen UR is onlosmakelijk verbonden met de ambitie van de organisatie om binnen het domein van 'gezonde voeding en leefomgeving' een belangrijke bijdrage te leveren aan de kwaliteit van leven als zijnde dé Europese kennisinstelling in dit domein. Optimalisering van de kwaliteit van zowel medewerkers als management blijft dan ook een belangrijk issue. Het HR-beleid in 2012 heeft zich in dit kader vooral gericht op de verdere ontwikkeling van loopbaanbeleid wetenschappelijk personeel, internationalisering (waar onder arbeidsmarktcommunicatie), talentontwikkeling en de verdere implementatie van het nieuw HR workflowmanagementsysteem (ESS/MSS). Daarnaast is ingezet op expertiseontwikkeling die erop is gericht meer omzet uit de markt te halen.

Loopbaanbeleid WP/Tenure Track

Het Loopbaanbeleid voor wetenschappelijk personeel (WP), ook wel Tenure Track genoemd, biedt wetenschappers bij de universiteit een carrièreperspectief waarbij zij in twaalf jaar kunnen doorgroeien van Assistant Professor 2 (UD2) naar een persoonlijk hoogleraarschap. Doel hiervan is om door het bieden van een aantrekkelijk loopbaanperspectief uitstekende wetenschappers aan te trekken of te behouden. In 2012 is dit loopbaanbeleid geëvalueerd. Inmiddels nemen ca. 90 wetenschappelijk medewerkers deel aan dit loopbaantraject en is gebleken dat nieuwe medewerkers bewust kiezen voor Wageningen vanwege het geboden perspectief. Ook is een stijging zichtbaar in de kwaliteit en kwantiteit van de wetenschappelijke publicaties.

Internationalisering

In 2012 zijn de medewerkers die zich bezighouden met ondersteuning rond immigratieprocedures van nieuwe medewerkers ondergebracht in een shared service center, genaamd International Advise & Support en is nu op één locatie gevestigd. Hierdoor is betere kennisuitwisseling en vervanging bij afwezigheid van deze medewerkers gegarandeerd.

Talentontwikkeling

Eén van de kernwaarden van Wageningen UR is Ruimte voor Talent en Groei. Dat betekent dat Wageningen UR ruime ontwikkelmogelijkheden biedt aan alle medewerkers. Randvoorwaarden in de

---

arbeidsvoorwaardelijke sfeer zijn op orde: Studie Faciliteiten Regeling voor WU, Scholingsstimuleringsregeling voor DLO en de afspraak dat de organisatie 2% van de loonsom inzet voor opleiding en ontwikkeling.

Wageningen UR wil de beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk inzetten. Via strategische personeelsplannen ontstaat inzicht in de behoeften van de organisatie, ook op de wat langere termijn. Via een inventarisatie van al aanwezige kwaliteiten, kennis en competenties en een inschatting van ontwikkelbehoeften en -mogelijkheden van medewerkers zelf, wordt zo goed mogelijk in beeld gebracht welke 'gap' er overbrugd moet worden.

In de R&O-gesprekken wordt zeer nadrukkelijk gesproken over gewenste ontwikkeling van de medewerker. Dit gaat over persoonlijke en professionele ontwikkeling maar ook over loopbaanontwikkeling, mobiliteit en flexibiliteit. Van medewerkers wordt verwacht dat zij zelf de verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen inzetbaarheid; de organisatie faciliteert hen daarbij zo goed mogelijk.

Concrete programma's die verzorgd zijn:

- Young Talent programma. Een nieuw programma voor de doelgroep talentvolle jonge medewerkers tot ca. 35 jaar. Het programma is te typeren als een leiderschapsexpeditie en is onder andere opgehangen aan het gedachten goed van High Performing Organisations (HPO).
- Talent Development Programma, 'Leading change'. In 2012 de derde uitvoering van het programma, dat vooral in het teken staat van Leiderschapsontwikkeling, Verandermanagement en een specifieke opdracht van de Raad van Bestuur in het teken van organisatieontwikkeling.
- Ontwikkelassessment en Ontwikkelprogramma voor de wetenschappelijke staf van Wageningen University, specifiek voor de deelnemers in Tenure track. In dit programma staat de ontwikkeling van persoonlijke vaardigheden en competenties centraal.
- In 2012 zijn voorbereidingen gestart voor een programma gericht op certificering van projectleiders en projectmanagers. Het certificeringstraject wordt in 2013 in uitvoering genomen.
- Bij steeds meer programma's wordt Insights Discovery ingezet als analyse instrument en hulpmiddel bij persoonlijke ontwikkeling en teamontwikkeling.

Naaste de genoemde programma's worden cursussen en trainingen aangeboden via Educational Staff Development Wageningen Graduate School, Wageningen Business School, In'toLanguages en Bibliotheek.

ESS/MSS

In 2011 is gestart met het Employee Self Service Systeem en het Employer Self Service Systeem (ESS/MSS). Doel hiervan is vooral om HR processen en administratieve werkdruk te verminderen. Inmiddels werkt dit systeem voor verzuimregistratie en declaraties. In 2013 wordt gestart met de uitrol van de verlofregistratie binnen alle organisatieonderdelen.

2.6.1.2 CAO-ontwikkelingen

Eind 2012 is een onderhandelaarsakkoord bereikt voor een nieuwe CAO NU die voor Wageningen University geldt. Deze cao heeft een looptijd van 1 januari 2011 tot 1 januari 2014. De salarisverhoging is 1% per 1 januari 2013 en 1% verhoging per 1 september 2013. De maatregelen op het gebied van afschaffing seniorenregeling en wijzigingen in de Bovenwettelijke Uitkering gaan per 1 januari 2014 in. Veel van de maatregelen uit het onderhandelaarsakkoord zijn gericht op het bevorderen van duurzame inzetbaarheid en begeleiding van werk naar werk voor het geval dit bijvoorbeeld vanwege organisatieontwikkelingen dan wel persoonlijke ontwikkeling van belang is. In januari 2012 is de CAO DLO afgesloten met een looptijd van 1 april 2011 tot 1 april 2013. De cao bevat een salarisverhoging per juli 2011 van 1.5% die uitgevoerd werd via een incidentele betaling in maart 2012. Daarnaast vond per 1 juli 2012 eveneens een salarisverhoging plaats van 1.5%. Ook in deze cao zijn de seniorenregelingen afgeschaft, waarbij een overgangsregeling is afgesproken. Kernpunten uit deze cao zijn daarnaast duurzame inzetbaarheid en levensfasegericht HR-beleid.

2.6.1.3 Gezondheid en welzijn

Gezonde leefstijl en verzuimbegeleiding

Wageningen UR kent een integrale aanpak vanuit de disciplines Bedrijfsgeneeskunde, Bedrijfsmaatschappelijk werk, Arbeid- en organisatiekunde en HR voor het welzijn- en gezondheidsbeleid. Daarbij houdt Wageningen UR zich actief bezig met het promoten van een gezonde leefstijl van medewerkers. Veel belangstelling is er voor de, in samenwerking met het Sports Centre de Bongerd (SCB) verzorgde, gezondheid bevorderende cursussen voor medewerkers.

Er is ook veel interesse voor het gezondheidsprogramma 'MyBalance'. In 2012 is dit aangeboden aan de medewerkers van één kenniseenheid en van de Concernstaf, er werd door ongeveer 40% van de medewerkers aan deelgenomen. MyBalance biedt medewerkers een vrij compleet inzicht in hoe ze er fysiek en mentaal voor staan. De uitkomsten van de begintest en de vragenlijst uit het programma worden met een onafhankelijk counselor besproken. Eventueel gevolgd door het opstellen van een persoonlijk plan van aanpak dat veelal met begeleiding binnen de organisatie kan worden uitgevoerd. De uitvoering gebeurt onder eigen regie van de medewerker en met volstreekte privacy van alle gegevens.

Daarnaast blijft een goede verzuimbegeleiding (zowel preventief als curatief) uiteraard noodzakelijk. Essentieel is dat de werkgever tijdens de ziekteverzuimperiode contact houdt met de zieke werknemer en dat zij gezamenlijk alle acties ondernemen die nodig zijn om spoedige terugkeer naar de eigen werkplek te bewerkstelligen.

Bijzondere aandacht is er voor medewerkers die naar het buitenland worden gezonden. Daarnaast krijgen zij preventief de benodigde vaccinaties aangeboden. In overleg met bijvoorbeeld het Vaccinatiecentrum wordt ook nazorg geboden wanneer zij weer in Nederland terug zijn.

In een aantal gevallen (9 in 2012) is bij (dreigend) langdurig verzuim mediation ingezet waarbij 8 trajecten zijn afgerond met een positief resultaat.

Verzuimgegevens.

	2010	2011	2012
Stichting DLO	3,7	3,4	3,5
Wageningen University	3,5	3,6	3,4

Overall ligt het ziekteverzuim nu al meerdere jaren op een laag niveau. Na een duidelijke daling van het ziekteverzuimpercentage bij de Stichting DLO in 2011 is in 2012 een lichte stijging van het verzuim zichtbaar van 0,1%punt. Bij WU is juist een tegengestelde beweging zichtbaar; na een (geringe) stijging van het verzuimpercentage in 2011 is in 2012 sprake van een daling van het ziekteverzuimpercentage met 0,2%punt. Zie voor een uitgebreidere toelichting op de verzuim bijlage 2 Sociaal jaarverslag.

Bedrijfsmaatschappelijk werk (BMW)

Methodische hulpverlening aan werknemers en groepen medewerkers vormt het fundament van de werkzaamheden van BMW. Kerntaken zijn hulpverlening, advies en consultatie, bijdragen aan beleidsontwikkeling en voorlichting en preventie.

Preventie en voorlichting

Werkstress en overspannenheid, en het herkennen en voorkomen daarvan, vormen een belangrijk onderdeel van het geheel aan hulpvragen. In preventieve zin is daarom veel aandacht geschonken aan het voorkomen van werkstress. BMW verzorgde zestien workshops in 2012, waarvan drie workshops over stressherkenning en management voor in totaal 70 promovendi, één teamsessie over stress management, zes workshops in het kader van regie op je loopbaan (tweemaal Inzet Transactionele Analyse in de communicatie, tweemaal Keuzes maken in je loopbaan. Lastig of leuk? en tweemaal Geweldloze Communicatie), twee workshops Professionele communicatie op het werk en één workshop Gespreksvoering voor promovendi.

BMW is in 2012 betrokken bij organisatievraagstukken, waaronder voorbereiding onderzoekscommissie Cultuur en omgangsvormen.

Overzicht van de belangrijkste cliëntgegevens

Het aantal nieuwe aanmeldingen is in 2012 op nagenoeg hetzelfde niveau gebleven als in 2011 (in 2012 322 nieuwe aanmeldingen, dat is 5,4% van alle medewerkers). In totaal, dat wil zeggen samen met de medewerkers met wie het contact van 2011 in 2012 nog doorliep, maakten 453 medewerkers, dat is 7,7% van alle medewerkers van Wageningen UR, in 2012 gebruik van BMW, tegenover 8,3% in 2011. (Let op, dit laatste percentage is inclusief VHL). De herkomst van de nieuw aangemelde cliënten is over alle organisatieonderdelen evenwichtig verdeeld. De hulpvragen betroffen werkstress en overspannenheid (29%, was 39%), samenwerkingsproblemen (24%, was 24%), mobiliteit en reorganisatie (22% was 14%) en privéproblemen (11%, was 12%). Evenals voorgaande jaren werd in 2012 het overgrote deel (84%) van de cliëntcontacten met BMW binnen zes gesprekken afgerond. Cliënten gebruiken het contact met BMW om een tijdige en adequate aanpak van hun situatie te bereiken waarbij veelal (78%) geen sprake is van ziekteverzuim. Daarmee beantwoordt het BMW aan de preventieve taakstelling die Wageningen UR voor het BMW heeft geformuleerd.

Vertrouwenspersonen Wageningen UR (excl. VHL)

Bij de vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen (WU, stichting DLO) zijn in 2012 in totaal 56 meldingen binnengekomen over ongewenst gedrag: 48 medewerkers en 8 studenten. Dit heeft geleid tot 1 formele klachtenprocedure. Twee-derde van de melders is vrouw.

Preventief Medisch Onderzoek (PMO) en Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)

De RI&E is bedoeld om mogelijke blootstelling aan risicofactoren te traceren en te evalueren. Onderdeel van de RI&E is een plan van aanpak waarin de preventieve maatregelen staan om risico's te reduceren tot een aanvaardbaar niveau. In een aantal gevallen kan een verdiepende RI&E noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld bij het werken met gevaarlijke stoffen.

Boven op de maatregelen die uit de RI&E voortvloeien biedt het PMO de mogelijkheid gezondheidsrisico's die ondanks die maatregelen blijven bestaan vroegtijdig op te sporen. Met een gericht PMO wordt mogelijke schade aan de gezondheid van medewerkers opgespoord en kunnen er adequate maatregelen worden genomen. Het programma met de gegevensbestanden, die de uitvoering van PMO en vaccinaties ondersteunen is in 2011 positief getest. Vervolgens wordt dit programma in overleg met de onderdelen opnieuw ingericht om ook in een workflow managementsysteem operationeel te zijn.

Veiligheid en Gezondheid bij laboratoriumwerkzaamheden valt onder het PMO evenals vaccinaties die nodig zijn indien in het buitenland onderzoek wordt verricht.

2.6.1.4 Medewerkermonitor

Elke twee jaar wordt er een medewerkerstevredenheidonderzoek (de Medewerkermonitor) uitgevoerd. Doel van dit onderzoek is te meten hoe de medewerkers van Wageningen UR denken over werk gerelateerde onderwerpen, zoals leidinggeven, medezeggenschap, communicatie, sfeer op de werkvloer en werkdruk. Op deze wijze kan eventuele bijsturing via beleid of gerichte acties plaatsvinden.

De respons was in 2012 met 51% wederom hoger dan de vorige keren (2010 47% en 2008 41%). Ook nu blijkt dat medewerkers in het algemeen een sterke binding hebben met hun huidige functie, hun organisatie-eenheid en met Wageningen UR. Belangrijkste drijfveer om bij Wageningen UR te werken is de inhoud van het werk. Medewerkers hebben een positief beeld van de leiderschapstijl van hun direct leidinggevende. Deze is minder positief naarmate de afstand tussen medewerker en management groter is maar scoort wel iets hoger dan in 2010.

Nieuw is dat bij het item "sfeer op de werkvloer" meer specifiek aandacht is voor "ongewenst gedrag"; dit is in de Medewerkermonitor geoperationaliseerd in 5 gesloten vragen en 1 open vraag. De meest voorkomende vorm van ongewenst gedrag blijkt intimidatie.

Een belangrijke actie naar aanleiding van deze uitkomst is het instellen van een onafhankelijke commissie Bedrijfscultuur en Omgangsvormen. Medewerkers die ongewenst gedrag ervaren kunnen in

---

volstreekte anonimiteit hun verhaal vertellen bij de commissie. Op grond van het door haar verrichte onderzoek zal de commissie aanbevelingen doen zodat de organisatie meer grip kan krijgen op het omgaan met en voorkomen van ongewenst gedrag.

Ten aanzien van werkdruk blijkt uit de Medewerkermonitor dat iets meer dan de helft van de medewerkers de werkdruk als te hoog ervaart; medewerkers typeren hun werksituatie echter overwegend positief.

In navolging van de vorige Monitor vinder er ook nu weer activiteiten, via de lijn, plaats om gesignaleerde verbeterpunten te realiseren.

2.6.1.5 Beveiliging

Wageningen UR heeft de beveiliging uitbesteed. De betreffende leveranciers volgen het beleid en procedures voor mensenrechten die Wageningen UR hanteert. De leveranciers zetten alleen die medewerkers in die in het bezit zijn van het basisdiploma beveiligingsbeambte, diploma EHBO/reanimatie en het diploma BHV+.

2.6.2 Studenten

2.6.2.1 Studentenwerving

Algemeen

In 2012 is de nieuwe www.wageningenUR.nl website gelanceerd, cruciaal voor oa de studentenwerving, nationaal en internationaal. De verbetering van online vindbaarheid van de opleidingen had prioriteit. Daarnaast zijn platforms zoals Facebook en Twitter ingezet. Eind 2012 waren er al meer dan 10.000 'fans' op Facebook.

Nationaal

De deelname van studiekeizers aan voorlichtingsactiviteiten groeide met 10%. Dit is een marktconforme ontwikkeling; ook bij de andere universiteiten neemt het aantal bezoekers bij activiteiten toe, zowel voor bachelor- als masteropleidingen.

Internationaal

In 2012 is de internationale wervingscampagne vernieuwd. Onder de noemer 'Get the most out of ..' zijn de belangrijkste onderwerpen uit het Wageningse kennisdomein scherp in beeld gekomen.

Door het toenemende belang van databasemarketing (follow up, focus op conversie, 1-op-1 communicatie) wordt de traditionele indeling van recruitment taken naar regio niet langer toegepast, on- line recruitment kent geen geografische grenzen.

Binnen en buiten Europa zijn bestaande activiteiten gecontinueerd. In Europa hebben de vertegenwoordigers een grotere rol gekregen bij het bezoeken van beurzen en universiteiten. Hiermee wordt het model gevolgd dat voor de niet-EU landen al succesvol wordt toegepast.

Buiten Europa zijn in Kenia, Nigeria en Zuid-Afrika marktverkenningen uitgevoerd en netwerken opgebouwd. De keuze voor deze regio is een reactie op de ontwikkeling dat de instroom van studenten uit Afrika terugloopt.

De markten in Canada en de VS zijn verder verkend.

2.6.2.2 Opvang van studenten

De opvang van en dienstverlening aan studenten gebeurt voor het grootste deel door het Studenten Service Centrum (SSC). Het SSC bestaat uit drie teams:

- Student Administration (toelating, inschrijving, registratie, afstuderen).
- International Office (opvang en administratieve begeleiding van internationale studenten).
- Student Counseling (studentenbegeleiding en -welzijn).

In de zomermaanden van 2012 is voor de twaalfde keer het populaire Infopoint ingericht. Buitenlandse ouderejaarsstudenten helpen nieuwe buitenlandse studenten snel hun weg te vinden in Wageningen. Er zijn ook medewerkers actief voor de opvang van internationale (Erasmus-) uitwisselingsstudenten.

De instroom van buitenlandse studenten was in 2012 enigszins hoger dan in 2011. Het aantal zelf-betalende studenten vertoonde een lichte stijging. Het aantal toelatingsverzoeken voor een masteropleiding aan Wageningen University is in 2012 gedaald ten opzichte van 2011, tot een niveau van ongeveer 6500 aanmeldingen.

In 2012 is er veel aandacht besteed aan een aantal IT-projecten, die van wezenlijk belang zijn voor de optimale dienstverlening aan studenten:

- Verreweg de meeste aandacht is besteed aan de vernieuwing van het studenteninformatiesysteem. Na een aanbesteding is iTEducation aangekocht.
- Verbetering van inhoud en toegankelijkheid van de applicatie Questions and Answers.
- Bijdragen aan de projecten Internet en MyPortal.

2.6.2.3 Studentenfaciliteiten

Voor een goede studievoortgang voorziet Wageningen University haar studenten van studiebegeleiding door studieadviseurs en studentenbegeleiding door studentendecanen.

Voor een aansprekend studeer- en leefklimaat zijn de universiteit en allerlei (studenten-)organisaties actief. Wageningen University hecht daar groot belang aan en ondersteunt veel van die organisaties.

Studiebegeleiding

Door de toegenomen studentenaantallen is de studiebegeleiding in 2012 wederom uitgebreid. Het professionaliseringstraject voor studieadviseurs is verder uitgewerkt. De nadruk ligt op het begeleiden/coachen van studenten bij de planning van hun studie. Verder zijn er workshops gehouden over de gevolgen van de invoering van de harde knip en de daarmee samenhangende hardheidsclausule.

Studentenbegeleiding

De sectie Student Counseling bestond in 2012 uit vier studentendecanen (3.3 fte) en drie studentenpsychologen (1.7 fte). Voor assistentie bij enkele cursussen zijn extern een decaan en een psycholoog ingehuurd.

Studentendecanaat

In 2012 zijn in totaal 1469 gesprekken gevoerd met 996 studenten. Deze aantallen zijn vergelijkbaar met de aantallen van 2011. Ruim een vijfde van de gesprekken had betrekking op studeren met een functiebeperking. Verder hield een groot deel van de gesprekken verband met studievoortgang / studieovertraging en studieverlenging.

In 2012 is in samenwerking met de Kring van Studieadviseurs een pilot uitgevoerd voor het geven van trainingen studievaardigheden binnen drie opleidingen. Voor het eerst is een workshop Culture Shock gegeven voor buitenlandse studenten in Wageningen, de trainingen studievaardigheden en workshop Reverse Culture Shock zijn geprolongeerd.

Studentenpsychologen

In 2012 hebben 571 studenten één of meerdere gesprekken gevoerd met een studentenpsycholoog. Het totaal aantal nieuwe aanmeldingen was 505 studenten. Dit is opnieuw een kleine verhoging ten opzichte van het aantal aanmeldingen. In totaal hebben er 1172 individuele gesprekken plaats gevonden. Het aantal vervolggesprekken is niet gestegen. Dit heeft te maken met een gericht aanbod van trainingen die aansluiten bij de probleemgroepen die het meest voorkomen. Daarnaast wordt bij ernstige problematiek sneller doorverwezen, zowel naar de eerste als de tweedelijnsvoorzieningen.

In 2012 zijn 23 studenten verwezen naar een faalangstreductietraining, verzorgd door een externe psycholoog.

De zogenaamde Schuifgroepen voor studenten die problemen hebben met motivatie, studietempo en/of afstuderen zijn opnieuw vier keer gestart. In totaal kwamen 52 studenten in aanmerking voor deelname.

Voor studenten met stressklachten of milde depressie- en angstklachten is in samenwerking met Indigo de cursus Voluit Leven ontwikkeld. Er zijn in totaal 34 studenten naar verwezen.

Studentenarts

Voor de uitvoering van de functie van studentenarts is in 2011 een contract gesloten met de huisartspraktijk Van der Duin & Van Dinther in Wageningen. Deze huisartspraktijk levert één dag per week studentenartsdiensten voor de universiteit en accepteert alle studenten van Wageningen University die in Wageningen staan ingeschreven, voor reguliere huisartsenzorg.

Andere voorzieningen

Voor huisvesting kunnen studenten terecht op de particuliere kamermarkt, bij de Housing Desk en bij huisvestingsorganisatie Idealis. Idealis verhuurt ongeveer 4.500 kamers in veertien complexen verspreid over Wageningen. In 2012 beschikte Wageningen UR over bijna 1.200 Idealis kamers speciaal voor buitenlandse studenten en over 750 eigen eenheden. Voor de huisvesting van internationale studenten is in de afgelopen jaren een aantal tijdelijke huisvestingsprojecten gerealiseerd, die in beheer zijn bij SSC. In de zomer van 2012 is het laatste project, Beringhem in Bennekom, beschikbaar gekomen.

De piek in augustus/september 2012 is geheel opgevangen in de eigen accommodaties op het voormalige kazerneterrein in Ede. Er is geen beroep meer gedaan op vakantieparken, zoals in het verleden het geval was.

Sports Centre De Bongerd (SCB) is een multifunctioneel sportcentrum met uitgebreide indoor- en outdoor-faciliteiten waar alle studenten en medewerkers van Wageningen UR tegen gereduceerde prijzen kunnen sporten en bewegen. In 2012 is de vernieuwde fitnessruimte in gebruik genomen waardoor de capaciteit is verdubbeld. Er kunnen nu ook kleine groepslessen worden aangeboden zoals Running Classes en FunXtion circuittrainingen. Met een nieuwe Dance Studio en een Bike Studio is er ruimte gerealiseerd voor nog meer groepslessen; in de Dance Studio worden virtuele indoor biking lessen geprogrammeerd. In het sportprogramma zijn 65 verschillende sporten opgenomen.

SWU Thymos (Sportstichting Wageningen University Thymos) stimuleert sport en bewegen door het organiseren van activiteiten en het verzorgen van competities. Zij behartigt ook de belangen van de sportende student, zowel de individuele sporter als de leden van de twintig studentensportverenigingen. In 2012 is het aantal sportende studenten toegenomen, de verenigingen groeien en de sportevenementen worden druk bezocht. Een nieuw succesvol evenement was de Olympics, een sportevenement waarbij de sporters hun land vertegenwoordigden bij variërende sport- en spelonderdelen.

2.6.2.4 Profileringsfonds

In het Profileringsfonds Wageningen University is een aantal regelingen ondergebracht ter financiële ondersteuning van studenten:

1. FOS-regeling (Financiële Ondersteuning Studenten door overmacht, topsport en erkende bestuursactiviteiten).
2. WU-studiefinanciering voor studenten in de 2-jarige masteropleidingen Social Sciences met recht op Nederlandse studiefinanciering (MCS, MDR, MID en MME).
3. Wageningen University Fellowship Programme, beurzen/ waivers voor niet-EER-studenten.
4. Sociaal Noodfonds.

Van de *FOS-regeling* hebben 428 EER studenten en veertien niet-EER studenten gebruik gemaakt voor bedragen van resp. € 516.365 en € 43.635. Van de in totaal 442 ondersteunde studenten, kwam 80% in aanmerking door erkende bestuursactiviteiten waaronder het lidmaatschap van de Studentenraad en bestuur van studie- of studentenvereniging, 20% door erkende overmacht.

Van de regeling *WU-studiefinanciering* hebben geen niet-EER studenten gebruik gemaakt. Voorwaarde om ervoor in aanmerking te komen, is het hebben van recht op Nederlandse studiefinanciering, hetgeen voor niet-EER-studenten alleen onder heel speciale omstandigheden het geval is (bijvoorbeeld vluchteling-studenten).

Voor het *Wageningen University Fellowship Programme* komen alleen niet-EER studenten in aanmerking. In 2012 ging het om 33 beurzen ter grootte van het instellingscollegegeld voor excellente studenten (€ 360.000) en 405 tuition fee waivers ter grootte van maximaal het instellingscollegegeld vanwege institutionele samenwerking of afspraken met donoren (€ 894.000).

Uit het *Sociaal Noodfonds* is in 2012 één student ondersteund (EER) met een lening door onvoorziene, éénmalige, de student niet aan te rekenen, hoge extra uitgaven.

Overzicht Profileringsfonds Wageningen University.

Regeling	aantal studenten			bedrag (€)		
	niet-EER	EER	totaal	niet-EER	EER	totaal
FOS regeling	14	428	442	43.635	516.365	560.000
WU-studiefinanciering	–	119	119	419	–	419
WU Fellowship Programme	438	–	438	1.254.000	–	1.254.000
Sociaal Noodfonds	0	1	1	0	700	700

2.6.2.5 Alumnielaties en fondsenwerving

Wageningen University heeft een netwerk van meer dan 35.000 afgestudeerden en gepromoveerden, verspreid over ongeveer 100 landen. De afdeling Alumni & Fondsen onderhoudt relaties met alumni door ze regelmatig op de hoogte te houden van trends en ontwikkelingen bij Wageningen UR, het bieden van ontmoetingsplatforms op de alumnipagina van Wageningen UR en via LinkedIn en het organiseren van bijeenkomsten in binnen- en buitenland. Daarbij wordt nauw samengewerkt met KLV Alumni Network.

In 2012 zijn in Nederland acht regionale alumnibijeenkomsten georganiseerd in samenwerking met KLV en de besturen van de regio's noord, oost, Den Haag e.o. en Utrecht e.o. Internationaal hebben er bijeenkomsten in Ethiopië en China plaatsgevonden.

De jaarlijkse reünies voor 25e- en 50e-jaars alumni zijn in 2012 wederom goed bezocht.

Het alumninetwerk Wageningen Ambassadors bestaat eind 2012 uit 45 leden. Er zijn twee reguliere bijeenkomsten geweest en daarnaast meerdere sessies in kleiner verband, zoals een bijeenkomst voor nieuwe leden en besprekingen met het Fundraising Committee dat de fondsenwervingscampagne ('Food for Thought') helpt vormgeven. Er is ook een programma ontwikkeld voor alle alumni van Wageningen University in het jubileumjaar 2013.

Met als doel private middelen te werven waarmee Wageningen UR onderzoek kan doen naar mogelijke oplossingen voor de wereldvoedselproblematiek is eind 2010 de campagne 'Food for Thought' gestart met negen baanbrekende projecten. Ultimo 2012 bedroeg het totaal aan ontvangen en toegezegde giften meer dan 9 miljoen euro.

Er zijn acties gehouden voor het behoud van de collecties Malus & Pyrus in het arboretum Belmonte en voor het Anne van den Ban Fonds dat studiebeurzen verstrekt aan internationale studenten.

Daarnaast heeft de afdeling Alumni & Fondsen voor twintig Fondsen op Naam, onder de vlag van het Wageningen Universiteits Fonds, het projectbeheer uitgevoerd.

De jaarlijkse prijzen, gesubsidieerd door het Wageningen Universiteits Fonds (WUF) zijn ook in 2012 uitgereikt: WUF-KLV Scriptieprijzen, Teacher of the Year Award en de Diës Prijs (in 2012: Onderzoeksprijs). Nieuw in 2012 was de Mansholt Business Award for Sustainable Entrepreneurship, een samenvoeging van de voormalige WUF Ondernemersprijs en de Mansholtprijs. Het doel van de prijs is om te laten zien dat alumni van Wageningen University en ondernemers in directe relatie tot Wageningen University een actieve bijdrage leveren aan duurzaam ondernemerschap met een grote internationale, maatschappelijke invloed. De prijs is in samenwerking met StartLife toegekend aan een

---

succesvolle ondernemer die op enthousiasmerende en duurzame wijze zijn onderneming leidt: Jan Hadders, eigenaar van Dacom.

2.6.3 Beroep en bezwaar

Wageningen UR

Klachtencommissie Ongewenste Omgangsvormen Wageningen UR

In 2012 is één door zes klagers ingediende klacht op grond van Klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen en de Wageningse Gedragscode Wetenschapsbeoefening ingediend. De klacht op grond van de Wageningse Gedragscode Wetenschapsbeoefening is ongegrond verklaard. De klacht op grond van de Klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen Wageningen UR is deels gegrond verklaard.

Wageningen University

Commissie van Advies voor de Bezwaarschriften

De Commissie van Advies voor de Bezwaarschriften (AWB hoofdstuk 6 en 7, CAO-NU) heeft in 2012 zestien nieuwe zaken ter behandeling gekregen, waarvan twee zaken zijn ingetrokken. Twee zaken zijn ongegrond verklaard, negen zaken zijn nog niet afgehandeld en drie zaken zijn niet-ontvankelijk verklaard.

Er zijn in 2012 drie in 2011 gestarte bezwarenprocedure afgerond. Daarvan is één ingetrokken, één ongegrond en één deels gegrond/deels ongegrond verklaard.

Daarnaast zijn er naar aanleiding van de ongegrond verklaring van bezwaren uit 2011 en 2012 twee beroepzaken afgehandeld, waarvan één gegrond is verklaard en één is ingetrokken. Voorts is één beroep uit 2011 en één beroep uit 2012 nog in behandeling.

Landelijke Bezwarencommissie Functieordenen

De Bezwarencommissie Functieordenen heeft in 2012 voor Wageningen University geen bezwaren behandeld.

Geschillenadviescommissie

In 2012 heeft de Geschillenadviescommissie (GAC) achtentwintig bezwaarschriften ontvangen, en één verzoekschrift dat als zodanig is doorgezonden naar het Student Service Centre. Van de bezwaren waren er dertien gericht tegen een besluit op grond van de Regeling Financiële Ondersteuning Studenten, acht tegen een besluit op grond van de Regeling Subsidie vaccinatie- en reiskosten stage/afstudeervak, zes tegen de langstudeerboete en één tegen een ordemaatregel. In dertien zaken is het CvB volledig aan het bezwaar tegemoet gekomen en hoefde de GAC geen advies uit te brengen. In één zaak heeft de indiener van het bezwaarschrift zich, na door de GAC gehoord te zijn, alsnog bij de bestreden beslissing neergelegd. Vooruitlopend op de wetwijziging waarmee de zogenaamde 'langstudeerdersmaatregel' met terugwerkende kracht per 1 september 2012 zou worden ingetrokken, is de behandeling van de betreffende bezwaren opgeschort. In de acht overige zaken heeft de GAC het CvB geadviseerd om het bezwaar ongegrond te verklaren.

College van Beroep voor de Examens

In 2012 zijn bij het College van Beroep voor de Examens (CBE) van Wageningen University negen beroepschriften ingediend. Vier beroepen waren gericht tegen een beoordeling. Drie beroepen waren gericht tegen een beslissing om appellant niet toe te laten tot een MSc-opleiding. De twee overige beroepen waren gericht tegen beslissingen betreffende de herkansing van een tentamen respectievelijk afstuderen in een oude opleiding. In drie zaken heeft appellant zich bij de bestreden beslissing neergelegd, na kennisneming van de nadere motivering daarvan. In twee zaken hebben partijen een minnelijke schikking getroffen en is het CBE om die reden niet toegekomen aan een inhoudelijke behandeling. In drie zaken heeft het CBE het beroep ongegrond verklaard, na partijen te hebben gehoord. In één zaak zijn partijen, na door het CBE te zijn gehoord, nog met elkaar in overleg getreden. In afwachting van de uitkomst daarvan heeft het CBE de verdere behandeling van het beroep aangehouden.

Stichting DLO

Klachtencommissie Individueel Klachtrecht Stichting DLO

De Klachtencommissie Individueel Klachtrecht (CAO-DLO) heeft in 2012 vier klachten behandeld, waarvan één klacht nog niet is afgehandeld, één klacht deels gegrond/deels ongegrond is verklaard en twee klachten zijn ingetrokken.

Bezwarencommissie Functieordenen Stichting DLO

De Bezwarencommissie Functieordenen Stichting DLO heeft in 2012 geen klachten behandeld.

2.6.4 Facilitaire diensten

Wageningen UR heeft ook in 2012 een kostenreductie en -efficiency kunnen realiseren. Daar waar relevant zijn de besparingen al doorgerekend in de tarieven voor 2013 of worden doorgerekend in de tarieven voor 2014.

In de Nederlandse Studenten Enquête (NSE) scoort Wageningen University in 2011 op alle faciliteiten significant hoger dan het landelijk gemiddelde, met uitzondering van restauratieve voorzieningen. De catering is in 2012 opnieuw aanbesteed. Daarvoor zijn de wensen van gebruikers geïnventariseerd en in de aanbesteding meegenomen. Wageningen UR streeft ernaar in de top 3 te komen c.q. te blijven in de NSE voor de onderzochte faciliteiten: kwaliteit en ondersteuning van onderwijsruimten en studieplekken, ICT-voorzieningen, digitale leeromgeving, sportfaciliteiten en restauratieve voorzieningen.

Uit het klanttevredenheidsonderzoek 2012 blijkt dat de medewerkers tevreden zijn over de facilitaire voorzieningen die Wageningen UR biedt. Zij scoren gemiddeld een 7,4, dit is 0,3 punt hoger dan 2010 en 0,1 punt hoger dan de streefwaarde die Wageningen UR voor 2014 heeft geformuleerd. De streefwaarden voor gebruikerstevredenheid weerspiegelen de balans die Wageningen UR wil bereiken tussen de wensen van gebruikers enerzijds en een maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering (incl. kosteneffectiviteit) anderzijds. Drie productgroepen blijven nog achter op de streefwaarden die Wageningen UR voor 2014 heeft geformuleerd: warme drankenautomaten, informatie op intranet en de keuze van telefoons. Een plan van aanpak is opgesteld om dit de komende periode te verbeteren. Ten opzichte van vergelijkbare instellingen scoort Wageningen UR bijna 0.8 punt hoger voor de traditionele facilitaire productgroepen.

2.7 Planet

In de 'Integriteitscode Wageningen UR' wordt het volgende beschreven: 'Wageningen UR heeft oog voor de directe en indirecte maatschappelijke gevolgen van haar activiteiten. In het licht van haar streven naar een duurzame ontwikkeling van welvaart en welzijn hecht Wageningen UR aan een zorgvuldige omgang met natuur en leefmilieu en aan het welzijn van dieren. Dit vertrekpunt, maar ook de mogelijkheden voor melding, geldt voor zowel voor haar eigen functioneren als voor de activiteiten die zij ontplooit'. Deze integriteitscode maar ook andere codes zijn opgenomen in het kader Wageningen UR, zie 2.10.

Invulling van de uitvoering is verwoord in het Strategisch Plan Wageningen UR 2011-2014, zie www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Strategisch-plan.htm

Het jaarverslag gaat in op de - volgens de materialiteitsassessment - relevante en materiele onderwerpen. Een samenvatting van de behaalde kwantitatieve resultaten is weergegeven in onderstaande tabel.

Samenvatting van de 'planet' resultaten van de bedrijfsvoering in 2012.

Onderdeel/onderwerp	Doel	Gerealiseerd in 2012
facilitair bedrijf		
Energie	2% reductie per jaar	1,6% reductie
	Duurzame inkoop energie	100% inkoop groene windenergie met SMK keurmerk
	Opwekking duurzame energie	65 miljoen kWh windenergie
Afval	Reductie papierafval	40% ten opzichte van 2011
CO ₂ footprint	Reductie t.o.v. referentiejaar 2010	41,3 kton CO ₂ , reductie van 43% ten opzichte van referentiejaar
Bouwen	GreenCalc norm 215	Nieuw onderwijsgebouw Orion 480
	Realiseren studentenhuisvesting	226 kamers
Inkoop (zie 2.9)	50% duurzame inkoop	97% duurzame inkoop

2.7.1 Onderwijs en onderzoek

Duurzaamheid en biodiversiteit zijn sleutelwoorden in veel van de onderzoek- en onderwijsprogramma's van Wageningen UR. Het domein waarbinnen Wageningen UR werkzaam is (gezonde voeding en leefomgeving) is opgedeeld in drie subdomeinen: het subdomein 'voedselproductie' is gericht op een duurzame voedselproductie met een minimale impact op milieu, klimaat en biodiversiteit. Het subdomein 'leefomgeving' gaat meer specifiek in op de gevolgen van klimaatverandering voor de inrichting van het landschap en op het behoud van biodiversiteit (www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/domein.htm).

In alle investeringsthema's zoals beschreven in het strategisch plan speelt duurzaamheid een grote rol, ook in het thema voeding op maat dat helemaal inzoomt op een verschuiving van de eiwitketen (eiwittransitie).

Naast maatschappelijke thema's kent het strategisch plan een aantal wetenschappelijke thema's. Binnen het thema *informational governance* worden lokale gemeenschappen met informatie geholpen om hun eigen gemeenschappelijke bronnen te beheren.

In het **topsectoren**-beleid staat naast het versterken van de internationale positie van Nederland en het vergroten van de kennisintensiteit de bijdrage die de topsectoren leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken centraal. Duurzaamheid en biodiversiteit vormen dan ook een belangrijke dimensie in het onderzoek dat plaatsvindt binnen de topsectoren. Publiek private samenwerkingen (PPS) die bij uitstek bijdragen aan duurzaamheid en biodiversiteit zijn vooral te vinden in de programma's *Agrofood*, *Tuinbouw & uitgangsmaterialen* en het doorsnijdende thema *Biobased economy*.

Het kabinet Rutte II blijft het topsectorenbeleid steunen en stelt via de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) € 275 miljoen beschikbaar voor programmatisch onderzoek. Daarbovenop geeft het kabinet structureel € 100 miljoen aan NWO voor fundamenteel en toegepast onderzoek, een eenmalig bedrag van € 50 miljoen voor onderzoek binnen de topsectoren en € 150 miljoen extra om fundamenteel onderzoek (kennisontwikkeling) te versterken.

Bij de EU is binnen het zevende kaderprogramma voor onderzoek en technologie € 50 miljard beschikbaar voor onderzoek. Dit programma loopt tot en met 2013, en wordt daarna opgevolgd door Horizon 2020. Het programma is gericht op versteviging van de Europese industrie en het internationaal concurrentievermogen. De EU ziet dat mondiale vraagstukken zoals duurzaam beheer van hulpbronnen, klimaatverandering en besmettelijke ziekten vaak een drijvende kracht zijn achter onderzoek en innovatie en steunt met haar beleid het onderzoek om deze vraagstukken aan te pakken.

Wageningen bestudeert niet alleen de verandering, maar werkt ook aan oplossingen zowel voor de oorzaken als voor het opvangen van de gevolgen van de klimaatverandering voor natuur, landbouw en voor de mens.

Voorbeelden van dit onderzoek zijn te vinden onder het thema Klimaat &

Water www.wageningenur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Themas/Thema-Klimaat-en-water.htm

Opleidingen gerelateerd aan klimaatonderzoek zijn te vinden op: www.wageningenur.nl/nl/Onderwijs-Opleidingen/Studiekeziers-bachelor/Iets-studeren-met/Klimaatverandering.htm

Biodiversiteit wordt op verschillende niveaus bekeken; genetisch, soorten en ecosystemen.

Wageningen UR is op alle niveaus actief, zowel nationaal als internationaal.

Voorbeelden van onderzoek en opleidingen op het gebied van biodiversiteit zijn te vinden

op: www.wageningenur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Themas/Thema-Natuur-en-landschap/Biodiversiteit.htm

2.7.2 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van WU en DLO zijn verweven met elkaar. Het is daardoor moeilijk om wat dit betreft onderscheid te maken tussen de diensten of producten van de bedrijfsvoering van WU of DLO. Daarom wordt over de bedrijfsvoering van heel Wageningen UR gerapporteerd.

De belangrijkste (milieu)resultaten worden in dit jaarverslag gerapporteerd. Daarnaast wordt er in detail en over meer milieuaspecten gerapporteerd in het milieujaarverslag 2012,

zie www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Duurzaamheid.htm.

Het milieujaarverslag wordt jaarlijks opgesteld voor verschillend bevoegd gezag in Nederland, zoals is vastgelegd in de milieuvergunning.

Het milieubeleid van Wageningen UR richt zich op het minimaal voldoen aan de vigerende wet- en regelgeving, en op de voorlopersambitie van haar bedrijfsvoering. De doelstellingen voor 2012 zijn hier vanaf geleid en waren:

- voldoen aan de voorschriften van de milieuvergunningen;
- uitvoering geven aan het plan van aanpak 'Versneld naar een duurzamer bedrijfsvoering'.

De resultaten van de milieuaspecten energie, afval, biodiversiteit, mobiliteit, CO₂ footprint en huisvesting in 2012 worden toegelicht.

Energie

Wageningen UR heeft zich geconformeerd aan de Meerjarenafpraak 3 (MJA3) voor energie efficiency, zie www.agentschapnl.nl/content/convenanttekst-meerjarenafpraak-energie-efficiency-2001-%E2%80%93-2020-mja3.

Het energieverbruik 2012 van Wageningen UR is weergegeven in onderstaande tabel.

Direct en indirect energiegebruik in 2012 door Wageningen UR.

Energiegebruik	elektra (kWh)	gas (Nm ³)	GJ	ton CO ₂
2005	59,581,768	11,031,812	886,033	53,598
2010	59,522,471	9,720,625	844,550	53,447
2011	58,986,867	8,103,014	788,522	15,400
2012	59,559,676	8,324,624	799,511	15,806

Energiegebruik tov 2005	elektra	gas	GJ	ton CO ₂
2005	100%	100%	100%	100%
2010	100%	88%	95%	100%
2011	99%	73%	89%	29%
2012	100%	75%	90%	29%

Vloeroppervlakte (in m ²)	2012	2011	2010	2005
Totaal	495,857	474,020	473,978	241,839

Specifiek gebruik	2011	2011	2010
GJ/m ²	1.6124	1.6635	1.7818
Aardgas (Nm ³ /m ²)	16.7784	17.0942	20.5086
Elektra (kWh/m ²)	120.1146	124.4396	125.5807

Samengevat is er 0,7% energiereductie gerealiseerd in 2012 ten opzichte van 2011. Dit is inclusief correctie van het klimaat, te weten koeling en verwarming. Zonder klimaatcorrectie was er sprake van 2,6% energietoename. In 2012 is er dus niet de gewenste 2% energiereductie ten opzichte van 2011 gerealiseerd. Dit heeft te maken met de bezetting van meer vloeroppervlak door verhuizingen en daarmee dubbele bezetting, het toenemend aantal studenten en daarmee gepaard energiegebruik en het in gebruik nemen en inregelen van nieuwe gebouwen.

De warmte-koude opslag heeft in 2012 beter gefunctioneerd dan in 2011, dit resulteerde in 0,9% duurzame warmte. Er was een goede balans tussen laden en ontladen van koude en warmte in de grond.

In 2012 is 71% CO₂ reductie gerealiseerd ten opzichte van het referentiejaar 2005. De reductie is toe te schrijven aan de gasreductie en de inkoop van groene windenergie van Stichting Milieu keurmerk.

Naast de resultaten en conclusies uit de gebruiksgegevens zijn de volgende resultaten van MJA gerealiseerd:

- genomen rendabele maatregelen op basis van de goedgekeurde EEP 2008-2012 van Wageningen UR, waaronder het optimaliseren van de werking van installaties.
- goedgekeurd EEP 2013-2016, met een geschatte besparing van 9%.
- systematische energiezorg.
- inregelen incentive energie.
- genomen maatregelen in het kader van ketenefficiëntie en duurzame energie. Dit omvat maatregelen zoals de exploitatie van windmolens, de zonneweide, het centrum voor duurzame bedrijfsvoering en bio Warmte Kracht Koppeling. Het zwaartepunt van deze activiteiten ligt in Accres te Lelystad en in Nij Bosma te Goutum;
- betrokken organisatieonderdelen en eigenaar hebben in 2012 fase 2 haalbaarheidsstudie van het onderzoek naar energie-efficiëntie van Wageningen Campus Noord, waartoe de kassen behoren, uitgevoerd.

Afval

Wageningen UR kent drie hoofdstromen afval, bedrijfsafval, papier en gevaarlijk afval. De hoeveelheid afval van de afgelopen drie jaar is weergegeven in onderstaande tabel.

Hoeveelheid geproduceerd afval in kg door Wageningen UR in 2010, 2011 en 2012.

Hoofdstroom afval	2012*	2011	2010
Bedrijfsafval	1.577.791	1.493.394	1.063.279
Papier	286.325	477.197	350.032
Gevaarlijk afval	248.876	223.593	191.380
Totaal	2.112.445	2.194.724	1.604.691

Ten opzichte van 2011 is de hoeveelheid afval in 2012 iets gedaald. Gecorrigeerd voor het niet meer deelnemen van VHL (111 kton) aan het samenwerkingsverband is de hoeveelheid geproduceerd afval ongeveer gelijk gebleven in vergelijking met 2011. Ten opzichte van 2010 is de hoeveelheid afval gestegen. Een verklaring hiervoor is dat in 2011 en 2012 meer (nagenoeg alle) locaties zijn meegenomen in het overzicht.

Monitoring op gebied van bedrijfsafval vond plaats op de parameters kostprijs/ton, restafval gewicht/m³, reductie afvalkosten, aantal transporten en scheidingspercentage. Hoewel samen met de leveranciers veel input is gestopt in het scheiden van afval door het uitvoeren van afvalscans en het apart inzamelen van plastic op een aantal locaties heeft dit niet geleid tot minder afvalproductie.

De hoeveelheid papier is met 40% afgenomen in 2012 ten opzichte van 2011, exclusief de 22 ton papier afval van VHL. Een verklaring voor de grote afname is de toename van digitaal werken en het hierdoor minder gebruik maken van papier. Een voorbeeld hiervan is de papierreductie in Actio na het invoeren van Het Nieuwe Werken eind 2011. De hoeveelheid papierafval was van 2009 - 2012 respectievelijk 15-19-21-8 ton.

In het onderwijsgebouw Forum op Wageningen Campus worden zestien afvalstromen gescheiden. Deze zijn: vertrouwelijk papier, automatenbekers, cartridges, datadragers, elektronica, folie, GFT, glas, hout, karton, kunststof verpakkingen, papier & karton, PET, piepschuim, restafval en schroot. Door deze scheiding kunnen grote hoeveelheden grondstoffen geschikt gemaakt worden voor hergebruik.

Verdeling van afvalstromen in onderwijsgebouw Forum op Wageningen Campus.

Afvalstromen	2012	2011	2010
Restafval	44%	45%	45%
Papier en karton	36%	43%	40%
Organisch afval	9%	5%	5%
Plastics	4%	3%	3%
Gevaarlijk afval	1%	1%	0%
Overig	6%	3%	7%
Totaal	100%	100%	100%

Er zijn in 2012 geen grote veranderingen in de verdeling van afvalstromen ten opzichte van 2011 en 2010. De inspanningen op het gebied van afvalscheiding binnen Forum werpt zijn vruchten af. Het aandeel restafval van 44% voor Forum is beduidend lager dan het gemiddelde van Wageningen Campus (65%).

Biodiversiteit

In 2012 had Wageningen UR ongeveer 2.434 ha bruto oppervlakte grond in bezit. De bestemming is voornamelijk onderzoek. Binnen Wageningen UR staat biodiversiteit hoog op de agenda, blijktens de domeinbeschrijving van Wageningen UR waarin biodiversiteit benoemd wordt. Wageningen UR neemt daarom ook haar verantwoordelijkheid ten opzichte van biodiversiteit, ook voor Wageningen Campus.

Wageningen Campus is een 67,5 ha groot gebied, dat in het zuiden en westen grenst aan de stad Wageningen en ook deel uitmaakt van deze gemeente. In het zuiden grenst Wageningen Campus aan het park 'de Blauwe Bergen'. In het oosten ligt een terrein waar aan Wageningen UR verwante kennisinstellingen en bedrijven zich kunnen vestigen. Hier loopt ook de Grintbeek, die deel uitmaakt van het ecologisch watersysteem van Wageningen en omgeving. Ten noorden van Wageningen Campus ligt het Binnenveld, een cultuurlandschap en stiltegebied, dat het natuurgebied 'de Grift' omsluit, zie ook www.wageningenur.nl/nl/Expertises-Dienstverlening/Faciliteiten/Wageningen-Campus/Natuur.htm.

Alles wat leeft, groeit en bloeit is welkom op Wageningen Campus, zolang het niet leidt tot onveilige situaties voor gebruikers of schade toebrengt aan gebouwen of terreinen. Ook mag het geen belemmering vormen voor de professionele uitstraling van Wageningen Campus en het invullen van de hoofdfunctie: ruimte bieden aan onderzoek en onderwijs in de levenswetenschappen en aan aanverwante bedrijvigheid. De bestemming en inrichting van Wageningen Campus zijn tot stand gekomen in overleg met de provincie, de gemeente Wageningen en het gemeentelijke samenwerkingsverband in de regio (Regio 'Food Valley'), bestuur en directies van Wageningen UR, aan Wageningen UR gerelateerd bedrijfsleven en diverse belangengroepen.

Ruim de helft van het Wageningen Campus terrein heeft een maatschappelijke functie (ca. 36 ha). Circa driekwart daarvan is gericht op onderwijs en een kwart heeft de bestemming 'gemengd' (zogenaamde Zuidelijke bouwstrook). Iets minder dan de helft (47%) van het terrein is verblijfsgebied met veel groen, zitplaatsen en wandel- en fietspaden. Het groen bestaat uit zones met kort gemaaid gras, afgewisseld met zones van extensief gemaaid gras en bloemenweides. De gazons en het hoger gelegen, verstevigde en gedraineerde Manifestatieterrein zijn bedoeld voor ontspanning en evenementen.

Hier en daar staan groepen (oudere) bomen en struiken. Verder kenmerkt het terrein zich door lineaire structuren, zoals lanen met eiken en hagen langs parkeerterreinen. Dit sluit aan op het cultuurlandschap van het Binnenveld. Er zijn vijf grote vijvers met als belangrijkste functie de berging en het in circulatie brengen van schoon (kwel)water binnen het ecologisch watersysteem van de gemeente Wageningen.

In het westen van Wageningen Campus ligt een bos van circa 2,5 ha met een natuurfunctie. In het noordoosten ligt een ecologische tuin van ruim 1 ha, rond één van de grote vijvers. Het ruige gras, de bomen en het struweel vormen samen ecologische verbindingzones voor dieren die Wageningen Campus gebruiken om te foerageren en zich te verplaatsen tussen hun leefgebieden. Op Wageningen Campus komen van nature geen soorten voor, die op de Rode lijst van beschermde dieren of planten staan.

In 2012 waren er tal van bouwactiviteiten op de Wageningen Campus. Wageningen UR heeft oog voor de invloed van de activiteit op de biodiversiteit en natuurwaarden en neemt waar nodig mitigerende maatregelen. Waar mogelijk is gekozen voor extensief onderhoud om de biodiversiteit te vergroten. Voor de aanpak van plaagdieren hanteert Wageningen UR een preventiesysteem gebaseerd op de richtlijnen voor Integrated Pest Management (IPM). Voor herbeplanting, bijvoorbeeld bij nieuwbouw of na (nood)kap, zijn criteria opgesteld voor de gewaskeuze om een gevarieerde en voor mens en dier aantrekkelijke vegetatie te realiseren.

CO₂ footprint

De CO₂-footprint van 2012 is vergelijkbaar met die van 2011 en 2010 en opgesteld door het onafhankelijk ingenieursbureau DHV. De footprints geven Wageningen UR inzicht in onder meer het lekken van koelvloeistoffen, de directe en indirecte emissies van gevaarlijke gassen, veestapel en grondgebruik. De CO₂-footprints en de trend heeft Wageningen UR bewust gemaakt van haar CO₂-uitstoot en wat zij er aan kan doen om deze te reduceren.

De inventarisatie is uitgevoerd conform ISO 14064-1, gebaseerd op het 'Green House Protocol'. De analyse is uitgevoerd conform de CO₂-prestatieladder versie 2.0. Specifiek voor Wageningen UR zijn emissies afkomstig van landbouwgronden en veestapel meegenomen in de berekeningen.

Het jaar 2010 was voor de CO₂-footprint het referentiejaar. De resultaten van de CO₂ footprint zijn weergegeven in onderstaande tabellen.

De CO₂-footprint van Wageningen UR in 2010, 2011 en 2012.

Jaartal	CO ₂ uitstoot in kton
2010	73,2
2011	41,6
2012	41,7

Uit de resultaten blijkt dat de CO₂-footprint nagenoeg gelijk is aan die van 2011.

Het aandeel van VHL aan de CO₂ footprint was 1,4 kton CO₂. In 2012 hebben DLO en WU samen 1,5 kton CO₂ extra uitgestoten. De belangrijkste veranderingen ten opzicht van 2011 waren het iets hogere bruto energiegebruik en meer zakelijke kilometers. Daar tegenover ston wel een lagere hoeveelheid papierafval.

De bronnen die het meest bijdragen aan broeikasgasemissie zijn bij Wageningen UR de gebouwen, de landbouwgronden, het woon-werkverkeer en de zakelijke vliegtuigkilometers, zie voor verdeling van

---

de CO₂-emmissies in de bedrijfsvoering en over de verschillende bronnen het milieujarverslag. De Arbo en Milieu sectie van elk organisatie onderdeel zal - samen met het organisatie onderdeel - speerpunten benoemen en maatregelen nemen om de CO₂-uitstoot verder te verlagen.

Wageningen UR draagt bij aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot door windmolenparken in Lelystad, afvalscheiding en inzetten van de biowarmtekrachtkoppeling voor het leveren van groen gas aan een woonwijk en compensatie van vliegkilometers door bosaanplant.

Bedrijfshuisvesting

Gezien de groei van het aantal studenten en de wens om het onderwijs en onderzoek te concentreren is besloten tot concentratie van gebouwen op Wageningen Campus. Door realisatie van de voorgenomen onderwijsvoorzieningen en daarmee samenhangende efficiencymaatregelen kan Wageningen University doorgroeien tot een omvang van 10.000 studenten.

De hiermee samenhangende 2e fase Strategisch Nieuwbouwplan kent de volgende projecten:

- Uitvoering van het tweede onderwijsgebouw Orion.
- Nieuw- en verbouwprojecten AFSG: verbouw Atrium, realisatie nieuw Verbindingsgebouw, planvoorbereiding nieuwbouw Helix.
- Planuitvoering infrastructuur Wageningen Campus tweede fase.

Door de realisatie van het Strategisch Nieuwbouwplan zijn de volgende gebouwen en terreinen overtollig geworden en verkocht:

- Complex Kortenoord (verkocht in 2007 met definitieve prijsafspraken in 2011).
- Botanisch Centrum op de Dreijen.

Daarnaast zijn plannen voorbereid voor de herontwikkeling van de Born-Oost, de Dreijen, Duivendaal en praktijkcentra van ASG.

Voor Wageningen Campus is in 2012 gestart met de ontwikkeling van een nieuw bestemmingsplan voor Campus Plaza. Het gaat hier om een project voor studentenhuisvesting en gemakvoorzieningen. Hierbij wordt onder andere gedacht aan een compacte supermarkt, koffiebar en een kinderdagverblijf.

Naast de projecten van het Strategisch Nieuwbouwplan zijn in 2012 de volgende bouwprojecten ontwikkeld en uitgevoerd:

- Realisatie van huisvesting studenten in de Mauritskazernes te Ede.
- Realisatie van huisvesting studenten en gastmedewerkers in voormalig verzorgingshuis Beringhem te Bennekom.
- Planvoorbereiding van studentenhuisvesting op Duivendaal te Wageningen.
- Planvoorbereiding en uitvoering Impulse op Wageningen Campus.
- Planvoorbereiding en uitvoering In Between, een nieuwe gezamenlijke entree voor Gaia en Lumen in samenhang met het World Soil Museum voor het ISRIC.
- Planvoorbereiding huisvesting Computechon en Datacentrum in/bij het Actiogebouw.
- Planvoorbereiding Nexus, het nieuwe wisselgebouw.
- Uitbreiding USB met een grotere fitnesszaal. Deze uitbreiding is omkleed met duurzaam larijshout waarvoor ter compensatie larijksbomen op de campus worden geplant.
- Bouwrijp maken en sanering van de Zuidelijke Bouwstrook om deze strook grond voor externe bedrijven klaar te hebben liggen voor gerichte acquisitie.
- Planvoorbereiding nieuw- en verbouwprojecten ASG in Lelystad.
- Planvoorbereiding twee windmolens in Lelystad.
- Planvoorbereiding huisvesting IMARES te Den Helder en Yerseke.

Verder zijn in 2012 nog de volgende huisvesting-gerelateerde acties ondernomen:

- Diverse onderzoeken en maatregelen in het kader van duurzaam bouwen en energie-efficiency.
- Voor het nieuwe onderwijsgebouw Orion wordt een GreenCalc-score behaald van 480. Dit is ver boven de door Wageningen UR gestelde norm van 215.
- Voor de nieuwbouw AFSG, Helix, is een GreenCalc-berekening gemaakt die uitkomt op een score van 520 die onder andere wordt bereikt door aansluiting op de warmte-koude opslag (WKO), toepassing betonkernactivering en warmteterugwinning. Mede door deze maatregelen en het

opwekken van windenergie behoort Wageningen UR met haar gebouwen en campus tot de meest duurzame kenniscentra in Nederland.

- Diverse brandveiligheidsmaatregelen in het kader van de gebruiksvergunning.
- Planmatig conditie-gestuurd onderhoud, rekening houdend met de status en toekomstplannen van de panden (handhaving, verkoop of sloop).

2.8 Profit

2.8.1 Economische prestatie-indicatoren

Wageningen UR heeft geen winstoogmerk. Voor het ontwikkelen van de organisatie mogen de positieve resultaten ingezet worden voor de maatschappelijke doelstelling van de organisatie, zoals het uitvoeren van onderzoek en onderwijs, ondersteunen van spin-offs, en het opzetten van samenwerkingen, zie www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Kennisvalorisatie.htm.

In de Jaarrekeningen van Wageningen University en DLO (hoofdstuk 3) wordt over de voortgang van de economische prestatie-indicatoren in 2012 gerapporteerd.

Directe economische waarden

Onderstaande tabel geeft de financiële kengetallen weer van Wageningen UR, uitgesplitst naar de twee rechtspersonen Wageningen University en Stichting DLO. Onderbouwing en uitbreiding van deze kengetallen zijn verwoord in de jaarrekeningen, zie hoofdstuk 3.

Kengetallen Wageningen UR.

	2012	2011	2010	doel 2014
Omzet DLO excl. EZ en matchingsmarkt	96,1	87,5	84,8	135
Netto marge DLO in% omzet incl. incidenteel	1,8%	2,6%	3,0%	
Netto marge DLO in% omzet excl. incidenteel	3,2%	3,4%	3,3%	3%
Solvabiliteit als percentage totaal vermogen				
DLO	51,2%	49,7%	48,4%	>45%
WU	42,0%	40,4%	40,8%	>35%
Reductie werkkapitaal ¹⁾	3,3%			2%

¹⁾ Het gemiddelde werkkapitaal over 4 jaar (excl. liquide middelen en aflossingscomponenten langlopende schulden) is afgenomen van -16,4% tot -19,7%.

Bedragen * € 1,0 mln.

De financiële implicaties en andere risico's en mogelijkheden voor de activiteiten van Wageningen UR als gevolg van klimaatverandering zijn in kader van de ambitie 'voorlopen' onder meer:

- hanteren van de GreenCalc-index voor nieuwbouw en verbouwingen, met ondergrens 180 en ambitieniveau 215;
- incentive energie voor de departementen;
- 97% duurzaam inkopen;
- het kopen van Garanties van Oorsprong voor groene windstroom voor alle gebruikte elektriciteit;
- en het verkennen van de mogelijkheden van een 'eigen' CO₂ compensatiefonds voor het compenseren van zakelijke vlieguren.

De pensioenverzekeringen van Wageningen University en DLO zijn afgesloten bij ABP.

De pensioenregelingen zijn conform het middelloonstelsel en worden geïndexeerd indien de dekkingsgraad van het pensioenfonds dit toelaat. Het ABP pensioenfonds heeft op 31 december 2012 een dekkingsgraad van 96%. In 2012 zijn de pensioenpremies verhoogd en heeft geen indexatie gelijk aan de loonontwikkeling plaats gevonden.

Ten opzichte van ultimo 2011 is sprake er van een verbetering van de dekkingsgraad met slechts 2%-punt. Op basis van het herstelplan was een dekkingsgraad op 31 december 2012 van 98,5% voorzien. De werkelijke dekkingsgraad op 31 december 2012 is 2,5% lager.

Door de te lage dekkingsgraad van het ABP op 31 december 2012, zal het ABP bestuur waarschijnlijk in de loop van 2013 besluiten de pensioenen van alle deelnemers op 1 april aanstaande met 0,5% te verlagen. Dit geldt dan zowel voor zowel deelnemers die pensioen opbouwen (of hebben opgebouwd) als gepensioneerden.

Conform het herstelplan moet de dekkingsgraad van het ABP ultimo 2013 104,3% bedragen. Het bestuur van het ABP houdt op basis van de huidige kennis en gegevens, rekening met een aanvullende verlaging van de pensioenen in 2014.

Wageningen UR ontvangt financiële bijdragen van de overheid. De omvang van deze bijdragen in 2012 is weergegeven in onderstaande tabel.

Overzicht van de financiële bijdrage van de overheid aan Wageningen UR.

Rechtspersoon	Onderdeel	Baten	Bijdrage overheid
Wageningen University	Rijksbijdrage	166	166
	2e en 3e geldstroom	105	24
	College- en cursusgelden	21	
	Overige baten	23	
Stichting DLO	Geldstroom ministerie EZ	136	136
	Contractresearch	155	-
	Overige baten	52	
Totaal		658	326

*mln €

De bijdrage van de overheid bestaat uit de Rijksbijdrage voor het onderwijs en onderzoek van Wageningen University, het tweede geldstroomonderzoek van Wageningen University en de bijdrage van het ministerie van EZ voor de programmafinanciering op basis van de subsidieregeling DLO. Wageningen UR ontvangt per jaar circa € 1,5 mln. Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO)-subsidie. Deze wordt direct of via lagere tarieven, doorgegeven aan het bedrijfsleven dat de gesubsidieerde onderzoeksopdrachten financiert.

Wageningen UR heeft in 2012 investeringssubsidies ontvangen van provincies en overheid voor investeringen in apparatuur en laboratoriumvoorzieningen. Wageningen University ontvangt voor de proeffaciliteiten de gebruikelijke landbouwsubsidies.

Indirecte economische waarden

Wageningen UR draagt bij aan de kwaliteit van leven, niet alleen door onderzoek, maar ook door bij te dragen aan de kwaliteit van de leefomgeving in de directe omgeving van haar vestigingen. Dit doet zij bijvoorbeeld door te investeren in een aantrekkelijke campus, door het openstellen van haar Arboreta voor bewoners van Wageningen en door het mede organiseren van het Food4You-festival.

Op nationaal niveau draagt Wageningen University op niet-commerciële basis bij aan verspreiding van kennis met de Wetenschapswinkel, het bètasteunpunt en voedselvoorlichtingsprogramma's voor basisscholen.

Marktaanwezigheid

In onderstaande tabellen zijn de salarissen herrekend naar een fulltime salaris (FT). Hierdoor worden de hoogte verschillen in het bruto salaris vergelijkbaar met elkaar.

Als uitgangspunt zijn de bruto salarissen gehanteerd van december 2012.

Binnen Wageningen University zijn circa 700 promovendi werkzaam. Deze medewerkers zijn in het kader van hun opleiding gedurende enkele jaren bezig met wetenschappelijk onderzoek. Hiervoor bestaat separate financiering en salariëring binnen Wageningen University. Aangezien de omvang van deze groep - die nagenoeg uitsluitend voorkomt bij Wageningen University - de cijfers fors beïnvloeden, wordt deze groep medewerkers bij (kosten-)vergelijkingen op HRM terrein meestal

buiten beschouwing gelaten. Voor de volledigheid zijn promovendi in onderstaande tabellen meegenomen.

Salarisopbouw Wageningen UR, inclusief promovendi, herrekend naar fulltime salaris (FT) met peildatum december 2012.

FT salarisklasse							
Rechtspersoon	1000-2000	2001-3000	3001-4000	4001-5000	5001-6000	6001-8000	8001-20000
Stichting DLO	13	638	804	702	592	118	12
Wageningen University	56	1391	724	523	217	87	42
Totaal	69	2029	1528	1225	809	205	54

Verschillen in entiteiten

De verschillen in de salarisopbouw tussen de onderdelen van Wageningen UR worden veroorzaakt door een aantal factoren. De aanwezigheid van promovendi, met salarissen in de FT salarisklasse € 2001-3000 verklaart de hogere cijfers van Wageningen University in deze klasse. De hogere aantallen bij Wageningen University in de klasse € 8001-20000 worden verklaard door de hoogleraren, die nagenoeg alleen bij de universiteit zijn aangesteld. Een laatste factor is het verschil in de cao. De maandsalarissen, waarop deze tabellen zijn gebaseerd, zijn bij DLO iets hoger dan bij Wageningen University. Wageningen University kent daarentegen een hogere eindejaarsuitkering (8,3% versus 3%).

Salarisopbouw Wageningen UR in procenten, inclusief promovendi, herrekend naar fulltime salaris (FT) met peildatum december 2012.

FT salarisklasse							
Rechtspersoon	1000-2000	2001-3000	3001-4000	4001-5000	5001-6000	6001-8000	8001-20000
Stichting DLO	0.5%	22.2%	27.9%	24.4%	20.5%	4.1%	0.4%
Wageningen University	1.8%	45.8%	23.8%	17.2%	7.1%	2.9%	1.4%
Totaal	1.2%	34.3%	25.8%	20.7%	13.6%	3.5%	0.9%

Personeelswerving topkader

Voor alle werknemers van Wageningen University en Stichting DLO geldt de werving en selectieprocedure Wageningen UR.

Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de door de Nederlandse Vereniging voor Personeelsmanagement & Organisatieontwikkeling opgestelde code is voor werving en selectie van toepassing;
- herplaatsingskandidaten behouden hun voorrangspositie;
- voor alle vacatures die open blijven nadat de herplaatsingskandidaat-ronde is afgesloten kan tegelijkertijd in- en extern worden geworven;
- indien er meerdere kandidaten geschikt zijn zal in principe aan interne kandidaten de voorkeur worden gegeven.

Werving Hoger kader

Voor de werving van het hoger kader wordt gebruik gemaakt van twee processen. Als eerste het regulier proces waarbij de vacature uitgezet wordt in diverse media. Daarnaast wordt per vacature een shortlist van kandidaten opgesteld. De kandidaten op deze shortlist worden actief benaderd. Kenmerkend voor de kandidaten op de shortlist is dat ze een bewezen uitstekend 'trackrecord' hebben op het gebied waarvoor ze gevraagd worden.

Regionale Binding

Wageningen UR werft niet specifiek medewerkers uit de regio. Dit geldt voor alle soorten functies. In de werving staat de kwaliteit van de medewerker centraal. Medewerkers worden daarom geworven in geheel Nederland. Als het gaat om onderzoekposities wordt zelfs wereldwijd geworven. Dit laatste betekent dan wel dat de medewerker zich eigenlijk altijd gaat vestigen in de regio Wageningen.

Wageningen UR kan op dit moment geen cijfers opmaken waaruit af te leiden is hoeveel mensen uit de regio aangenomen worden.

2.9 Leveranciers en ketenverantwoordelijkheid

Wageningen UR heeft voor de leveranciers en ketenverantwoordelijkheid een organisatiebreed inkoopbeleid geformuleerd. Als onderdeel daarvan worden alle aankopen gedaan onder verwijzing naar de Algemene inkoopvoorwaarden. Er gelden aparte inkoopvoorwaarden voor diensten en voor producten en leveringen. Alle documenten over 'inkoop' zijn inzichtelijk en zijn geplaatst op www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Facilitair-Bedrijf-1/FBIinkoop-1.htm.

In het inkoopbeleid onderschrijft Wageningen UR de fundamentele mensenrechten en eist van alle leveranciers dat zij verklaren hieraan te voldoen. Daarnaast werkt Wageningen UR alleen met leveranciers en partijen die handelen in de geest van de Integriteitscode Wageningen UR, zie 2.10.

2.9.1 Duurzaam inkoopbeleid

Sinds januari 2008 voert Wageningen UR een eigen duurzaam inkoopbeleid. Dit is vastgelegd in het *Addendum Inkoopbeleid Duurzaam Inkopen*. Wageningen UR conformeert zich hiermee aan de duurzaamheidscriteria van AgentschapNL (ministerie van Economische Zaken).

Duurzaam inkopen is als volgt gedefinieerd:

'Het toepassen van milieu- en sociale aspecten in alle fasen van het inkoopproces, zodat dit uiteindelijk leidt tot de daadwerkelijke levering van producten, diensten of werken, die aan deze milieu- en sociale aspecten voldoen.'

Wageningen UR onderschrijft dat regionaliseren van inkoop kan bijdragen aan duurzaamheid. Het sluiten van kringlopen, het verminderen van vervoersbewegingen van mensen en materialen, het bevorderen van sociale cohesie en welzijn, het verminderen van regionale werkloosheid en fileproblemen, en het versterken van de regionale economie zijn punten die hierbinnen worden afgewogen.

2.9.2 Uitvoering beleid

Inkoop wordt gestuurd op duurzame, kosteneffectieve en betrouwbare inkoop en faciliteert een klantvriendelijk en efficiënt bestelsysteem. Communicatie over leveranciers, ketenverantwoordelijkheid en (lopende) aanbestedingen verlopen via de inkopers en de digitale nieuwsbrief Inkoopnieuws. Wageningen UR werkt intensief samen met andere universiteiten via het Universitair Platform Inkoop.

Duurzaamheidscriteria, zoals opgesteld door AgentschapNL, worden als agendapunt meegenomen bij alle nieuwe aanbestedingstrajecten en staan vermeld in de eindrapportages. Wanneer de door AgentschapNL opgestelde criteria geen meerkosten of andere beperkingen met zich meebrengen, worden deze criteria meegenomen in de nieuw af te sluiten contracten. De interne opdrachtgever kan er ook voor kiezen aanvullende duurzaamheidscriteria in een aanbestedingstraject mee te nemen.

Wageningen UR werkt volledig digitaal bij de inkooptrajecten. Het bestel- en factureringsproces zijn gedigitaliseerd door het Elektronisch Bestel Systeem (EBS). Bestellingen worden digitaal gemaïld. Daarnaast worden leveranciers gestimuleerd facturen digitaal te mailen. Aangezien het om grote aantallen orders en facturen gaat, wordt er aanzienlijk minder papier, tonercartridges en postvervoer gebruikt.

Het beleid om duurzaam in te kopen is van toepassing op alle producten, van bouwmaterialen tot koffiebekertjes en op diensten zoals schoonmaken. Een voorbeeld van duurzaam inkopen is de 100% inkoop van kopieerpapier volgens EU Eco label en FCS Mixed & Controlled Wood. Daarnaast stelt

---

Wageningen UR het niet op prijs dat leveranciers ongevraagd papieren catalogi en folders toesturen. Dit wordt gezien als een niet te rechtvaardigen gebruik van grondstoffen en energie.

2.9.3 Resultaten 2012 en doorkijk naar 2013

In totaal werden 33 inkooptrajecten afgerond met een totale waarde van € 35,7 miljoen. Voor elf inkooptrajecten, met een totale waarde van € 13,5 miljoen, golden duurzaamheidscriteria van AgentschapNL. In zeven inkooptrajecten zijn deze criteria daadwerkelijk toegepast bij een gezamenlijke contractwaarde van € 13,1 miljoen.

Wageningen UR heeft het duurzaamheidspercentage van de aanbestedingen getoetst. Zo is de Monitor Duurzaam Inkopen over 2010 uitgevoerd door KPMG in opdracht van het toenmalige ministerie van Infrastructuur en Milieu, en is een eigen duurzaamheidsscan over 2011 en 2012 uitgevoerd. Zowel de Monitor als de duurzaamheidsscan zijn gebaseerd op de duurzaamheidscriteria en productgroepen zoals voorbereid door Agentschap NL en vastgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Het percentage duurzaam inkopen berekend door de Monitor was in 2010 71% duurzame inkoop. De scores voor de eigen duurzaamheidsscan over de afgeronde inkooptrajecten was in 2011 is 100% en in 2012 97% duurzame inkoop. Deze drie scores zijn ruim boven het landelijke ambitieniveau van 50%.

De tweejaarlijkse Monitor Duurzaam Inkopen Rijksoverheid over 2012 is beschikbaar in mei 2013, en kan daarom niet meegenomen in het Jaarverslag 2012.

Ontwikkelingen in 2012 bestonden uit het verder implementeren van het gebruik van Negometrix als digitaal aanbestedingstool, het invoeren van gunnen op waarde als standaard gunningsmethodiek, een voorstudie voor prestatie-inkoop en het verkennen van de mogelijkheden voor meer regionaal inkopen. Ook werd het Duurzaamheidspanel geïnstalleerd voor het inschakelen van interne deskundigheid en betrokkenheid bij duurzaamheidsaspecten van aanbestedingen.

In 2013 gaat Wageningen UR de nieuwe aanbestedingswet uitvoeren.

2.9.4 Link naar onderzoek Wageningen UR

'Leveranciers en ketenverantwoordelijkheid' was in 2012 ook een aandachtsveld binnen het onderzoek van Wageningen UR bij bijvoorbeeld het project 'Criteria duurzame inkoop'. Dit project richtte zich op het ontwikkelen van een model voor de Criteria Duurzame Inkoop dat op verschillende productcategorieën van toepassing is. Voor meer informatie zie www.wageningenur.nl/nl/project/Criteria-duurzame-inkoop.htm.

2.10 Compliance

Wageningen UR werkt in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving voor organisaties uit de publieke sector en de codes die Wageningen UR heeft opgesteld.

Het voorzorgprincipe wordt continu gehanteerd door Wageningen UR. Dagelijks worden er talloze afwegingen gemaakt bij het accepteren van nieuwe studenten en medewerkers, het uitvoeren van onderzoek, het publiceren van onderzoeksresultaten etc.

De Nederlandse Corporate Governance Code, de Branchecode Governance HBO en de Code goed bestuur universiteiten schrijven voor dat organisaties documenten over governance openbaar maken. De geldende codes voor Wageningen UR zijn hier te vinden: www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Corporate-Governance.htm.

2.10.1 Eerlijk zaken doen

Voor 'eerlijk zaken doen' wordt het volgende beleid c.q. procedures nageleefd:

- CAO (universiteiten/Stichting DLO): Art. 1.14/ 3.5 (nevenactiviteiten) en 1.15/3.6 (persoonlijk voordeel),
- Uitvoeringsregeling Nevenwerkzaamheden,
- Positionering onderzoek Wageningen UR,
- Paragraaf 3 in CAO voor octrooi- en auteursrecht,
- Regeling voor octrooien en vindingen,
- Duurzaam inkoopbeleid Wageningen UR, zie 1.8.

2.10.2 Mensenrechten

Voor de mensenrechten heeft Wageningen UR het beleid onder andere in de volgende stukken vastgelegd:

- Corporate Governance structuur, zie www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Corporate-Governance.htm.
- Wageningse Gedragscode Wetenschapsbeoefening.
- Integriteitscode Wageningen UR
- Klachtenprotocollen voor ongewenste omgangsvormen en de klokkenluidersregeling.
- Voorzorgprincipe.
- Richtlijnen werken in multiculturele setting.

2.10.3 Veiligheid en Milieu

Voor veiligheid en milieu geldt dat door Wageningen UR minimaal wordt voldaan aan de vigerende wet- en regelgeving.

Arbodsomstandighedenbeleid is gebaseerd op de Arbocatalogus VSNU. Deze geldt zowel voor WU als DLO. Gestreefd wordt naar het creëren van optimale arbeidsomstandigheden, waardoor de veiligheid en de gezondheid van werknemers en studenten zo veel als mogelijk gewaarborgd zijn en waardoor het welzijn van hen zoveel als mogelijk bevorderd wordt.

In het kader van milieuwetgeving wordt onder meer verslag gedaan aan verschillend bevoegd gezag met het Milieujaarverslag 2012 en Stralingsverslag 2012.

2.10.4 Overige kader

Wageningen UR houdt zich bij extern ontwikkelde handvesten onder andere aan de volgende richtlijnen/kaders:

- ISO: 14001 (milieumanagementsysteem), 14064-1 (CO2 footprint), 26000 (MVO zelfverklaring), 26025, 26043 (laboratoria).
- Arbocatalogus VSNU, geldend voor zowel WU als DLO.
- Convenant Milieumeerjarenafspraken.
- Convenant duurzaam inkopen Agentschap NL.
- Code Openheid Dierproeven.
- Nederlandse Corporate governance code.

2.10.5 Naleving kader in 2012

In 2012 zijn er geen significante boetes of sancties opgelegd voor milieuovertredingen, concurrentiebelemmerend gedrag, monopolie en anti-kartel praktijken noch voor andere overtredingen van de wet.

Binnen Wageningen UR worden verschillende (milieu-gerelateerde) en niet-wettelijke interne en externe audits uitgevoerd. Niet-wettelijke audits worden uitgevoerd voor de kwaliteitszorg, zoals ISO 14001, ISO 17025, ISO 17043, ISO 9001 en de zelfverklaring ISO 26000.

Het milieujaarverslag en milieujarenplan zijn akkoord bevonden door verschillend bevoegd gezag.

Externe assurance vindt jaarlijks plaats over de financiële verslaglegging van WU en financiële verslaglegging van DLO, zie hoofdstuk 5. Binnen deze assurance vindt ook een check op het jaarverslag in het algemeen plaats waarin duurzaamheidsaspecten worden meegenomen.

2.10.6 Risicomanagement en interne controle

Risico's strategische doelstellingen

In het strategisch plan 2011-2014 heeft Wageningen UR voor een periode van vier jaar haar strategische doelstellingen vastgelegd. Jaarlijks worden hieruit strategische speerpunten vastgesteld, doelstellingen en projectteams per speerpunt ingesteld en wordt de uitvoering gemonitord. De risico's in dit proces worden beheerst door periodiek voortgangsrapportages te maken voor de Raad van Bestuur.

De kenniseenheden hebben in 2012 een strategische risico-inventarisatie gemaakt. Deze zijn als input gebruikt voor de begrotingsgesprekken. Belangrijke ontwikkelingen komen aan de orde in de maandgesprekken tussen directies van de organisatie-eenheden en de Raad van Bestuur.

Bedrijfsvoeringsrisico's

Om uitvoering te geven aan het voorgenomen beleid heeft Wageningen UR beheermaatregelen getroffen op het terrein van functiescheidingen, procesinrichting, procedures en controles op de juiste werking daarvan. De planning- en controlcyclus vormt in dit kader een belangrijk beheersinstrument voor het management en de directie. De planning- en controlcyclus van Wageningen UR omvat:

- Het jaarlijks opstellen van een kaderbrief (meerjarenkader, taakstellend voor het begrotingsjaar).
- Het opstellen van een jaarlijkse begroting per eenheid.
- Kwartaalrapportages over de balans- en resultaatontwikkelingen en de risico's.
- Het maandelijks monitoren van resultaat- en liquiditeitsontwikkelingen op het niveau van organisatie-eenheden en departementen ('early warning systeem'). De rapportages zijn integraal onderdeel van de maandgesprekken tussen Raad van Bestuur en directies.
- Voor de EZ-projectbegrotingen is het Budget Allocatie en Project Systeem (BAPS) geïmplementeerd. Hiermee worden clusterleiders en financiële afdelingen geïnformeerd over de uitputting van de EZ-projectbudgetten.
- In 2012 is de nacalculatie over het boekjaar 2011 uitgevoerd. Een belangrijk onderdeel is de analyse van de kostprijzen per bedrijfsonderdeel. Afwijkingen ten opzichte van het voorgaande jaar zijn verklaard of toegelicht. De nacalculatie is gecertificeerd door de accountant.

Binnen Wageningen UR is een rentecomité aanwezig dat eens per kwartaal bijeenkomt. Dit comité, onder leiding van de Raad van Bestuur, beoordeelt het liquiditeitsbeheer van de afgelopen periode. Verder wordt voor de komende periode het beleid bepaald voor het uitzetten van tijdelijke overtollige liquide middelen. Het treasury-statuut geldt hierbij als kader.

In 2012 zijn veel inspanningen verricht voor de verbetering van de interne beheersing van de financiële bedrijfsvoering onder verantwoordelijkheid van de afdeling Financial Accounting & Internal Control. Deze afdeling richt zich niet alleen op het opstellen van richtlijnen, maar ziet ook onafhankelijk toe op naleving van deze richtlijnen door de decentrale eenheden. Belangrijke aandachtsgebieden in 2012 waren:

- Verbetering van de processen voor het verkrijgen van accountantsverklaring voor projecten, door standaardisering van de dossiers en de werkprocessen, met een sterkere regie vanuit het concern. Fase 2 van dit project is in 2012 gestart, waarbij de belangrijkste aandachtspunten de versterking van kennis van de projectcontrollers en de versterking van de 1e lijns-ondersteuning door de decentrale projectcoördinatoren waren. Deze punten zijn succesvol uitgevoerd.
- Bouw van een workflow-systeem ('IC-Risk') voor betere beheersing van de operationele en verslaggevingsrisico's en betere documentatie rondom de control processen.
- Verbetering van kennis van de financiële medewerkers middels de 'Finance School'. In 2012 zijn zestien cursussen gegeven die door 337 cursisten zijn gevolgd.
- Digitalisering van de informatiestromen, waardoor informatie op een gecontroleerde en geüniformeerde manier eenmalig wordt vastgelegd. In 2012 is gewerkt aan de verbetering van

---

digitaliseren van het declaratie-proces buitenlandse reizen (binnen het systeem 'MyTravel') en binnenlandse declaraties (binnen het systeem 'ESS/MSS' van ADP) en projectbeheer en tijdschrijven ('MyProjects')

- Onderzoek naar invoering van een nieuw financieel administratiesysteem.
- Onderzoek naar de voor- en nadelen van een Shared Service Centre voor de financiële administratie. Dit heeft geleid tot besluit om over te gaan tot stapsgewijze invoering van een Shared Service Centre Finance, waardoor uiteindelijk meer mogelijkheden ontstaan voor invoering van systematische interne controle-maatregelen.

Risicocomité

In 2011 is, op vergelijkbare manier als het Rentecomité, het Risicocomité van Wageningen UR gevormd die als taak heeft om de Raad van Bestuur te adviseren over risicomanagement en de beheersing van de belangrijkste risico's van Wageningen UR beoordeelt. Het comité wordt gevormd door de portefeuillehouder bedrijfsvoering (voorzitter), directeuren Corporate Governance & Legal Services en Finance & Control, de Compliance officer en teamleider Internal Control, per vergadering aangevuld met materiedeskundigen. Het risicocomité heeft in 2012 één maal vergaderd. In deze vergadering zijn de strategische risico-inventarisaties van de decentrale eenheden en de risico's inzake matchingsverplichtingen besproken.

Daarnaast is er een statement opgesteld overinzake de positionering van het onderzoek waarbinnen vooral de onafhankelijkheid van het onderzoek geborgd ligt.

Doorkijk naar 2013

Door de bezuinigingen van de overheid, de steeds stringentere voorwaarden en controles van onze belangrijkste financiers en de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt neemt het risicoprofiel van Wageningen UR in de komende jaren toe. Verdere ontwikkeling van het risicomanagementproces (daarin speelt het lijnmanagement een belangrijke rol) en van de ondersteunende afdelingen zijn daarom noodzakelijk. Tegelijkertijd is één van de doelstellingen van het Strategisch Plan om de ondersteunende processen zo efficiënt en goedkoop mogelijk uit te voeren, met als doel zoveel mogelijk geld vrij te maken voor de primaire taken. De belangrijkste aandachtspunten voor 2013 in dat kader zijn het implementeren van 'IC-Risk' voor de financiële-, HR- en studentenprocessen, de aanbesteding van een financieel administratiesysteem en de uitwerking van een aantal kleinere stappen uit het door de Raad van Bestuur goedgekeurde projectplan Shared Service Centre Finance.

2.10.7 Kwaliteitszorg binnen Wageningen University

Onderzoek

Al het onderzoek van Wageningen University is ondergebracht in een onderzoekschool. Alle onderzoekscholen, waarvan Wageningen penvoerder is, zijn geaccrediteerd door de Erkenningscommissie Onderzoekscholen-Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (ECOS-KNAW). Deze accreditatie is zes jaar geldig.

De onderzoekvisitaties binnen Wageningen University maken deel uit van een landelijk stelsel, waarin elke universiteit de verplichting heeft zich eenmaal in de zes jaar extern te laten visiteren. Daarnaast vinden tussentijds de zogenaamde midterm-evaluaties plaats. Al deze visitaties worden uitgevoerd volgens een Standaard Evaluatie Protocol (SEP) dat is ontwikkeld en vastgesteld door de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW), de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek NWO en de Vereniging van Nederlandse Universiteiten (VSNU). Wageningen University voert haar visitaties uit met als leidende eenheid de onderzoekschool. Alle Wageningse onderzoekscholen (en alle hieronder ressorterende leerstoelgroepen) zijn medio 2009 gevisiteerd behalve WIMEK-SENSE, die in 2007 gevisiteerd werd. Alle onderzoekscholen zijn in 2012 in een midterm assessment geëvalueerd (behalve WIMEK die in 2010 een midterm assessment onderging). De International Advisory Board van elke onderzoekschool heeft in deze midterms als klankbord willen fungeren en was zonder uitzondering zeer te spreken over de ontwikkeling van de groepen.

Onderwijs

Intern

De resultaten van de jaarlijkse bachelor-eerstejaarsevaluatie waren zeer positief. De eerstejaars geven hun opleiding een waardering van gemiddeld 4,0 op een schaal van 1 tot 5. Van de studenten heeft 80% een positief oordeel over het eerste jaar.

Ook uit de evaluaties onder bachelor- en master-afgestudeerden komt een zeer positief beeld naar voren. Van de bachelor-afgestudeerden zou 76% opnieuw dezelfde opleiding kiezen; 82% van de masterafgestudeerden zou potentiële studenten aanraden hun masteropleiding in Wageningen te gaan doen.

De respons op de elektronische vragenlijsten is over het algemeen voldoende tot goed. De respons was in voorgaande jaren iets afgenomen vanwege compatibiliteitsproblemen met nieuwe browsers. Dit jaar is de performance van de evaluatiesoftware sterk verbeterd waardoor ook de respons op de evaluaties is toegenomen. Het is nu ook mogelijk geworden om de onderwijs-evaluaties in te vullen via smart phones, etc. De evaluaties hebben voldoende, actuele terugkoppeling aan opleidingsdirecteuren, docenten en leerstoelhouders opgeleverd.

Extern

In 2012 heeft de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) de instellingstoets kwaliteitszorg uitgevoerd op Wageningen University. In februari bezocht de Auditcommissie de universiteit en op 31 mei werd het advies voor de NVAO opgesteld. Op 2 juli besloot de NVAO positief over de instellingstoets kwaliteitszorg en over de toekenning van het bijzondere kenmerk 'internationalisering'. In de periode april tot en met juli bezochten de beoordelingspanels van de QANU 13 bachelor- en 22 master-opleidingen. Alle 35 opleidingen werden als voldoende of goed beoordeeld. Op basis van de beoordelingsrapporten is in december voor die 35 opleidingen het verzoek tot accreditatie bij de NVAO ingediend.

2.10.8 Kwaliteitszorg binnen DLO

De evaluaties van de DLO-instituten binnen de Stichting DLO vormen een verplicht onderdeel van de afspraken tussen het ministerie van EZ en Stichting DLO en zijn als zodanig opgenomen in de Regeling subsidie Stichting DLO. De visitaties vinden plaats op basis van een evaluatieprotocol dat is afgeleid van het universitaire Standaard Evaluatie Protocol (SEP). De instituten, c.q. hun business units, worden beoordeeld op hun wetenschappelijke kwaliteit, hun maatschappelijke en economische impact, hun onderzoekmanagement en hun levensvatbaarheid. Daarnaast worden de WOT-instituten ook beoordeeld op de uitvoering van hun wettelijke taken. De visitierapporten worden, tezamen met een plan van actie op de aanbevelingen van de peer commissies, aan de minister van EZ gestuurd. In 2012 zijn Alterra (het contract research deel van de Environmental Sciences Group), PPO/PRI (het contract research deel van de Plant Sciences Group) en het WOT Instituut RIKILT (Institute of Food Safety) gevisiteerd door een internationale commissie van peers. De commissies waren zeer te spreken over de wetenschappelijke kwaliteit van alle instituten, maar hier en daar zijn er ook aandachtspunten gesignaleerd. Vooral door wegvallende, c.q. teruglopende overheidsbijdragen voor delen van het onderzoek, moeten instituten zich herpositioneren.

De betreffende review-rapporten zijn tezamen met het actieplan aan de minister van EZ aangeboden.

2.10.9 Wetenschappelijke integriteit en ethiek

Binnen Wageningen UR rust op alle betrokkenen bij het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek een eigen verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de wetenschappelijke integriteit.

In de Gedragscode Wetenschapsbeoefening zijn de principes neergelegd die iedere wetenschapsbeoefenaar in acht zou moeten nemen: zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, controleerbaarheid, onpartijdigheid en onafhankelijkheid.

In VSNU verband is in 2012 een preventiebeleid schendingen wetenschappelijke integriteit opgesteld, wat door Wageningen UR wordt onderschreven. In navolging hiervan tekent wetenschappelijk

---

personeel er bij aanvang van de aanstelling voor naar de gedragscode wetenschapsbeoefening te zullen handelen.

In VNSU verband is ook een raammodel voor een landelijke modelklachtenregeling opgesteld. Dit raammodel stroomlijnt de universitaire regelingen op hoofdpunten. Wageningen UR zal dit raammodel gebruiken om een eigen klachtenregeling op te stellen. Onderdeel van deze klachtenregeling zijn het benoemen van vertrouwenspersonen en het instellen van een commissie wetenschappelijke integriteit. De klachtenregeling wetenschappelijke integriteit voor Wageningen UR, waarin de instelling van genoemde commissie opgenomen is, zal in 2013 worden vastgesteld. In afwachting van de instelling van deze commissie stelt de Raad van Bestuur een ad hoc commissie in om te adviseren over klachten met betrekking tot wetenschappelijke integriteit.

Voor vragen en klachten over wetenschappelijke integriteit zijn per 15 maart 2012 twee vertrouwenspersonen wetenschappelijke integriteit benoemd. De vertrouwenspersoon probeert als hij daartoe mogelijkheden ziet te bemiddelen of de klacht anderszins in der minne op te lossen. Hij kan ook adviseren om een officiële klacht in te dienen bij de Raad van Bestuur.

In 2012 heeft de Raad van Bestuur drie klachten inzake wetenschappelijke integriteit ontvangen, waarvan er één ontvankelijk werd verklaard. Deze klacht is ongegrond verklaard door de daarvoor ingestelde ad hoc commissie. De klager heeft zich vervolgens tot het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI) gewend en het LOWI heeft Wageningen UR in het gelijk gesteld. Alle gevallen van aangemelde en ontvankelijk verklaarde schendingen van de wetenschappelijke integriteit die zich sinds 2005 hebben voorgedaan, zijn geanonimiseerd gepubliceerd op de website van de VSNU.

Wageningen UR heeft een Commissie Ethiek, die een Wageningen UR brede, overkoepelende taak heeft. De Commissie Ethiek houdt zich o.a. met de volgende onderwerpen bezig:

- De herziening van de Gedragscode Wetenschapsbeoefening
- De rol van ethiek in de onderzoeksprogrammering
- Ethische paragraaf in EU-aanvragen
- Ethiek in onderwijs
- Intellectual Property Rights
- Datamanagement

De Commissie Ethiek heeft aan de Raad van Bestuur schriftelijk advies uitgebracht over de herziening van de Gedragscode Wetenschapsbeoefening en het Datamanagement

Daarnaast zijn er twee Dierexperimentencommissies (WU en DLO), een Medisch Ethische Toetsingscommissie en een Sociaalwetenschappelijke Ethische Commissie. Deze commissies stellen een eigen jaarverslag op.

3 Financieel verslag

3.1 Wageningen University

3.1.1 Jaarrekening Wageningen University

Resultaatontwikkeling

Wageningen University heeft in 2012 een positief resultaat behaald van € 5,2 mln. Ten opzichte van het resultaat 2011 van € 4,7 mln. is dit een verbetering van € 0,5 mln. Dit is samengesteld uit een verslechtering van € 1,3 mln. bij de departementen en een verbetering van € 1,8 mln. bij de centrale afdelingen.

	2012	2011
Departementen	1,1	2,4
Facilitair bedrijf, Concernstaf en Raad van Bestuur	8,9	5,9
Genormaliseerd operationeel resultaat	10,0	8,3
Incidentele resultaten	-4,4	-2,5
Mutatie bestemmingsreserve voor projectkosten latere jaren	-0,4	-1,1
Exploitatieresultaat op basis richtlijnen OC&W	5,2	4,7

* € 1 mln.

De departementen hebben een positief jaarresultaat behaald van € 1,1 mln., een daling van € 1,3 mln. ten opzichte van 2011. De daling van het resultaat kwam vooral door de departementen Plantenwetenschappen (€ -0,6 mln.), Maatschappijwetenschappen (€ -0,5 mln.) en Dierwetenschappen (€ -0,4 mln.). De daling wordt veroorzaakt door stijgende kosten als gevolg van de stijgende studentenaantallen, die pas in latere jaren tot extra baten leiden. Het operationele resultaat van de centrale afdelingen bedraagt € +8,9 mln. Dit is € 3,0 mln. hoger dan in 2011, door lagere kosten van de centrale staf en door een lagere benutting van de centraal gereserveerde strategische middelen.

Bij de Raad van Bestuur is verder een aantal incidentele resultaatposten (€ -4,4 mln.) verwerkt. Op af te stoten locaties is per saldo € 3,0 mln. afgewaardeerd. Verder zijn er voor € 0,7 mln. aan personele voorzieningen gevormd.

Conform de richtlijnen verantwoordt Wageningen University de op kasbasis ontvangen rijksbijdrage als baten. Voor zover deze baten betrekking hebben op projectkosten die in latere jaren worden gemaakt, ontstaat hierdoor in het verslagjaar een positief resultaat en in latere jaren een negatief resultaat. Het neutraliseren van deze vertekende resultaat-effecten verloopt via de bestemmingsreserve. Op deze manier is vanuit het resultaat 2012 € 0,4 mln. onttrokken aan deze bestemmingsreserve, waartegenover toevoegingen in vorige jaren zijn gedaan.

De baten hebben zich in 2012 positief ontwikkeld. De Rijksbijdrage van EZ is met € 3,3 mln. gestegen tot € 164,3 mln. De mutatie in de rijksbijdrage wordt veroorzaakt door een stijging van de componenten ingeschrevenen, graden en promoties van in totaal € 5,8 mln., een loon- en prijsbijstelling van € 1,0 mln., een daling door een doorgevoerde efficiency korting op onderzoek van € 3,7 en overige effecten van € 0,2 mln. De baten uit werk in opdracht van derden zijn gestegen met 9% tot € 105,5 mln. Deze baten bestaan uit de tweede geldstroom, die 6% is gegroeid naar € 23,9 mln., en de derde geldstroom, die 10% is toegenomen tot € 81,5 mln. De omzet is bij alle departementen en bij alle klantgroepen gestegen.

De personele lasten zijn ten opzichte van 2011 met € 7,3 mln. gestegen tot € 181,6 mln. Deze stijging wordt veroorzaakt door een hogere personele bezetting (60 fte) en door een stijging van de

gemiddelde salariskosten per fte met 1,0% en een stijging van de doorbelaste kosten van FB en CS+ met € 1,0 mln.

Balansontwikkeling

De liquiditeit van Wageningen University is in 2012 afgenomen van € 70,6 mln. tot € 53,3 mln. De factoren die de liquiditeitsafname verklaren zijn:

	Bedrag
Resultaat	+ 5,2
Toename vaste activa (investerings minus afschrijvingen)	-/- 14,0
Afname kortlopende schulden en vorderingen	-/- 7,7
Afname langlopende schulden	-/- 0,8
Totaal	-/- 17,3

* € 1 mln.

De toename van de vaste activa wordt veroorzaakt door de investeringen in de Campus. In 2012 konden deze investeringen uit de beschikbare liquide middelen worden gefinancierd.

De afname van de kortlopende schulden wordt voornamelijk veroorzaakt door verrekening van de per 31-12-2011 openstaande schuld aan stichting DLO.

De totale liquiditeitspositie van € 53,3 mln. bestaat voor € 120 mln. uit voorschotten, waarvan € 6,2 mln. het karakter van doorstortgelden heeft. Deze doorstortgelden worden ontvangen omdat Wageningen University trekker is van een aantal consortia. De doorstortgelden worden in 2013 doorbetaald aan partners.

De solvabiliteit van Wageningen University bedraagt per 31-12-2012 42,0%, de solvabiliteit was in 2011 40,4%.

Vooruitzichten 2013

Resultaatontwikkeling

Wageningen University begroot voor 2013 een resultaat van € -5,0 mln., waardoor het resultaat significant lager zal zijn dan in 2012. De verlaging van het resultaat wordt vooral veroorzaakt door de stijging van de kosten door de ingebruikname van Orion (€ -4,6 mln. extra kosten), hogere kosten van het onderwijs door stijgende studentenaantallen en promotiebegeleiding (per saldo € -2,3 mln.) in combinatie met de vertraagde bekostiging vanuit het ministerie, stijgende uitgaven voor strategische activiteiten (IPOP, INREF, promovendi en Postdocs) in vergelijking met de uitgaven 2012 (€ -1,4 mln.), hogere gemiddelde salarislasten die door het Rijk maar beperkt gecompenseerd worden (effect € -1,7 mln.) en tenslotte stijgende fiscale lasten (vooral BTW € -0,9 mln.).

Wageningen University verwacht dat in 2013 geen boekwinsten of boekverliezen uit de verwaardering van vaste activa worden gerealiseerd. Het negatief begrote resultaat voor 2013 pakt gunstiger uit dan in de oorspronkelijke meerjaren-raming, dankzij betere resultaten in de afgelopen jaren. Het tekort is destijds bewust genomen in verband met oa extra nieuwbouw en voorfinanciering toename studentenstroom.

Omzetontwikkeling

De begrote omzet voor 2013 bedraagt € 308,8 mln. De daling ten opzichte van 2012 wordt veroorzaakt door een verwachte daling van de 3e geldstroom met € 6,8 mln.

De personele bezetting zal naar verwachting stijgen met circa 60 fte.

Balansontwikkeling

Wageningen University investeert in 2013 € 46,9 mln., waarvan € 24,8 mln. in de gebouwen op Wageningen Campus, te weten de nieuwe onderwijsruimte (Orion gebouw) en de nieuwe locatie van de Agrotechnology en Food Sciences Group. Daarnaast wordt € 6,8 mln. in het IT-netwerk geïnvesteerd en € 6,6 mln. in apparatuur, voornamelijk via CAT-Agrofood.

De liquide middelen nemen in 2013 af tot € 20,6 mln., voornamelijk als gevolg van de investeringen.

De begrote solvabiliteit per 31-12-2013 bedraagt 41,6%. De daling wordt veroorzaakt door het negatieve resultaat.

Jaarrekening

Geconsolideerde balans

Na bestemming van het netto resultaat

	31-12-2012	31-12-2011	
ACTIVA			
VASTE ACTIVA			
1	Immateriële vaste activa	96	0
2	Materiële vaste activa	247.103	233.370
3	Financiële vaste activa	385	218
	Totaal vaste activa	247.584	233.588
VLOTTENDE ACTIVA			
4	Voorraden	51	95
5	Vorderingen en overlopende activa	65.176	63.327
6	Liquide middelen	53.285	70.596
	Totaal vlottende activa	118.512	134.018
	TOTAAL ACTIVA	366.096	367.606
PASSIVA			
EIGEN VERMOGEN			
	Algemene reserve	146.340	140.719
	Bestemde reserves	7.281	7.705
7	EIGEN VERMOGEN	153.621	148.424
8	VOORZIENINGEN	18.150	18.305
9	LANGLOPENDE SCHULDEN	19.958	20.765
10	KORTLOPENDE SCHULDEN	174.367	180.112
	TOTAAL PASSIVA	366.096	367.606

Bedragen * € 1000,-

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

	Resultaat 2012	Begroting 2012	Resultaat 2011	
11	BATEN			
	Rijksbijdragen EZ	166.002	163.300	163.070
	Overige bijdragen en subsidies	57	0	255
	College-, cursus- en examengelden	20.980	21.600	19.108
	Baten werk in opdracht van derden	105.482	104.300	96.495
	Overige baten	22.666	28.000	25.545
	TOTAAL BATEN	315.187	317.200	304.473
	LASTEN			
12	Personele kosten	181.618	183.400	174.316
13	Afschrijvingen	23.406	20.100	23.651
14	Huisvestingskosten	25.661	30.000	24.651
15	Algemene kosten	35.446	35.400	35.094
16	Specifieke kosten	43.775	46.600	43.523
	TOTAAL LASTEN	309.906	315.500	301.235
	BEDRIJFSRESULTAAT	5.281	1.700	3.238
17	Financiële baten en lasten	-120	-400	1.308
	RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFS- UITOEFENING VOOR BELASTINGEN	5.161	1.300	4.546
18	Resultaat uit deelnemingen	36	0	119
	RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFS- UITOEFENING NA BELASTINGEN	5.197	1.300	4.665
	Aandeel van derden	0	0	0
	Buitengewone baten en lasten	0	0	0
	NETTO RESULTAAT	5.197	1.300	4.665

Bedragen * € 1000,-

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Netto resultaat	5.197	4.665
Afschrijvingen	23.406	23.651
	28.603	28.316
Mutaties voorzieningen	-155	-2.160
Mutaties voorraden	44	5
Mutaties vlottende activa	-1.849	-8.303
Mutaties vlottende passiva	-5.745	14.351
Resultaat niet geconsolideerde deelnemingen	-36	-119
	-7.741	3.774
Kasstroom uit operationele activiteiten	20.862	32.090
INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investerings in immateriële vaste activa	-100	0
Investerings in gebouwen en terreinen	-25.104	-53.702
Investerings in overige materiële activa	-13.207	-14.597
Investerings in deelnemingen en ledenkapitaal	-131	-15
Desinvestering in vaste activa	1.176	4.079
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-37.366	-64.235
FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Mutatie langlopende vorderingen	0	0
Mutaties overige langlopende schulden	-807	1.084
Mutaties van het eigen vermogen		
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-807	1.084
KASSTROOM	-17.311	-31.061
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN		
Saldo liquide middelen per 1 januari	70.596	101.657
Saldo liquide middelen per 31 december	53.285	70.596
Mutatie liquide middelen	-17.311	-31.061

Bedragen * € 1000,-

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt en vastgesteld door de Raad van Bestuur op 4 april 2013.

Algemeen

De voorliggende jaarrekening is de jaarrekening van Wageningen University. De opstelling heeft plaatsgevonden volgens de onderstaande waarderingsgrondslagen. Daar waar van deze grondslagen is afgeweken, wordt dit bij de betreffende financiële gegevens kenbaar gemaakt.

De gepresenteerde cijfers over voorgaand verslagjaar zijn conform de cijfers uit de jaarrekening van het betreffende jaar. Afwijkingen kunnen zijn ontstaan door correcties c.q. onderlinge verschuivingen. Daar waar dit aan de orde is en van relevante betekenis, wordt dit kenbaar gemaakt.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Wageningen University vormt samen met WU Holding, Stichting ISRIC en Stichting Restaurant van de Toekomst een groep.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van historische kosten. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de koers per balansdatum. Koersverschillen worden in de winst- en verliesrekening verantwoord. In de winst- en verliesrekening worden opbrengsten en kosten in vreemde valuta verwerkt tegen de koers van afwikkeling.

Uitgangspunt voor het opstellen van de jaarrekening zijn de vereisten uit de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs van 17 december 2007, BW2 titel 9 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ).

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten zullen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De belangrijkste posten waarbij sprake is van schattingen zijn:

- Waardering en levensduur vaste activa
- Voorziening op vorderingen en projecten
- Voorzieningen
- Claims

Stelselwijziging

Vanaf 2012 worden de WBSO-subsidies verwerkt in het jaar waarin de subsidiabele uren zijn gewerkt. Tot en met de jaarrekening 2011 werd de subsidie verwerkt in het jaar waarin deze werd ontvangen. Het eigen vermogen per 31-12-2011 is als gevolg van deze wijziging verhoogd met € 1,1 mln. en de kortlopende schulden zijn verlaagd met hetzelfde bedrag. Voor de vergelijkende cijfers in de resultatenrekening zijn geen aanpassingen gemaakt omdat deze geen materieel effect op de cijfers hebben.

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens van de instelling opgenomen, haar groepsmaatschappijen en andere instellingen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen (op grond van de feitelijke situatie) of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin de instelling overheersende zeggenschap, direct of indirect, kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken (zie hoofdstuk 217 Consolidatie). Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Consolidatiekring

Van onderstaande deelnemingen zijn de jaarrekeningen integraal geconsolideerd:

	Statutaire zetel	% in 2011	% in 2012
Wageningen Universiteit Holding BV	Wageningen	100	100
Stichting ISRIC	Wageningen		
Stichting Restaurant van de Toekomst	Wageningen		

Deelnemingen gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel netto vermogenswaarde (nvw):

	Statutaire zetel	% in 2011	% in 2012
CAN-iT BV	Wageningen	51	35
Ceradis BV	Wageningen	50	27
Bio Product BV	Wageningen	25	25
Green Dino BV	Wageningen	11	11
Nexus Holding BV ¹⁾	Wageningen	100	–

¹⁾ Nexus Holding BV is in 2012 geliquideerd

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Kosten van onderzoek en ontwikkeling

Onderzoekskosten worden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Immateriële vaste activa

Ontwikkelingskosten, octrooien en licenties, software, goodwill en productierechten worden niet geactiveerd, tenzij deze van derden gekocht zijn, dan wel de vervaardigingskosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Bovendien dient het immateriële vaste actief toekomstige economische voordelen te kunnen genereren. Waardering vindt plaats tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Afschrijving vindt plaats naar rato van de realisatie van de verwachte opbrengsten in vijf jaar. Als de realisatie van de opbrengsten niet op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld, wordt de lineaire methode gehanteerd. Overeenkomstig de wettelijke verplichting wordt voor het geactiveerde bedrag van de ontwikkelingskosten een wettelijke reserve aangehouden. Afboekingen door duurzame waardevermindering, verkoop, tenietgaan of buitengebruikstelling worden afzonderlijk vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Afschrijving vindt lineair plaats op basis van de verwachte economische levensduur en de restwaarde. In het jaar van aanschaf wordt naar tijdsgelang afgeschreven met uitzondering van gebouwen. Bij gebouwen wordt de afschrijving gestart op 1 januari van het jaar bij gebouwen die voor 1 juli in gebruik zijn genomen en op 1 januari van het volgende jaar bij gebouwen die na 1 juli in gebruik zijn genomen.

Materiële vaste activa in uitvoering of in bestelling worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs respectievelijk de bedragen die door derden aan de vennootschap in rekening zijn gebracht. Investerings kleiner dan € 5.000 worden direct ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht.

De afschrijving voor de verschillende groepen van objecten is als volgt:

Onderdeel	Afschrijving
Bedrijfsterreinen / Werk in uitvoering	0%
Terreininrichting en infrastructuur	60 jaar
Bedrijfsgebouwen	
Casco	60 jaar
Afbouwpakket	30 jaar
Inbouwpakket / inrichting bedrijfsgebouwen	15 jaar
Kassen, barakken, diverse opstallen / bouwwerken	15 jaar
Apparatuur en inventaris:	
Kantoormeubilair / machines en werktuigen / inventaris restauratieve voorzieningen / glasvezelnet / overige inventaris	10 jaar
Laboratoriumapparatuur / audiovisuele apparatuur / vervoermiddelen / PR- en voorlichtingsmateriaal	5 jaar
Automatiseringsapparatuur incl. programmatuur (hardware t.b.v. netwerken)	5 jaar
Automatiseringsapparatuur incl. programmatuur (hardware overig)	3 jaar

Verkregen investeringssubsidies en bijdragen uit extern gefinancierde projecten worden in het jaar van aanschaf in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Ontvangen subsidies voor het primaire proces noodzakelijke activa, zoals onderwijsgebouwen, worden gepassiveerd onder de schulden en vallen vrij gedurende de gebruiksduur van het actief.

Door de instelling wordt op elke balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Als wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn als geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vaste activa die niet meer dienstbaar zijn voor de primaire activiteiten worden niet afgeschreven. Af te stoten vaste activa worden gewaardeerd op basis van opbrengstwaarde of lagere boekwaarde. De opbrengstwaarde wordt bepaald op basis van de marktprijzen behorende bij het verwachte toekomstige gebruik van het actief. Afboekingen door duurzame waardevermindering, verkoop, tenietgaan of buitengebruikstelling worden afzonderlijk vermeld.

Financiële vaste activa

Deelnemingen en ledenkapitaal waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen netto-vermogenswaarde. Deze waarde wordt berekend op basis van dezelfde grondslagen die de groep hanteert bij de waardering en resultaatbepaling. Deelnemingen en ledenkapitaal waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Bij de waardering hiervan wordt rekening gehouden met waardedalingen, indien deze duurzaam zijn.

Vorraden

Deze post bestaat uit de handelsvoorraad, gereed product, de levende have en de voorraad geogste landbouwproducten. De handelsvoorraad en gereed product worden gewaardeerd volgens de FIFO-methode tegen de verkrijgings- of vervaardigingskosten, inclusief een opslag voor indirecte kosten. Waardering van de voorraad geogste landbouwproducten vindt niet plaats. Bij incurantheid of lagere marktwaarde wordt de voorraad overeenkomstig afgewaardeerd.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig, onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid.

Onderhanden projecten

De waardering van de onderhanden projecten voor derden vindt plaats tegen de kosten van direct materiaalgebruik en arbeid, inclusief een opslag voor indirecte kosten. Gedeclareerde termijnen en voorzienbare verliezen op projecten worden op dit saldo in mindering gebracht. Toerekening van het resultaat vindt plaats naar rato van de voortgang (mate van gerealiseerde kosten) van een project. De post 'Onderhanden projecten' inclusief gedeclareerde termijnen wordt verwerkt onder de kortlopende vorderingen als het saldo positief is en de vooruitontvangen bedragen als het saldo negatief is.

Effecten

De effecten worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (FIFO-methode) of lagere marktwaarde.

Eigen vermogen

Wageningen University maakt geen onderscheid tussen privaat vermogen en publiek vermogen.

- Algemene reserve
Deze reserve wordt gemuteerd voor het exploitatieresultaat van enig jaar waaraan geen specifieke bestemming wordt gegeven.
- Bestemde reserve
Binnen het eigen vermogen zijn op concernniveau twee bestemde reserves gevormd:
  - het innovatiefonds
  - reserve voor nog uit te voeren projecten

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzonderingen van personele voorzieningen op basis van RJ 271. Bij de berekening van de hoogte van de verplichtingen wordt rekening gehouden met toekomstige indexeringen en prijsverhogingen. Het bedrag waartegen de

---

voorziening is opgenomen is de beste schatting van het bedrag dat noodzakelijk is om de betreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen.

Voorzieningen worden gevormd voor:

- in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan;
- het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is; en
- er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van de omvang van de verplichtingen.

Voorziening WW-verplichtingen

De voorziening voor WW-verplichtingen wordt getroffen ter dekking van de op balansdatum bestaande WW-verplichtingen en voor de te verwachten toekomstige uitgaven in verband met reeds uitgestroomd personeel en personeel in dienst met een tijdelijk dienstverband in verband met eigen risicodragerschap.

Voorziening WAO/WGA

De voorziening voor WAO- en WGA-verplichtingen wordt getroffen ter dekking van op balansdatum te verwachten WAO- en WGA-verplichtingen in verband met eigen risicodragerschap.

Overige personele voorzieningen - gratificaties ambtsjubilea

De verwachte verplichting voor toekomstige jubilea-uitkeringen is op basis van historische gegevens berekend, de onttrekking op basis van realisatie. De voorziening is contant gemaakt op basis van de voor Wageningen University geldende marktrente.

Overige personele voorzieningen - pensioenen

De pensioenverzekering is afgesloten bij ABP. Naast de betaling van premies zijn er geen verdere verplichtingen uit hoofde van de pensioenregeling. De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

De pensioenregelingen zijn conform het middelloonstelsel en worden geïndexeerd indien de dekkingsgraad van het pensioenfonds dit toelaat. Het ABP-pensioenfonds heeft op 31 december 2012 een dekkingsgraad van 96%. In 2012 zijn de pensioenpremies verhoogd en heeft geen indexatie gelijk aan de loonontwikkeling plaats gevonden.

Ten opzichte van ultimo 2011 is er sprake van een verbetering van de dekkingsgraad met slechts 2%-punt. Op basis van het herstelplan was een dekkingsgraad op 31 december 2012 van 98,5% voorzien. De werkelijke dekkingsgraad op 31 december 2012 is 2,5% lager.

Door de te lage dekkingsgraad van het ABP op 31 december 2012, zal het ABP-bestuur waarschijnlijk in de loop van 2013 besluiten de pensioenen van alle deelnemers op 1 april aanstaande met 0,5% te verlagen. Dit geldt dan zowel voor zowel deelnemers die pensioen opbouwen (of hebben opgebouwd) als gepensioneerden.

Conform het herstelplan moet de dekkingsgraad van het ABP ultimo 2013 104,3% bedragen. Het bestuur van het ABP houdt op basis van de huidige kennis en gegevens, rekening met een aanvullende verlaging van de pensioenen in 2014.

Op balansdatum bestaat er geen verplichting tot het aanvullen van het tekort. Derhalve is geen voorziening hiervoor opgenomen.

Voorziening reorganisatiekosten

Deze voorziening is bestemd om te verwachten kosten te dekken van op basis van genomen en binnen de organisatie bekendgemaakte besluiten, die verband houden met lopende en voorgenomen reorganisaties.

Voorziening product-/contractrisico's

Deze voorziening dekt de kosten van verlieslatende contracten, garantstellingen en claims voortvloeiende uit aan derden geleverde diensten en producten.

Langlopende schulden

Er is sprake van langlopende schulden als de betreffende schuld blijft bestaan voor een periode van meer dan één jaar na datum van einde van het verslagjaar.

Kortlopende schulden

Er is sprake van kortlopende schulden als de betreffende schuld blijft bestaan voor een periode korter dan één jaar na datum van einde van het verslagjaar.

Financiële instrumenten

Wageningen University maakt gebruik van afgeleide financiële instrumenten zoals renteswaps ter afdekking van risico's door renteschommelingen. Dergelijke financiële instrumenten worden bij de eerste waardering gewaardeerd tegen de kostprijs. Ineffectieve renteswaps worden als er een negatief resultaat uit volgt als verlies getoond. De afdekkingen worden volgens kostprijs-hedge-accounting verwerkt, indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- de algemene hedgestrategie, hoe de hedgerelaties passen in de doelstellingen van risicobeheer en de verwachting aangaande de effectiviteit van deze hedgerelaties zijn gedocumenteerd;
- de in het soort hedgerelatie betrokken hedge-instrumenten en afgedekte posities zijn gedocumenteerd;
- de ineffectiviteit is in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Kostprijs-hedge-accounting wordt beëindigd als:

- Het hedge-instrument afloopt, wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend.
- De hedge-relatie niet meer voldoet aan de criteria voor hedge accounting.

Grondslagen voor de bepaling van baten en lasten

Algemeen

Als opbrengsten en kosten worden aangemerkt de baten en lasten die bedrijfseconomisch kunnen worden toegerekend aan het onderhavige verslagjaar, onverschillig of zij tot ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar hebben geleid.

Opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten voor opdrachtgevers zijn verricht. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, worden in acht genomen, als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdrage en overige vergoedingen

De rijksbijdrage wordt als opbrengst verantwoord in het jaar waarin hij wordt ontvangen. De overige vergoedingen worden ten gunste van het resultaat gebracht in het jaar dat het project wordt uitgevoerd en de kosten worden gemaakt.

College- en cursusgelden

Onder de collegegelden worden de aan het verslagjaar toe te rekenen wettelijke collegegelden en instellings-collegegelden toegerekend. Onder de cursusgelden zijn de vergoedingen voor post-initiële cursussen verantwoord.

Baten werk in opdracht van derden

Onder de post 'Baten werk in opdracht van derden' worden de opbrengsten uit contractactiviteiten verantwoord. De baten worden berekend op basis van directe kosten inclusief een opslag voor indirecte kosten tot maximaal het door de financier te vergoeden tarief. Resultaten worden genomen naar rato van voortgang van het project.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht wordt de indirecte methode gehanteerd.

Toelichting op de balans

1 IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

	Octrooien en licenties	Totaal
Boekwaarde 31-12-2011	0	0
Investerings	96	96
Desinvesteringen	0	0
Afschrijvingen	4	4
Bijzondere waardeverminderingen	0	0
Boekwaarde 31-12-2012	92	92
Aanschaffingswaarde 31-12-2011	0	0
Aanschaffingen 2012	96	96
Cumulatieve afschrijvingen	4	4
Cumulatieve waardevermindering	0	0
Boekwaarde 31-12-2012	92	92

Bedragen * € 1000,-

2 MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Terreinen	Gebouwen	Apparatuur en inventaris	Werk in Uitvoering	Niet aan het primaire proces dienstbare activa	Totaal
Boekwaarde 31-12-2011	13.388	116.218	27.203	64.221	12.340	233.370
Investerings	0	40.059	13.207	-14.955	0	38.311
Buiten gebruikstellingen	-2.936	-7.952	0	0	10.888	0
Desinvesteringen *	16	0	1.160	0	0	1.176
Afschrijvingen	65	10.566	9.168	0	0	19.799
Bijzondere waardeverminderingen	0	3.603	0	0	0	3.603
Boekwaarde 31-12-2012	10.371	134.156	30.082	49.266	23.228	247.103
Aanschafwaarde 31-12-2011	26.076	233.401	97.979	64.221	42.639	464.316
Aanschaffingen 2012	0	40.059	13.207	-14.955	0	38.311
Buiten gebruikstellingen	-3.703	-19.270	0	0	22.973	0
Aanschafwaarde desinvest. 2012	23	6.011	3.826	0	0	9.860
Aanschafwaarde 31-12-2012	22.350	248.179	107.360	49.266	65.612	492.767
Cumulatieve afschrijvingen	11.979	100.639	77.278	0	40.956	230.852
Cumulatieve waardeverminderingen	0	13.384	0	0	1.428	14.812
Boekwaarde 31-12-2012	10.371	134.156	30.082	49.266	23.228	247.103
* Desinvesteringen waarvan:						
- Aanschaffingsprijs	23	6.011	3.826	0	0	9.860
- Afschrijvingen	7	6.011	2.666	0	0	8.684
Totaal desinvesteringen	16	0	1.160	0	0	1.176

Bedragen * € 1000,-

Wageningen University voert een omvangrijk nieuwbouwprogramma uit. In 2012 is geïnvesteerd in de nieuwe huisvesting voor het departement Dierwetenschappen en in het nieuwe onderwijsgebouw Orion. De proeffaciliteiten voor het departement Dierwetenschappen en het Centrum voor Kleine Proefdieren zijn in het voorjaar van 2012 in gebruik genomen. Orion zal medio 2013 in gebruik worden genomen.

Van de afschrijvingen ad € 19,8 mln. heeft € 10,6 mln. betrekking op reguliere afschrijving van gebouwen en infrastructuur en € 9,2 mln. op apparatuur en inventaris.

Wageningen UR heeft een verkoopovereenkomst voor het complex Kortenoord met Bouwfonds MAB Ontwikkeling BV gesloten. Levering van de betreffende activa heeft plaatsgevonden. De definitieve verkoopprijs van het eerste deelplan is in 2011 vastgesteld. Hierbij zijn activa met een boekwaarde van € 3,4 mln. volledig afgewikkeld. De definitieve verkoopprijs van de overige deelplannen wordt vastgesteld n.a.v. de planontwikkeling van het gebied. Omdat Wageningen University nog als economische eigenaar van de activa kan worden beschouwd, zijn de activa met een boekwaarde van € 16,9 mln. nog in de balans opgenomen. Het ontvangen voorschot voor de deelplannen 2 t/m 4 van € 3,7 mln. (incl. rente) is verwerkt onder de kortlopende schulden.

In 2011 zijn het oude Zodiacgebouw en de Ossekampen buiten gebruik gesteld.

Het onroerend goed van Wageningen University is verzekerd voor € 350,4 mln. (peildatum 1-6-2012).

De WOZ-waarde bedraagt € 157,1 mln. (peildatum 1-1-2012).

3 FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	31-12-2012	31-12-2011
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	220	65
Overige deelnemingen	24	24
Ledenkapitaal	141	129
Overige vorderingen	0	0
Totaal financiële vaste activa	385	218

Bedragen * € 1000,-

Uitsplitsing van de post deelnemingen in groepsmaatschappijen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Investerings/ desinvestering	Overige mutaties ¹⁾	Boekwaarde 31-12-2012
Ceradis	0	125	0	125
Bioproduct	65	0	30	95
Nexus	0	-2	2	0
CanIT	0	0	0	0
Totaal deelnemingen groepsmaatschappijen	65	123	32	220

Bedragen * € 1000,-

¹⁾ De overige mutaties betreft de waardevermeerdering van de deelneming in 2012.

Uitsplitsing van de post overige deelnemingen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Investerings/ desinvestering	Overige mutaties	Boekwaarde 31-12-2012
Green Dino BV	0	0	0	0
KLV Professional Match BV ¹⁾	0	-4	4	0
ICG	20	0	0	20
Overige deelnemingen	4	0	0	4
Totaal overige deelnemingen	24	-4	4	24

Bedragen * € 1000,-

¹⁾ Overige mutaties betreft het resultaat van de deelnemingen in 2012.

Specificatie ledenkapitaal

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Toename	Afname	Boekwaarde 31-12-2012
Ledenkapitaal Friesland Foods	107	12	0	119
Avebe	8	0	1	7
Cosun	14	1	0	15
Totaal ledenkapitaal	129	13	1	141

Bedragen * € 1000,-

4 VOORRADEN

	31-12-2012	31-12-2011
Handelsvoorraad	5	51
Levende have	46	45
Af: Voorziening voor incourantheid	0	-1
TOTAAL VOORRADEN	51	95

Bedragen * € 1000,-

5 VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

	31-12-2012	31-12-2011
Debiteuren	18.460	19.586
Debiteuren gelieerde partijen	0	400
Af: Voorziening voor mogelijk oninbare vorderingen	-790	-670
Totaal debiteuren	17.670	19.316

Onderhanden projecten		
Kosten uitgevoerde werkzaamheden voor derden	338.025	299.465
Af: gedeclareerde termijnen	343.820	304.543
Onderhanden projecten	-5.795	-5.078

Af: verwachte verliezen	-3.811	-4.102
Verwerkt onder kortlopende schulden	43.370	40.466
Totaal onderhanden projecten	33.764	31.286

Voorschotten	1.926	1.864
Te vorderen BTW	2.446	2.298
Vorderingen op overige gelieerde partijen	744	1.356
Vorderingen op studenten	1.575	1.490
Overlopende activa	6.198	5.008
Overig	853	710
Totaal voorschotten en overlopende activa	13.742	12.726
Totaal vorderingen en overlopende activa	65.176	63.328

Bedragen * € 1000,-

De vorderingen op overige gelieerde partijen betreffen Stichting DLO. De debiteuren gelieerde partijen betreffen VHL. Met ingang van 2012 zijn de debiteuren op VHL opgenomen onder de normale debiteuren.

6 LIQUIDE MIDDELEN

	31-12-2012	31-12-2011
Kas	20	30
Deposito's	10.000	0
Bank (incl. kruisposten)	43.265	70.566
Totaal liquide middelen	53.285	70.596

Bedragen * € 1000,-

Bedragen * € 1,0 mln.	Begroting	Realisatie	Mutatie t.o.v. begroting
Resultaat	1,3	5,2	3,9
Afschrijvingen	20,1	23,4	3,3
Afname voorzieningen	-0,6	-0,2	0,4
Mutatie voorraden	0,0	0,0	0,0
Mutatie vlottende activa	-1,8	-1,8	0,0
Mutatie vlottende passiva	-16,9	-5,7	11,2
Resultaat deelnemingen	0,0	0,0	0,0
Kasstroom uit operationele activiteiten	2,1	20,9	18,8
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-41,9	-37,4	4,5
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-0,6	-0,8	-0,2
Kasstroom 2012	-40,4	-17,3	23,1
Liquide middelen per 1 januari 2012	59,7	70,6	10,9
Liquide middelen per 31 december 2012	19,3	53,3	34,0

Operationele activiteiten

De afschrijvingen zijn € 3,3 mln. hoger uitgekomen door de bijzondere waardevermindering van de gebouwen.

De verbetering van het werkkapitaal ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt doordat de voor 2012 geplande afrekening met Bouwfonds van fase 2 van Kortenoord al in 2011 is uitgevoerd.

Investeringsactiviteiten

De gerealiseerde kasstroom uit investeringsactiviteiten is € 4,5 mln. lager dan begroot. Dit is een saldo van lagere desinvesteringen als gevolg van de eerdere afwikkeling van fase 2 van Kortenoord (€ 15,1 mln.) en lagere investeringen in gebouwen door langere doorlooptijden dan gepland en doorschuif naar later jaren (€ 18,5 mln.).

Financieringsactiviteiten

De kasstroom uit financieringsactiviteiten is lager dan begroot omdat een groter deel van de egalisatierekening apparatuursubsidies dan gepland is ingezet in 2012.

7 EIGEN VERMOGEN

	Stand per 31-12-2011	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31-12-2012
Algemene reserve	140.719	5.621	0	146.340
<i>Bestemmingsreserves:</i>				
Innovatiereserve	3.900	0	0	3.900
Nog uit te voeren projecten	3.805	-424	0	3.381
Totaal eigen vermogen	148.424	5.197	0	153.621

Bedragen * € 1000,-

In het eigen vermogen per 31-12-2011 is het effect van de stelselwijziging WBSO ad € 1,1 mln. verwerkt.

De bestemde reserve heeft betrekking op het innovatiefonds ad € 3,9 mln. en de reserve in verband met nog uit te voeren projecten ad € 3,4 mln. Aan deze laatste reserve is in 2011 € 0,4 mln. onttrokken.

8 VOORZIENINGEN

	Stand per 31-12-2011	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Stand per 31-12-2012
WW-verplichtingen	7.888	2.486	1.574	129	8.671
Voorziening WAO	839	8	135	0	712
Overige personele voorzieningen	2.357	186	264	0	2.279
Reorganisatiekosten	6.596	841	1.233	523	5.681
Voorziening overig	625	425	121	122	807
Totaal voorzieningen	18.305	3.946	3.327	774	18.150

Bedragen * € 1000,-

	31-12-2012	31-12-2011
Specificatie van de looptijd van de voorzieningen		
Kortlopend (vervallend uiterlijk 31-12-2013)	8.272	7.610
Langlopend (tussen 31-12-2013 en 31-12-2017)	6.182	5.171
Langlopend (vervallend na 31-12-2017)	3.696	5.524
Totaal voorzieningen	18.150	18.305

Bedragen * € 1000,-

WW-verplichtingen

De voorziening voor WW-verplichtingen is getroffen ter dekking van op balansdatum bestaande WW-verplichtingen en voor de te verwachten toekomstige uitgaven in verband met al uitgestroomd personeel en personeel in dienst met een tijdelijk dienstverband. In 2012 is een dotatie gedaan ad € 2.486.000, en een vrijval van € 129.000.

WAO-verplichtingen

De voorziening voor WAO-verplichtingen wordt getroffen ter dekking van te verwachten toekomstige WAO en WGA-uitkeringen. Wageningen University heeft in 2009 geopteerd voor het eigen risicodragerschap voor de WGA. Voor de lopende uitkeringen is een voorziening getroffen van € 712.000.

Overige personele voorzieningen

Onder overige personele voorzieningen is een voorziening opgenomen voor toekomstige verplichtingen voor gratificaties ambtsjubilea.

Reorganisatiekosten

De voorziening reorganisatiekosten wordt getroffen voor te verwachten uitgaven in verband met getroffen reorganisaties. In 2012 zijn dotaties gedaan aan de voorziening voor reeds eerder uitgevoerde reorganisaties in verband met langer doorlopende uitgaven dan eerder verwacht.

Overige voorzieningen

Overige voorzieningen betreffen claims die door derden aan Wageningen University zijn geadresseerd.

9 LANGLOPENDE SCHULDEN

	Stand per 31-12-2011	Toename schuld	Afname schuld	Stand per 31-12-2012
Overige langlopende schulden	15.928	0	230	15.698
Egalisatie langlopende investeringsubsidies	4.837	0	577	4.260
Totaal langlopende schulden	20.765	0	807	19.958

Bedragen * € 1000,-

Overzicht langlopende schulden:

Omschrijving	Totaal (k€)	Rente	Looptijd	Cumulatieve aflossing (k€)	Langlopend > 1 jaar (k€)	Kortlopend < 1 jaar (k€)
ABN Amro Bank	15.000	4,9%	10 jaar	0	15.000	0
Rabobank Vallei en Rijn	2.000	4,4%	10 jaar	1.200	600	200
Rabobank Vallei en Rijn	300	4,4%	10 jaar	172	98	30
Totaal	17.300			1.372	15.698	230

Bedragen * € 1000,-

Alle leningen hebben een resterende looptijd van minder dan vijf jaar.

10 KORTLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2012	31-12-2011
Vooruitontvangen van derden	119.994	109.870
Schulden leveranciers	12.042	14.341
Schulden leveranciers gelieerde partijen		
Te betalen belastingen	8.050	7.801
Te betalen pensioenpremies	2.466	2.229
Schulden aan overige gelieerde partijen	2.207	16.638
Schulden aan EZ	4.770	4.367
Overlopende passiva	9.248	9.922
Overig	15.590	14.944
Totaal kortlopende schulden	174.367	180.112

Bedragen * € 1000,-

De vooruitontvangen bedragen van derden zijn in 2012 gestegen ten opzichte van 2011 met € 10,1 mln. Dit wordt onder meer veroorzaakt door ontvangen voorschotten op derde geldstroomcontracten.

Onder overige schulden wordt grotendeels verstaan opgebouwde vakantiegelden en verlofdagen van medewerkers.

De schulden aan overige gelieerde partijen betreft stichting DLO.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Meerjarige financiële verplichtingen

Overzicht aangegane verplichtingen ter zake van huur, operational lease en dergelijke:

Omschrijving	Totaal verplichtingen	Vervallend in 2013	Vervallend tussen 2014 en 2017	Vervallend na 2017
Leaseverplichtingen	76	33	43	
Verzekeringen	617	277	340	
Onderhoudscontracten	667	667		
Energielevering	9.903	5.567	4.336	
Investerings	12.632	12.632		
Totaal	23.895	19.176	4.719	

Bedragen * € 1000,-

In het kader van het Strategisch Nieuwbouwplan heeft Wageningen University bankgaranties van derden ontvangen voor een totaalbedrag van € 2,6 mln.

Wageningen University heeft bankgaranties afgegeven voor de lening van stichting Restaurant van de Toekomst voor een totaalbedrag van € 1,0 mln.

Rente-instrumenten

De volgende rente-instrumenten zijn afgesloten:

Instrument	Volume in mln.	Datum ingang	Datum einde
Interest rate swap	10,0	03-01-2005	02-01-2017
Interest rate swap	7,0	03-01-2005	04-01-2016

De waarde van de swaps per 31-12-2012 is -/- € 3,0 mln. De swaps zijn bestemd ter afdekking van de renterisico's op de langlopende lening van € 15 mln. De waarde van het niet-effectieve deel van de swaps is in het resultaat 2012 opgenomen. Het niet-effectieve deel van de swaps is bepaald op basis van de afgesloten volumes minus de huidige leningen en de verwachte doorrol daarvan. Wageningen University heeft geen margin verplichting. De verstrekker van de swaps heeft het recht de swaps te beëindigen indien deze naar oordeel van de bank een speculatief karakter hebben gekregen.

Verbonden Partijen

WU participeert direct of via Wageningen Universiteit Holding BV in de volgende deelnemingen:

	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2012	Resultaat 2012	Art 2:403 BW	Deelname in 2012	Consolidatie
Wageningen Universiteit Holding BV	Wageningen	4	-432	36	J	100%	100%
CAN-IT BV	Wageningen	4	202 ¹⁾	nb	N	35%	0%
Ceradis BV	Wageningen	4	-184 ¹⁾	nb	N	27%	0%
Bio Product BV		4	284 ¹⁾	nb	N	25%	0%
Green Dino BV	Wageningen	4	-63 ¹⁾	nb	N	11%	0%
KLV Professional Match BV	Wageningen	4	nb	nb	N	5%	0%
Stichting ISRIC	Wageningen	2	517	92			100%
Stichting Restaurant van de Toekomst	Wageningen	2	-29	18			100%

Bedragen * € 1000,-

¹⁾ Eigen vermogen per 31-12-2011, resultaat 2012 niet bekend.

De jaarrekeningen van Wageningen Universiteit Holding BV, Stichting ISRIC en Stichting Restaurant van de Toekomst zijn geconsolideerd in deze jaarrekening.

Wageningen University neemt op grond van haar taakstelling deel in een aantal stichtingen en levert bij deze stichtingen één of meer bestuursleden of is op andere wijze betrokken bij de stichting. Consolidatie van de stichtingen die voldoen aan de criteria voor aanmerkelijk belang zou geen materiële invloed op het resultaat en balanstotaal van Wageningen University hebben gehad.

Wageningen University vormt samen met Stichting DLO het samenwerkingsverband Wageningen UR. In het kader van dit samenwerkingsverband zijn de corporate afdelingen en het Facilitair Bedrijf samengevoegd. De kosten van deze onderdelen worden naar rato van het gebruik doorbelast aan de deelnemers in Wageningen UR.

In 2012 is de personele unie van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht met hogeschool Van Hall Larenstein ontbonden. In 2013 worden afspraken over de ontvlechting gemaakt. In de jaarrekening van Wageningen University zijn geen voorzieningen opgenomen voor een eventuele verrekening van in het verleden doorbelaste kosten, noch voor het verhalen van de van de zijde van Van Hall Larenstein te maken ontvlechtingskosten op de resterende partijen uit het samenwerkingsverband

Toelichting op de winst- en verliesrekening

11 BATEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
RIJKSBIJDAGEN		
Rijksbijdrage EZ	164.253	160.914
Overige subsidies EZ	1.749	2.156
TOTAAL RIJKSBIJDAGEN	166.002	163.070
OVERIGE BIJDAGEN EN SUBSIDIES		
	57	255
COLLEGE- EN CURSUSGELDEN		
College- en examengelden	19.218	16.973
Cursusgelden	1.762	2.135
TOTAAL COLLEGE- EN CURSUSGELDEN	20.980	19.108
BATEN WERK I.O.V. DERDEN		
Opbrengst werk i.o.v. derden	106.198	95.418
Mutatie onderhanden projecten	-716	1.077
TOTAAL BATEN WERK I.O.V. DERDEN	105.482	96.495
OVERIGE BATEN		
Verkopen en gebruik faciliteiten	463	483
Verhuurinkomsten	4.577	3.501
Detacheringen	603	588
Verkoop terreinen en gebouwen	354	3.970
Overige baten	16.669	17.003
TOTAAL OVERIGE BATEN	22.666	25.545
TOTAAL BATEN	315.187	304.473

Bedragen * € 1000,-

De baten hebben zich in 2012 positief ontwikkeld. De rijksbijdrage EZ is met € 3,3 mln. gestegen tot € 164,3 mln. De mutatie in de rijksbijdrage wordt veroorzaakt door een stijging van de componenten ingeschrevenen, graden en promoties van in totaal € 5,8 mln., een loon en prijsbijstelling van € 1,0 mln., een daling vanwege een doorgevoerde efficiency korting op onderzoek van € 3,7 en overige effecten van € 0,2 mln.

De baten uit werk in opdracht van derden zijn gestegen met 9% tot € 105,5 mln. Deze baten bestaan uit de tweede geldstroom, die 6% is gegroeid naar € 23,9 mln., en de derde geldstroom, die 10% is toegenomen tot € 81,5 mln. De omzet is bij alle departementen en bij alle klantgroepen gestegen.

De collegegelden zijn ten opzichte van 2011 toegenomen als gevolg van de stijging van het aantal studenten.

In bijlage 3 is een specificatie van het werk in opdracht van derden naar type financiers en type omzet opgenomen.

De overige baten omvatten onder meer de doorberekening van kosten aan VHL (€ 4,7 mln.) en de Groene kenniscoöperatie (€ 2,2 mln.), directe opbrengsten van de servicelabs (€ 1,0 mln.) en opbrengsten uit Sportkaarten (€ 0,6 mln.).

LASTEN

12 PERSONELE KOSTEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Bruto lonen en salarissen	167.885	161.370
Uitzendkrachten en ingehuurd personeel	5.991	5.643
Overige personeelskosten	5.191	5.309
Dotatie voorziening WW-verplichtingen	2.357	1.245
Dotatie voorziening WAO	8	623
Dotatie overige personele voorzieningen	186	126
Totaal personele kosten	181.618	174.316

Bedragen * € 1000,-

In de post bruto lonen en salarissen zijn de pensioenpremies ad € 18,6 mln., de sociale lasten ad € 6,3 mln. en het werknemersdeel van de premie Ziekteverzekeringswet ad € 7,5 mln. opgenomen. De personele bezetting is in 2012 gestegen van 2.580 fte naar 2.640 fte. De gemiddelde loonsom per fte is met 1,0% gestegen. Daarnaast is een groter deel van de kosten van het Facilitair Bedrijf en Concernstaf aan Wageningen University toegerekend.

In 2012 is door Wageningen University € 0,4 mln. (2011: € 0,4 mln.) uitgegeven aan salariskosten en vergoedingen van leden van het College van Bestuur en € 30.000 (2011: € 36.000) aan leden van de Raad van Toezicht. De leden van het College van Bestuur vormen tevens het College van Bestuur van Stichting DLO. Een nadere toelichting op de salariskosten van College van Bestuur en Raad van Toezicht is opgenomen in paragraaf 3.4.

De leden van de Raad van Toezicht vormen tevens de Raad van Toezicht van Stichting DLO.

13 AFSCHRIJVINGEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Materiële vaste activa	19.803	16.561
Bijzondere waardeverminderingen	3.603	7.090
Totaal afschrijvingen	23.406	23.651

Bedragen * € 1000,-

In 2012 is een bijzondere waardevermindering van € 3,6 mln. op de af te stoten gebouwen en terreinen verwerkt door de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt die hebben geleid tot een verlaging van de opbrengstwaarde van de complexen.

14 HUISVESTINGSLASTEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Huur	9.349	8.847
Verzekeringen	298	299
Onderhoud	3.840	4.415
Energie en water	5.435	5.159
Schoonmaakkosten	2.352	2.281
Heffingen	860	765
Overige huisvestingskosten	3.527	2.885
Totaal huisvestingskosten	25.661	24.651

Bedragen * € 1000,-

Enkele leerstoelgroepen van Wageningen University zijn gehuisvest in gebouwen van Stichting DLO. Wageningen University heeft voor het medegebruik van gebouwen in 2012 een huur betaald van € 9,3 mln.

15 ALGEMENE KOSTEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Overige apparatuurkosten	8.562	7.872
Overige algemene kosten	26.262	28.580
Dotatie voorzieningen:		
Reorganisatiekosten	319	-1.630
Product- / contractrisico's	0	690
Voorziening overig	303	-418
Totaal dotatie algemene voorzieningen	622	-1.358
Totaal algemene kosten	35.446	35.094

Bedragen * € 1000,-

Onder overige algemene kosten zijn begrepen bureaunkosten (€ 3,4 mln.), reis- en verblijfkosten (€ 8,2 mln.), representatiekosten/PR-activiteiten/studentenwerving (€ 2,6 mln.), literatuurvoorziening (€ 4,0 mln.), niet terugvorderbare BTW (€ 5,7 mln.) en de kosten catering (€ 1,4 mln.).

In de overige algemene kosten zijn de volgende accountantskosten opgenomen:

A Controle jaarrekeningen	€ 80.000
B Overige controlewerkzaamheden	€ 245.000
C Advieswerkzaamheden	€ 54.000

16 SPECIFIEKE KOSTEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Specifieke kosten	14.334	14.724
Diensten door derden	20.485	19.551
Bijdragen en subsidies	8.956	9.247
Totaal specifieke kosten	43.775	43.522

Bedragen * € 1000,-

17 FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Financiële baten	1.103	1.844
Financiële lasten	-1.223	-536
Totaal financiële baten en lasten	-120	1.308

Bedragen * € 1000,-

De financiële baten hebben betrekking op ontvangen rente op in het verslagjaar aanwezige banktegoeden. De rentebaten zijn over 2012 afgenomen door de lagere gemiddelde stand van de liquide middelen.

De financiële lasten hebben betrekking op de langlopende schuld bij ABN Amro. Ook is in 2012 een last genomen van € 0,3 mln. in verband met het niet-effectieve deel van de afgesloten rente-instrumenten.

18 RESULTAAT UIT DEELNEMINGEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Bio Product BV	30	115
Nexus Holding BV BV	2	0
Overige deelnemingen	4	4
Totaal resultaat uit deelnemingen	36	119

Bedragen * € 1000,-

Enkelvoudige jaarrekening

ENKELVOUDIGE BALANS

	31-12-2012	31-12-2011
ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	96	0
Materiële vaste activa	247.092	233.369
Financiële vaste activa	-287	-336
Totaal vaste activa	246.901	233.033
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	51	95
Vorderingen en overlopende activa	63.880	61.853
Liquide middelen	52.245	69.415
Totaal vlottende activa	116.176	131.363
TOTAAL ACTIVA	363.077	364.396
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN	153.132	148.045
VOORZIENINGEN	17.967	18.012
LANGLOPENDE SCHULDEN	19.260	19.837
KORTLOPENDE SCHULDEN	172.718	178.502
TOTAAL PASSIVA	363.077	364.396

Bedragen * € 1000,-

In de enkelvoudige balans zijn de gegevens van Stichting ISRIC en Stichting Restaurant van de Toekomst niet opgenomen. Verder is WU Holding BV niet opgenomen. In deze balans zijn de vorderingen van Wageningen University op Stichting ISRIC en WU Holding BV opgenomen. Het eigen vermogen wijkt ten opzichte van de geconsolideerde balans € 488.000 af; dit is het eigen vermogen van Stichting ISRIC (€ 517.000) en Stichting Restaurant van de Toekomst (€ -29.000).

De niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn gelijk aan die in de geconsolideerde jaarrekening.

ENKELVOUDIGE WINST- EN VERLIESREKENING

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
BATEN		
Rijksbijdragen EZ	164.785	162.086
College-, cursus- en examengelden	20.980	19.108
Baten werk in opdracht van derden	104.741	95.544
Overige baten	22.571	25.486
Totaal baten	313.077	302.224
LASTEN		
Personele kosten	180.255	172.976
Afschrijvingen	23.403	23.650
Huisvestingslasten	25.433	24.510
Algemene kosten	35.231	34.791
Specifieke kosten	43.572	43.078
Totaal lasten	307.894	299.005
BEDRIJFSRESULTAAT	5.183	3.219
Financiële baten en lasten	-132	1.305
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING VOOR BELASTINGEN	5.051	4.524
Belastingen uit gewone bedrijfsuitoefening	0	0
Resultaat uit deelnemingen	36	93
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING NA BELASTINGEN	5.087	4.617
Aandeel van derden	0	0
Buitengewone baten en lasten	0	0
NETTO RESULTAAT	5.087	4.617

Bedragen * € 1000,-

De Rijksbijdrage EZ ad € 164,8 mln. is exclusief de door Stichting ISRIC verantwoorde Rijksbijdrage ad € 1,3 mln. Het resultaat van WU Holding BV is € 36.000, dat van Stichting ISRIC bedraagt € 92.000, het resultaat van Stichting Restaurant van de Toekomst bedraagt in 2012 € 18.000.

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Gegeven de relatief geringe afwijkingen van de financiële cijfers tussen de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening van Wageningen University per 31 december 2012, wordt voor de toelichting op de enkelvoudige balans en winst- en verliesrekening verwezen naar de toelichting van de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	31-12-2012	31-12-2011
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	-432	-468
Ledenkapitaal	141	128
Overige vorderingen	4	4
Totaal financiële vaste activa	-287	-336

Bedragen * € 1000,-

Uitsplitsing van de post deelnemingen in groepsmaatschappijen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Investerings/ desinvestering	Overige mutaties ¹⁾	Boekwaarde 31-12-2012
WU-Holding	-468	0	36	-432
Totaal deelnemingen groepsmaatschappijen	-468	0	36	-432

Bedragen * € 1000,-

¹⁾ De overige mutaties betreft de waardevermeerdering van de deelneming in 2012.

3.1.2 Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum, die leiden tot aanpassing van of vermelding in de jaarrekening.

Verwerking van het resultaat

Het resultaat 2012 is toegevoegd aan het eigen vermogen.

Bestemming resultaat	
Algemene reserve	5.621
Bestemmingsreserve Nog uit te voeren projecten	-424
Totaal eigen vermogen	5.197

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2012 van Wageningen University te Wageningen gecontroleerd (pagina 58 tot en met 81 en pagina 84). Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2012 en de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van Wageningen University is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bestuur is tenslotte verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in Artikel 2.9, derde lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het onderwijscontroleprotocol OCW/EZ 2012. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van Wageningen University. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van

---

Wageningen University gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Wageningen University per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2012 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1.

Referentiekader van het onderwijscontroleprotocol OCW/EZ 2012.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge Artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat er geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in Artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in Artikel 2:391 lid 4 BW. Tenslotte vermelden wij dat het jaarverslag voldoet aan de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.2.4 Jaarverslag van het onderwijsprotocol OCW/EZ 2012.

Arnhem, 27 mei 2013

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. F. de Bruijn RA

3.1.3 Bijlagen

Bijlage 1 Helderheidsaspecten

Uitbesteding een of meer delen onderwijsprogramma('s) CROHO-opleidingen aan een private organisatie (+ kosten)

Aan Wageningen University vindt geen uitbesteding van werkzaamheden plaats in de hierboven bedoelde zin. Waar voor het verzorgen van onderwijs expertise van elders wordt ingehuurd (bijvoorbeeld als gevolg van eerdere operaties 'taakverdeling & concentratie'), gebeurt dat bij zusterinstellingen voor hoger onderwijs en niet bij private instellingen.

Maatwerktraject voor bedrijven / organisaties

Wageningen University verzorgt geen maatwerktrajecten voor bedrijven en / of organisaties in de vorm van CROHO-opleidingen die leiden tot een diploma. Onder de paraplu van Wageningen UR wordt maatwerk in de vorm van postinitiële cursussen geleverd door het Centre for Development and Innovation (CDI) en Wageningen Business School (WBS).

Eigen personeel ingeschreven voor initiële opleidingen

Wageningen University kent ook in 2012 een groot aantal studenten die tegelijkertijd als personeelslid bij de universiteit zijn aangesteld, of anders gezegd, personeelsleden die tevens als student staan ingeschreven. De namen van deze personen zijn bekend. Het betreft ondermeer student-assistenten en studenten met een bijbaan van geringe omvang.

Geen van deze 'personeelslidstudenten' volgt in het kader van opleiding en vorming van WU-personeel één van de initiële opleidingen van de universiteit. Er is dus ook geen sprake van dat de universiteit voor enig personeelslid het collegegeld heeft betaald.

Aanwending rijksbijdrage voor private activiteiten

Wageningen University besteedt middelen aan de volgende private activiteiten:

- post-initieel onderwijs in verband met opzetten van nieuwe opleidingen en overdracht van kennis aan de maatschappij;
- studentenvoorzieningen, zoals sportvoorzieningen en vormingsactiviteiten;
- studentenhuisvesting voor buitenlandse MSc-studenten. Hoewel studentenhuisvesting niet tot de primaire taken van de universiteit behoort, heeft de acute huisvestingsnood de Raad van Bestuur in 2009 doen besluiten te investeren in tijdelijke huisvesting voor buitenlandse studenten. In 2012 heeft Wageningen University € 1,1 mln. geïnvesteerd in complexen in Wageningen, Bennekom en Ede. De Raad van Toezicht heeft hiermee ingestemd, gezien de uitzonderlijke situatie op de Wageningse (studenten-)woningmarkt. De woonruimte wordt tegen marktconforme tarieven doorberekend aan de huurders. Het streven is deze investeringen kostendekkend te exploiteren.

Bijlage 2 Personele bezetting (fte)

Gemiddelde bezetting

	2012	2011
FACULTEIT		
Wetenschappelijk personeel:		
Hoogleraar	97,5	98,2
Universitair hoofddocent	146,4	146,7
Universitair docent	280,8	270,7
Onderzoekers	275,9	263,4
Docenten en overig WP	50,0	45,0
Assistent in opleiding	704,8	649,5
TOTAAL WETENSCHAPPELIJK PERSONEEL	1.555,4	1.473,5
Ondersteunend en beheerpersoneel:		
Schaal 13 en hoger	16,4	19,4
Schaal 9 t/m 12	215,4	222,5
Lager dan schaal 9	356,8	360,5
TOTAAL ONDERSTEUNEND EN BEHEERPERSONEEL	588,6	602,4
TOTAAL FACULTEIT	2.144,0	2.075,9
ALGEMENE DIENST		
Schaal 13 en hoger ²	44,8	43,4
Schaal 9 t/m 12	213,4	211,5
Lager dan schaal 9	205,0	207,3
TOTAAL ALGEMENE DIENST	463,2	462,2
TOTAAL Medewerkers met Wageningen University contract	2.607,2	2.538,1
Doorbelaste medewerkers met Stichting DLO contract	32,3	41,9
Totaal personele bezetting	2.639,5	2.580,0

² De medewerkers zonder schaal zijn toegerekend aan de groep waarmee hun salaris overeenkomt.

Bijlage 3 Werk in opdracht van derden naar type financier en type omzet

Specificatie opbrengsten naar opdrachtgever

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Tweede geldstroom	23.949	22.566
Rijksoverheid	9.712	8.789
Overige Nederlandse overheid	20.986	18.932
Bedrijfsleven	14.067	11.752
Europese Unie	18.611	15.374
Buitenlandse overheid en publieke sector	2.665	2.365
Collectebus fondsen	618	446
Stichting DLO	5.101	5.182
Overige	9.773	11.089
Totaal opbrengsten naar opdrachtgever	105.482	96.495

Bedragen * € 1000,-

Bijlage 4 Overzicht G: Doelsubsidies en overlopende passiva EZ

Projectomschrijving	Beschikking	Toegewezen bedrag	Saldo 31-12-2011	Ontvangen t/m 2012	Besteding 2012	Besteding t/m 2012	Saldo 31-12-2012
G2-A Doelsubsidies aflopend per 31-12-2012							
WURKS 2009-2010	TRCDK 2009/2029 d.d. 24-11-2009	1.864.332	622.972	1.864.332	622.972	1.864.332	0
Professionalisering en Leraren 2009-2012	TRCDK 2009/2239	920.000	209.131	736.000	209.131	736.000	0
Academici voor de klas	TRCDKI 2010/2195 d.d. 13-12-2010	625.000	379.374	520.000	379.374	520.000	0
Totaal doelsubsidies aflopend		3.409.332	1.211.477	3.120.332	1.211.477	3.120.332	0
G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar							
Invoering educatieve minoren	804AO-27081 (CFI 11-11-2009)	136.906	54.490	136.906	48.745	131.161	5.745
Kwaliteitsimpuls 2009-2012	TRCDKI/09/2064 d.d. 13-11-2009	1.925.000	532.868	1.275.000	-62.280	679.853	595.147
Center for biobased Economy	TRCDKI 2010/2190 d.d. 15-12-2010	5.000.000	1.219.246	2.391.036	163.355	465.145	1.925.891
Totaal doelsubsidies doorlopend		7.061.906	1.806.604	3.802.942	149.820	1.276.159	2.526.783
Overlopende passiva Rijksbijdragebrief							
Praktijkjeren 2010 – 2012		1.118.200	419.400	1.118.200	200.818	352.618	765.582
Sectorplan Natuur- en Scheikunde		195.000	195.000	195.000	0	0	195.000
WURKS 2011		735.000	735.000	735.000	186.877	186.877	548.123
WURKS 2012		734.712	0	734.712	0	0	734.712
Totaal overlopende passiva		2.782.912	1.349.400	2.782.912	387.695	539.495	2.243.417
Totaal verantwoord onder EL&I-subsidies		13.254.150	4.367.481	9.076.186	1.748.993	4.935.986	4.470.200

Bedragen * € 1000,-

3.2 Stichting DLO

3.2.1 Jaarrekening Stichting DLO

Resultaatontwikkeling

Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) behaalde in 2012 een positief netto resultaat van € 6,2 mln. Dit resultaat is € 3,1 mln. lager dan het netto resultaat 2011 (€ 9,3 mln.).

Het resultaat van Stichting DLO is als volgt opgebouwd:

	2012	2011
Instituten	3,2	0,9
Resultaat huisvesting en interne ww/bw-premies incl. vermogenskosten	6,9	7,8
Raad van bestuur / Corporate afdelingen / Facilitair Bedrijf:		
Incidenteel	-4,8	-2,7
Operationeel +	0,9	3,3
Netto resultaat Stichting DLO	6,2	9,3

* € 1 mln.

De instituten hebben een jaarresultaat behaald van € +3,2 mln., hetgeen € 0,9 mln. hoger is dan over 2011.

Het operationele resultaat in 2012 van de centrale afdelingen is lager dan in 2011 door een lager resultaat bij de windmolenparken van € -0,8 mln. voornamelijk als gevolg van lagere windopbrengsten en de Raad van Bestuur € -0,8 mln. onder meer door de ontwikkelkosten van MyProjects van € 0,7 mln.

Het resultaat over 2012 bevat een aantal incidentele resultaatcomponenten, met in totaliteit een negatief effect van € 4,8 mln. Belangrijkste daarvan is de € -5,6 mln. impairment op vaste activa. Daar staat een boekwinst op verkoop activa (€ 0,8 mln.) en herwaardering onroerend goed in verband met gedeeltelijke hergebruik (€ 0,3 mln.) tegenover. Verder is er in de personele sfeer voor € 0,4 mln. aan voorzieningen gevormd ten laste van het resultaat boekjaar.

De omzet over 2012 bedraagt € 342,7 mln. Het ministerie van EZ is met circa 43% van de totale omzet (50% van de onderzoeksomzet) de grootste opdrachtgever van Stichting DLO. Over 2011 was de totale omzet € 352,5 mln. Een daling van de totale omzet in 2012 ten opzichte van 2011 van € 9,8 mln. De omzet afkomstig van EZ die via reguliere (programma onderzoek) dan wel indirect (als losse onderzoeken) laat een reductie van € 15,1 mln. oftewel 9% zien. De contractresearch omzet daarentegen is in 2012 gestegen met € 11,5 mln. (+9%).

De salarislasten per fte namen over 2012 met 2,4% toe. Daarvan wordt 1,5% verklaard door de CAO verhoging en 1,0% vanwege de gestegen premiedruk (pensioenen en sociale lasten)

Balansontwikkeling

De liquide middelen zijn ultimo 2012 (€ 82,9 mln.) gestegen ten opzichte van 2011 (€ 66,0 mln.) met € 16,9 mln. Deze stijging is als volgt te verklaren:

	Bedrag
Netto resultaat	5,5
Onroerend goed; saldo van (des)investeringen en afschrijvingen	-4,1
Mutatie voorzieningen	-0,9
Mutatie langlopende schulden	-4,8
Ontwikkeling werkkapitaal	21,1
Resultaat uit niet geconsolideerde deelnemingen	0,1
Totaal	16,9

* € 1 mln.

De mutatie onroerend goed bedraagt € -4,1 mln. en bestaat voor € 20,6 mln. uit afschrijvingen op gebouwen en inventaris en € 4,1 mln. aan impairments. Daar tegenover staan investeringsuitgaven (inclusief deelnemingen en ledenkapitaal) voor € -29,8 mln. en verkoop voor € +1,0 mln. van onroerend goed.

De ontwikkeling van het werkkapitaal wordt voornamelijk veroorzaakt door de afrekening van de kortlopende vordering op Wageningen University ultimo 2011 van € 16,6 mln.

De solvabiliteit is dankzij het positieve resultaat gestegen naar 51,1%. In 2011 was de solvabiliteit 49,7%.

Wijzigingen in de juridische structuur en kapitaalbelangen

In 2012 is het kapitaalbelang in Pepscan Holding NV gedaald van 25% naar 18%.

Vooruitzichten 2013

Voor Stichting DLO is een netto resultaat begroot van € 1,5 mln. Het resultaat wordt incidenteel beïnvloed door transitiekosten (circa € 3,5 mln.) die moeten worden gemaakt om de ontstane leegloop en mismatch door de veranderende marktbehoeften bij een deel van het personeelsbestand op te lossen. Er wordt een verdere afname van de bezetting inclusief uitzendkrachten met ongeveer 30 fte verwacht. Daarnaast is een aantal verwachte impairments (€ 4,4 mln.) begroot in 2013 door het mogelijk verlaten van een aantal bedrijfspanden. Hierover zijn nog geen besluiten genomen. Het begrote resultaat uit normale bedrijfsvoering (= netto resultaat minus incidenteel resultaat Raad van Bestuur) bedraagt € 9,5 mln. Ondanks de voortdurende turbulentie van de economische crisis en de daaruit voortvloeiende bezuinigingsdrift bij vooral de overheid is de verwachting dat het genormaliseerd resultaat vrijwel uitkomt op het gewenste niveau om het eigen vermogen in stand te houden.

De verwachte omzet voor 2013 bedraagt € 334,2 mln., een lichte daling ten opzichte van 2012, met daarbinnen een verschuiving in de omzetgroepen. De omzet van het ministerie van EZ neemt af en de omzet contractresearch neemt toe. De toename bij het contractresearch wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een verwachte toename van de omzet bedrijfsleven.

In 2013 wordt € 22,2 mln. geïnvesteerd in gebouwen en terreinen. Binnen het Strategisch Nieuwbouw Plan (€ 6,0 mln.) wordt vooral geïnvesteerd in de verbouwing van het Atrium en Turbotron en Infrastructuur fase 2. De reguliere investeringen bedragen € 13,8 mln., waaronder voedingskabels en IT Wageningen Campus, verbouwing hoofdgebouw van IMARES, verbouwing wisselgebouw van het FB en groot onderhoud. Daarnaast investeren de kennisenheden € 3,8 mln. in vooral apparatuur en inrichting van gebouwen.

Als gevolg van de geplande investeringen dalen de begrote liquide middelen.

In de begroting 2013 is voorzien dat de solvabiliteit verder zal verbeteren met 1% ten opzichte van 2012.

Geconsolideerde balans

Na bestemming van het netto resultaat

	31-12-2012	31-12-2011	
ACTIVA			
VASTE ACTIVA			
1	Immateriële vaste activa	220	1.570
2	Materiële vaste activa	328.224	324.406
3	Financiële vaste activa	64.656	68.492
	Totaal vaste activa	393.100	394.468
VLOTTENDE ACTIVA			
4	Voorraden	3.499	3.829
5	Vorderingen en overlopende activa	96.034	117.544
6	Liquide middelen	82.868	66.038
	Totaal vlottende activa	182.401	187.411
	TOTAAL ACTIVA	575.501	581.879
PASSIVA			
EIGEN VERMOGEN			
	Overige reserves	295.220	287.661
	Wettelijke reserves	220	1.571
7	EIGEN VERMOGEN	295.440	289.232
8	VOORZIENINGEN	21.396	23.275
9	LANGLOPENDE SCHULDEN	106.750	115.546
10	KORTLOPENDE SCHULDEN	151.915	153.826
	TOTAAL PASSIVA	575.501	581.879

Bedragen * € 1000,-

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

		Resultaat 2012	Resultaat 2011
11	BATEN	343.373	352.537
	LASTEN		
12	Personele kosten	192.487	193.619
13	Algemene kosten	76.736	76.581
14	Specifieke kosten	63.450	68.647
	TOTAAL LASTEN	332.673	338.847
	Overige baten en lasten	0	0
	BEDRIJFSRESULTAAT	10.700	13.690
15	Financiële baten en lasten	-4.113	-4.313
	RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFS- UITOEFENING VOOR BELASTINGEN	6.587	9.377
16	Belastingen uit gewone bedrijfsuitoefening	-312	0
17	Resultaat uit deelnemingen	-67	-98
	RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFS- UITOEFENING NA BELASTINGEN	6.208	9.279
	Aandeel van derden	0	0
	Buitengewone baten en lasten	0	0
	NETTO RESULTAAT	6.208	9.279

Bedragen * € 1000,-

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Netto resultaat	6.208	9.279
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	26.175	24.248
	32.383	33.527
Mutaties voorzieningen	-1.879	-1.317
Mutaties in voorraden	330	237
Mutaties in vorderingen	21.510	-8.937
Mutaties in kortlopende schulden	-1.911	10.932
Resultaat niet geconsolideerde deelnemingen	68	98
	18.118	1.013
Kasstroom uit operationele activiteiten	50.501	34.540
INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investerings in immateriële activa	-248	-3.401
Investerings in gebouwen en terreinen (incl. WIU)	-25.952	-7119
Investerings in overige materiële activa	-3.403	-6.086
Investerings in deelnemingen en ledenkapitaal	-176	-292
Desinvesteringen in vaste activa	960	5.783
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-28.819	-11.115
FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Mutatie langlopende vordering op ministerie van EZ	3.944	3.944
Mutatie langlopende schuld aan ministerie van EZ	-5.385	-6.583
Mutaties overige langlopende schulden	-3.265	-8.369
Afname leaseverplichtingen	-146	-312
Mutaties van het eigen vermogen	0	0
Mutaties aandeel van derden	0	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-4.852	-11.320
KASSTROOM	16.830	12.105
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN		
Saldo liquide middelen per 1 januari	66.038	53.933
Saldo liquide middelen per 31 december	82.868	66.038
Mutatie liquide middelen	16.830	12.105

Bedragen * € 1000,-

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De gepresenteerde cijfers over voorgaand verslagjaar zijn conform de cijfers uit de jaarrekening van het betreffende jaar. Afwijkingen kunnen zijn ontstaan als gevolg van correcties c.q. onderlinge verschuivingen of een gewijzigde methodiek van afronding. Daar waar dit aan de orde is en van relevante betekenis, wordt dit vermeld.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) vormt samen met DLO Holding BV en diverse (klein)dochtermaatschappijen een groep. Medewerkers hebben een dienstverband bij Stichting DLO en worden op basis van doorberekening van de werkelijke loonkosten tewerkgesteld bij de diverse werkmaatschappijen. Het onroerend goed, waarvan door de werkmaatschappijen op basis van gebruiksovereenkomsten gebruik wordt gemaakt, is eigendom van Stichting DLO.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van historische kosten. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Koersverschillen worden in de winst- en verliesrekening verantwoord. In de winst- en verliesrekening worden opbrengsten en kosten in vreemde valuta verwerkt tegen de koers van afwikkeling.

Uitgangspunt voor het opstellen van de jaarrekening zijn de vereisten van het Burgerlijk Wetboek Boek 2 Titel 9 en de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten zullen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De belangrijkste posten waarbij sprake is van schattingen zijn:

- Waardering en levensduur vaste activa
- Voorziening op vorderingen en projecten
- Overige voorzieningen
- Claims

Consolidatiekring

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van Stichting DLO, haar groepsmaatschappijen en andere instellingen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen (op grond van de feitelijke situatie) of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin Stichting DLO overheersende zeggenschap, direct of indirect, kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend per balansdatum. De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop Stichting DLO een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Van onderstaande BV's zijn de jaarrekeningen integraal geconsolideerd.

	Aandeelhouder	Statutaire zetel	% ultimo 2011	Mutatie	% ultimo 2012
Agri New ventures BV	WBG	Wageningen	100%	–	100%
Calendula Oil BV	WBG	Wageningen	56%	–	56%
DLO Holding BV	Stichting DLO	Wageningen	100%	–	100%
Exploitatiemaatschappij Windmolenparken Lelystad BV	WBG	Wageningen	100%	–	100%
ID-Lelystad, Instituut voor Dierhouderij en Diergezondheid BV	Holding	Wageningen	100%	–	100%
Lelystad Biologicals BV	Holding	Wageningen	100%	–	100%
Wageningen Business Generator BV	Holding	Wageningen	100%	–	100%
Windmolenpark Neushoorntocht BV	WBG	Wageningen	100%	–	100%
Windmolenpark Mammoethocht BV	WBG	Wageningen	100%	–	100%

Deelnemingen gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel netto vermogenswaarde (nvw).

	Aandeelhouder	Statutaire zetel	% ultimo 2011	Mutatie	% ultimo 2012
tegen verkrijgingsprijs:					
Bfactory BV	WBG	Wageningen	17%	–	17%
Isolife BV	WBG	Wageningen	5%	–	5%
Telemetry Biometry BV	WBG	Heteren	4%	–	4%
Wageningen Science & Technology Consulting Services Ltd.	Holding	Beijing	100%	–	100%
tegen netto vermogenswaarde:					
CoVaccine BV	WBG	Lelystad	25%	–	25%
Fresh Forward Holding BV	WBG	Wageningen	49%	–	49%
Knowhouse BV	WBG	Horst	30%	–	30%
Nsure Holding BV	WBG	Wageningen	13%	–	13%
Oostwaardhoeve Beheer BV	WBG	Wageningen	50%	–	50%
Pepscan Holding NV	WBG	Lelystad	25%	–	18%
VOF Oostwaardhoeve	WBG	Slootdorp	50%	–	50%

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

Ontwikkelingskosten, octrooien en licenties, software, goodwill en productierechten worden niet geactiveerd, tenzij deze van derden gekocht zijn dan wel de vervaardigingskosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Bovendien dient het immateriële vaste actief toekomstige economische voordelen te kunnen genereren. Waardering vindt plaats tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Afschrijving vindt plaats naar rato van de realisatie van de verwachte opbrengsten in vijf jaar. Als de realisatie van de opbrengsten niet op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld, wordt de lineaire methode gehanteerd. Overeenkomstig de wettelijke verplichting wordt voor het geactiveerde bedrag van de ontwikkelingskosten een wettelijke reserve aangehouden. Afboekingen door duurzame waardevermindering, verkoop, tenietgaan of buitengebruikstelling worden afzonderlijk vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Afschrijving vindt lineair plaats op basis van de verwachte economische levensduur en de restwaarde. In het jaar van aanschaf wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Materiële vaste activa in uitvoering of in bestelling worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs respectievelijk de bedragen die door derden reeds aan de vennootschap in rekening zijn gebracht. Investerings kleiner dan € 5.000,- worden direct ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht.

De afschrijving voor de verschillende groepen van objecten is als volgt:

Onderdeel	Afschrijving
Bedrijfsterreinen / Werk in uitvoering	0%
Terreininrichting en infrastructuur	60 jaar lineair
Bedrijfsgebouwen	
Casco	60 jaar lineair
Afbouwpakket	30 jaar lineair
Inbouwpakket/inrichting bedrijfsgebouwen	15 jaar lineair
Kassen, barakken, diverse opstallen/ bouwwerken	15 jaar lineair
Apparatuur en inventaris:	
Kantoormeubilair / machines en werktuigen / inventaris restauratieve voorzieningen / glasvezelnet / overige inventaris	10 jaar lineair
Laboratoriumapparatuur / audiovisuele apparatuur / vervoermiddelen / PR- en voorlichtingsmateriaal	5 jaar lineair
ICT-apparatuur incl. programmatuur (hardware voor netwerken)	5 jaar lineair
ICT-apparatuur incl. programmatuur (hardware overig)	3 jaar lineair

Uitzondering hierop vormen gebouwen en apparatuur die conform de eisen van de financier in één keer in rekening worden gebracht. Voor deze vaste activa worden de kosten voor 100% in het jaar van aanschaf verwerkt.

Afboekingen door duurzame waardevermindering, verkoop, tenietgaan of buitengebruikstelling worden afzonderlijk vermeld. Per balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig is. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, dan wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Als wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Financiële vaste activa

Deelnemingen en ledenkapitaal waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde. Deze waarde wordt berekend op basis van dezelfde grondslagen die de groep hanteert bij de waardering en resultaatbepaling. Deelnemingen en ledenkapitaal waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Bij de waardering hiervan wordt rekening gehouden met waardedalingen, indien deze duurzaam zijn.

Vorraden

Deze post bestaat uit de handelsvoorraad, gereed product, de levende have en de voorraad geogste landbouwproducten. De handelsvoorraad en gereed product worden gewaardeerd volgens de FIFO-methode tegen de verkrijgings- of vervaardigingskosten, inclusief een opslag voor indirecte kosten. De waardering van de levende have en de voorraad geogste landbouwproducten is gebaseerd op marktprijzen.

Bij incourantheid of lagere marktwaarde wordt de voorraad overeenkomstig afgewaardeerd. Op basis van het gemiddeld jaarverbruik over de afgelopen 10 jaar, worden antisera die volgens deze berekening langer dan 3 jaar op voorraad staan, voorzien.

De voorraad halffabricaat wordt gewaardeerd volgens de FIFO-methode tegen de verkrijgings- of vervaardigingskosten, inclusief een opslag voor indirecte kosten.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig, onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid.

Onderhanden werk

De waardering van het onderhanden werk voor derden vindt plaats tegen de kosten van direct materiaalgebruik en arbeid inclusief een opslag voor indirecte kosten. Gedeclareerde termijnen en voorzienbare verliezen op projecten worden op dit saldo in mindering gebracht. Toerekening van het resultaat vindt plaats naar rato van de voortgang (mate van gerealiseerde kosten) van een project. Projecten met een debetsaldo zijn daarbij, na saldering met de ontvangen voorschotten, verwerkt onder de kortlopende vorderingen. Projecten met een negatief saldo zijn opgenomen onder de vooruitontvangen bedragen onder de kortlopende schulden.

Eigen vermogen

- Geplaatst kapitaal
De nominale waarde van de geplaatste en volgestorte aandelen wordt hier opgenomen.
- Wettelijke reserve
Voor het op de balans geactiveerde bedrag van kosten verband houdend met onderzoek en ontwikkeling bestaat de verplichting om een wettelijke reserve aan te houden.
- Algemene reserve
Deze reserve wordt gemuteerd voor het exploitatieresultaat van enig jaar waaraan geen specifieke bestemming wordt gegeven.

Aandeel van derden

Het belang van derden in een deelneming die door de groep volledig is geconsolideerd, wordt onder 'Aandeel van derden' in de jaarrekening opgenomen.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, tenzij anders wordt vermeld. Het bedrag waartegen de voorziening is opgenomen is de beste schatting van het bedrag dat noodzakelijk is om de betreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen.

Voorzieningen worden gevormd voor:

- in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan;
- het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is; en
- er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van de omvang van de verplichtingen.

Voorziening WW-verplichtingen

De voorziening voor WW-verplichtingen wordt getroffen ter dekking van per balansdatum bestaande WW-verplichtingen en voor de te verwachten toekomstige uitgaven in verband met al uitgestroomd personeel en personeel in dienst met een tijdelijk dienstverband in verband met eigen risicodragerschap.

Voorziening WGA

De voorziening voor WGA-verplichtingen wordt getroffen ter dekking van per balansdatum te verwachten WGA-verplichtingen.

Overige personele voorzieningen - gratificaties ambtsjubilea

De verwachte verplichting voor toekomstige jubilea-uitkeringen is op basis van historische gegevens berekend, de onttrekking op basis van realisatie. De voorziening is contant gemaakt op basis van de voor Stichting DLO geldende markttrente.

Overige personele voorzieningen - pensioenen

De pensioenverzekering is afgesloten bij ABP. De regeling is een toegezegde pensioenregeling, waardoor rekening gehouden moet worden met toekomstige premieontwikkelingen en beleggingsresultaten.

De verplichting is als een toegezegde bijdrage verantwoord op grond van RvJ 271.310. Voor een toegezegde bijdrageregeling zijn er naast de betaling van premies geen verdere verplichtingen uit hoofde van de pensioenregeling. De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

De pensioenregelingen zijn conform het middelloonstelsel en worden geïndexeerd indien de dekkingsgraad van het pensioenfonds dit toelaat. Het ABP pensioenfonds heeft op 31 december 2012 een dekkingsgraad van 96%. In 2012 zijn de pensioenpremies verhoogd en heeft geen indexatie gelijk aan de loonontwikkeling plaats gevonden.

Ten opzichte van ultimo 2011 is sprake er van een verbetering van de dekkingsgraad met slechts 2%-punt. Op basis van het herstelplan was een dekkingsgraad op 31 december 2012 van 98,5% voorzien. De werkelijke dekkingsgraad op 31 december 2012 is 2,5% lager.

Door de te lage dekkingsgraad van het ABP op 31 december 2012, zal het ABP bestuur waarschijnlijk in de loop van 2013 besluiten de pensioenen van alle deelnemers op 1 april aanstaande met 0,5% te verlagen. Dit geldt dan zowel voor zowel deelnemers die pensioen opbouwen (of hebben opgebouwd) als gepensioneerden.

Conform het herstelplan moet de dekkingsgraad van het ABP ultimo 2013 104,3% bedragen. Het bestuur van het ABP houdt op basis van de huidige kennis en gegevens, rekening met een aanvullende verlaging van de pensioenen in 2014.

Voorziening reorganisatiekosten

Deze voorziening is bestemd om te verwachten kosten te dekken van op basis van genomen, en binnen de organisatie bekendgemaakte, besluiten die verband houden met lopende en voorgenomen reorganisaties.

Voorziening product-/contractrisico's

Deze voorziening dekt de te verwachten kosten van verlieslatende contracten, garantstellingen en claims voortvloeiende uit aan derden geleverde diensten en producten.

Langlopende schulden

Er is sprake van langlopende schulden als de betreffende schuld blijft bestaan voor een periode van meer dan één jaar na datum van einde van het verslagjaar.

Kortlopende schulden

Er is sprake van kortlopende schulden als de betreffende schuld blijft bestaan voor een periode korter dan één jaar na datum van einde van het verslagjaar.

Grondslagen voor de bepaling van baten en lasten

Algemeen

Als opbrengsten en kosten worden aangemerkt die baten en lasten die bedrijfseconomisch kunnen worden toegerekend aan het onderhavige verslagjaar of activiteit, ongeacht of zij tot ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar hebben geleid.

Opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten ten behoeve van opdrachtgevers zijn verricht. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, worden in de jaarrekening verwerkt, als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden

---

Onder 'Contractresearch' worden de opbrengsten uit contractactiviteiten verantwoord. De baten worden berekend op basis van directe kosten inclusief een opslag voor indirecte kosten tot maximaal het door de financier te vergoeden tarief. Resultaten worden genomen naar rato van voortgang van het project.

Onder 'Programmaonderzoek EZ' worden de opbrengsten vallend onder de subsidieregeling van het ministerie van EZ verantwoord. De baten worden berekend op basis van directe kosten inclusief een opslag voor indirecte kosten. De opslag voor indirecte kosten wordt jaarlijks conform de daarvoor geldende systematiek bepaald. Resultaten worden genomen naar rato van voortgang van het project.

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de staat van baten en lasten, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet aftrekbare kosten. Er wordt ook rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht wordt de indirecte methode gehanteerd.

Toelichting op de balans

1 IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

	Ontwikkelingskosten	Totaal
Boekwaarde 31-12-2011	1.570	1.570
Investerings	248	248
Desinvesteringen	0	0
Afschrijvingen	389	389
Bijzondere waardeverminderingen	1.209	1.209
Boekwaarde 31-12-2012	220	220
Aanschaffingswaarde 31-12-2011	5.266	5.266
Aanschaffingen 2012	248	248
Cumulatieve afschrijvingen	1.420	1.420
Cumulatieve waardevermindering	3.874	3.874
Boekwaarde 31-12-2012	220	220

Bedragen * € 1000,-

De investering in ontwikkelingskosten is voor het project managementsysteem Kameleon. In 2012 heeft een bijzondere waardevermindering op de ontwikkelingskosten van Kameleon plaatsgevonden van € 1,2 mln. De totale waardevermindering op de ontwikkelkosten van Kameleon bedraagt daarmee € 3,9 mln. Verder is onder de aanschaffingswaarde ultimo 2012 het softwarepakket ARTIS opgenomen. Dit pakket is over een periode van vijf jaar geheel afgeschreven.

2 MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- terreinen	Bedrijfs- gebouwen	Vaste inrichting bedrijfs- gebouwen	Apparatuur en inventaris	Werk in uitvoering	Totaal
Boekwaarde 31-12-2011	102.497	188.053	155	19.372	14.329	324.406
Investerings	27	24.214	-31	3.434	1.711	29.355
Desinvesteringen	288	1.490	0	-818	0	960
Afschrijvingen	8	14.916	-12	5.254	0	20.166
Bijzondere waardeverminderingen	1.781	2.630	0	0	0	4.411
Boekwaarde 31-12-2012	100.447	193.231	136	18.370	16.040	328.224
Aanschaffingswaarde 31-12-2011	102.522	329.606	708	91.206	14.329	538.371
Aanschaffingen 2012	27	24.214	-31	3.434	1.711	29.355
Aanschafwaarde desinvesteringen 2012	288	2.646	4	4.831	0	7.769
Aanschafwaarde 31-12-2012	102.261	351.174	673	89.809	16.040	559.957
Cumulatieve afschrijvingen	33	125.035	537	71.296	0	196.901
Cumulatieve waardeverminderingen	1.781	32.908	0	143	0	34.832
Boekwaarde 31-12-2012	100.447	193.231	136	18.370	16.040	328.224
Desinvesteringen waarvan:						
- Aanschaffingsprijs	288	2.646	4	4.831	0	7.769
- Afschrijvingen	0	1.156	4	5.649	0	6.809
Totaal desinvesteringen	288	1.490	0	-818	0	960

Bedragen * € 1000,-

De toevoeging aan de post werk in uitvoering voor investeringen in gebouwen in 2012 bedraagt € 24,7 mln. en de onttrekking € 24,2 mln. De overige mutaties op de post werk in uitvoering betreffen investeringen en onttrekkingen in apparatuur.

In de toevoeging aan de post werk in uitvoering zijn onder meer de volgende projecten opgenomen:

- Strategisch Nieuwbouw Plan: AFSG Atrium € 2,6 mln., Turbotron € 3,7 mln. en Infrastructuur € 1,6 mln.
- Overige investeringen: Lumen (€ 6,2 mln.), Gaia (€ 3,0 mln.), Haarweg (€ 1,9 mln.), IJmuiden (€ 1,3 mln.), Impulse (€ 1,2 mln.) en In Between (€ 0,7 mln.).

Opgeleverd zijn onder meer Lumen (€ 7,2 mln.), FB Kantoorgebouw (€ 3,7 mln.), Infrastructuur (€ 4,0 mln.), Gaia (€ 3,2 mln.) en Impulse (€ 1,4 mln.).

Het onroerend goed van Stichting DLO is verzekerd voor € 472,5 mln. (peildatum 1-6-2012). De WOZ-waarde bedraagt € 245,9 mln. (peildatum 1-1-2012).

3 FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	31-12-2012	31-12-2011
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	1.132	1.200
Overige deelnemingen	59	59
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	0
Vorderingen op overige gelieerde partijen	486	341
Ledenkapitaal	1.674	1.643
Overige effecten	0	0
Vordering op het ministerie van EZ	61.305	65.249
Totaal financiële vaste activa	64.656	68.492

Bedragen * € 1000,-

Uitsplitsing van de post deelnemingen in groepsmaatschappijen:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Investerings / desinvestering	Overige mutaties	Afwaardering	Resultaat 2012	Boekwaarde 31-12-2012
Covaccine BV	18	0	0	0	0	18
Fresh Forward Holding BV	976	0	-1	0	121	1.096
Knowhouse BV	0	0	0	0	0	0
Nsure Holding BV	0	0	0	0	0	0
Oostwaardhoeve Beheer BV	18	0	0	0	0	18
Pepscan Holding NV	188	0	0	-188	0	0
VOF Oostwaardhoeve	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.200	0	-1	-188	120	1.132

* overige mutaties betreft een afrondingsverschil

Uitsplitsing van de post overige deelnemingen:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Investerings / desinvestering	Overige mutaties	Afwaardering	Resultaat 2012	Boekwaarde 31-12-2012
Beijing China	53	0	0	0	0	53
Bfactory BV	5	0	0	0	0	5
Isolife BV	1	0	0	0	0	1
Telemetronics Biometry BV	0	0	0	0	0	0
Totaal	59	0	0	0	0	59

De vordering op overig gelieerde partijen is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Mutatie	Boekwaarde 31-12-2012
Bfactory BV	0	0	0
Fresh Forward BV	75	-75	0
Isolife BV	35	0	35
Knowhouse BV	71	0	71
Maatschap Hoekzema	160	-80	80
Pherobank	0	300	300
Totaal	341	145	486

Het ledenkapitaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Mutatie	Boekwaarde 31-12-2012
Avebe	61	-25	36
Bloemenveiling Aalsmeer (VBA)	1	0	1
FrieslandCampina	1.171	53	1.224
Cosun	71	4	75
CSVCOVAS	7	1	8
Dutch Greentech Fund	34	4	38
Flora Holland	3	0	3
Forfarmers	160	-4	156
Fruitmasters	3	0	3
Greenery	2	-2	0
Koelhuis Mastland	3	0	3
Nedato	1	0	1
Potatopol	2	0	2
Rouveen	20	0	20
Windunie	104	0	104
Afronding	0	0	0
Totaal	1.643	31	1.674

Bedragen * € 1000,-

De vordering op het ministerie van EZ bestaat uit drie bedragen:

Omschrijving	Totaal	Rente	Cumulatieve aflossing	Langlopend	Kortlopend
Overdracht gebouwen en terreinen i.v.m. verzelfstandiging van DLO	83.949	0%	39.198	41.951	2.800
Overdracht gebouwen en terreinen i.v.m. integratie Praktijkonderzoek	28.702	0%	11.720	16.025	957
Overdracht gebouwen en terreinen IAC en ILRI	5.627	0%	2.110	3.329	188
Totaal	118.278	0%	53.028	61.305	3.945

Bedragen * € 1000,-

Het deel van de vordering dat jaarlijks vervalt, bedraagt € 3,9 mln. en is verwerkt onder de overige vorderingen.

4 VOORRADEN

	31-12-2012	31-12-2011
Handelsvoorraad	2.987	2.829
Levende have	1.714	1.641
Geoogste landbouwproducten	553	210
Voorraad halffabricaat	0	428
Vooruitbetalingen op voorraden	0	0
	5.254	5.108
Af: voorziening voor incurantheid	-1.755	-1.279
Totaal voorraden	3.499	3.829

Bedragen * € 1000,-

Door de ontwikkeling van nieuwe (DNA-)technieken kan op termijn de voorraadwaarde van Prime (antisera, conjungaten) dalen. In de huidige voorraadwaardering wordt de courantheid van de voorraden bepaald op basis van het gemiddelde gebruik in de afgelopen vijf jaar. Besloten is deze termijn onder invloed van de nieuwe ontwikkelingen terug te brengen tot drie jaar. De voorziening voor incurantheid stijgt hierdoor met € 0,35 mln.

5 VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

	31-12-2012	31-12-2011
Debiteuren	32.151	34.970
Debiteuren gelieerde partijen	0	0
Af: voorziening voor mogelijk oninbare vorderingen	-2.192	-2.251
Totaal debiteuren	29.959	32.719
Kosten uitgevoerde werkzaamheden i.o.v. derden	392.169	397.880
Af: Gedeclareerde termijnen	368.122	381.169
Opdrachten van derden, geen EZ	24.047	16.711
Af: verwachte verliezen	-2.977	-2.132
Verwerkt onder kortlopende schulden	29.610	40.903
Nog te factureren projectkosten	50.680	55.482
Voorschotten	2.276	1.343
Vennootschapsbelasting	0	0
Vorderingen op gelieerde partijen	2.207	16.614
Overlopende activa	5.977	7.004
Overig	4.935	4.382
Totaal voorschotten en overlopende activa	15.395	29.343
Totaal vorderingen en overlopende activa	96.034	117.544

Bedragen * € 1000,-

Het saldo opdrachten van derden bestaat uit projecten met een positief saldo (de waarde van het verrichte werk groter is dan de gedeclareerde termijnen) en projecten met een negatief saldo (de waarde van de gedeclareerde termijnen overtreft de waarde van het verrichte werk). De projecten met een negatief saldo zijn verwerkt onder de kortlopende schulden.

De post vorderingen op gelieerde partijen zijn vorderingen op Wageningen University. Het zijn kortlopende posities die regelmatig onderling worden afgerekend.

Het deel van de vordering op het ministerie van EZ dat jaarlijks vervalt, bedraagt € 3,9 mln. en is verwerkt onder de overige vorderingen

6 LIQUIDE MIDDELEN

	31-12-2012	31-12-2011
Kas	54	46
Bank (incl. kruisposten)	70.414	65.992
Deposito	12.400	0
Totaal liquide middelen	82.868	66.038

Bedragen * € 1000,-

Van het saldo liquide middelen staat € 64,8 mln. vrij ter beschikking. Een bedrag van € 2,5 mln. is verpand als zekerheidsstelling voor afgegeven bankgaranties. Stichting DLO heeft € 15,6 mln. doorstortgelden ontvangen die nog doorbetaald moeten worden naar contractpartners. Deze liquide middelen staan niet ter vrije beschikking aan Stichting DLO. De kredietfaciliteit van Stichting DLO bedraagt € 0,9 mln.

7 EIGEN VERMOGEN

	Algemene reserve	Wettelijke reserve	Totaal
Saldo per 31-12-2011	287.661	1.571	289.232
Resultaatbestemming	6.208	0	6.208
Toevoeging reserve	1.351	0	1.351
Onttrekking reserve	0	1.351	1.351
Saldo per 31-12-2012	295.220	220	295.440

Bedragen * € 1000,-

Het positieve netto resultaat over het verslagjaar van € 6,2 mln. is geheel ten gunste van de algemene reserve verwerkt. Overeenkomstig de wettelijke verplichting wordt voor het geactiveerde bedrag van de ontwikkelingskosten Kameleon een wettelijke reserve aangehouden. De wettelijke reserve voor Kameleon is in 2012 gedaald van € 1,6 mln. naar € 0,2 mln. als gevolg van de waardevermindering Kameleon.

8 VOORZIENINGEN

	Stand per 31-12-2011	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Stand per 31-12-2012
WW-verplichtingen	6.806	3.627	1.055	1.327	8.051
WAO/WGA	860	701	234	0	1.327
Voorziening gratificaties ambtsjubilea	4.882	1.176	802	0	5.256
Reorganisatiekosten	8.333	765	3.272	586	5.240
Product-/contractrisico's	2.323	505	0	1.377	1.451
Groot onderhoud	0	0	0	0	0
Overige materiële voorzieningen	71	0	0	0	71
Totaal voorzieningen	23.275	6.774	5.363	3.290	21.396

Bedragen * € 1000,-

	31-12-2012	31-12-2011
Specificatie van de looptijd van de voorzieningen		
Kortlopend (vervallend uiterlijk binnen 1 jaar)	8.288	9.284
Langlopend (vervallend tussen 1 en 5 jaar)	7.214	7.999
Langlopend (vervallend na 5 jaar)	5.894	5.992
Totaal voorzieningen	21.396	23.275

Bedragen * € 1000,-

Onder de reorganisatiekosten is onder meer de voorziening voor het herstructureringsplan 'Focus 2006' verwerkt. In 2012 is aan deze voorziening een bedrag van € 2,1 mln. onttrokken. Verder zijn er meerdere individuele afvloeiingsregelingen onder de voorziening reorganisatiekosten opgenomen. In 2012 is een bedrag van € 1,0 mln. aan deze regelingen onttrokken.

9 LANGLOPENDE SCHULDEN

	Stand per 31-12-2011	Toename schuld	Afname schuld	Stand per 31-12-2012
Schuld aan EZ	97.270	0	5.385	91.885
Meerjarensparamodel	1.257	82	72	1.267
Overige langlopende schulden	16.873	1.657	4.932	13.598
Subtotaal langlopende schulden	115.400	1.739	10.389	106.750
Financiële leaseverplichtingen	146	0	146	0
Totaal langlopende schulden	115.546	1.739	10.535	106.750

Bedragen * € 1000,-

De schuld aan het ministerie van EZ bestaat uit drie leningen:

Omschrijving	Totaal	Rente	Cumulatieve aflossing	Langlopend	Kortlopend
Overdracht gebouwen en terreinen i.v.m. verzelfstandiging van DLO	135.408	4,50%	58.637	72.531	4.240
Overdracht gebouwen en terreinen i.v.m. integratie Praktijkonderzoek	28.701	5,20%	11.719	16.025	957
Overdracht gebouwen en terreinen IAC en ILRI	5.627	5,00%	2.110	3.329	188
Totaal	169.736		72.466	91.885	5.385

Bedragen * € 1000,-

De aflossing van deze leningen bedraagt in 2013 € 5,4 mln. en is verwerkt onder de overige kortlopende schulden. Van het langlopende deel heeft een bedrag van € 22,1 mln. een looptijd korter dan vijf jaar. Tegenover de schuld aan het ministerie van EZ staat een vordering op het ministerie van EZ (opgenomen onder de financiële vaste activa). De waarde van de vordering ultimo 2012 bedraagt € 64,3 mln.

Aanvullende informatie met betrekking tot de overige langlopende schulden:

	Lening	Rente	Looptijd in jaren	Cumulatieve aflossing	Langlopend	Kortlopend
Rabobank Flevoland	3.037	3,75%	10	2.288	437	312
Triodos Bank, Zeist	20.500	3,00%	10	12.738	5.639	2.123
Triodos Bank, Zeist	19.500	3,00%	10	12.431	4.997	2.072
Rabobank Vallei en Rijn	375	3,60%	10	261	77	37
Stichting Restaurant van de Toekomst	1.871	10 jaars funding +0,2%	10	1.117	568	186
LTO-DLO onderzoeksfonds	1.880	6%	0	0	1.880	0
Totaal	47.163			28.835	13.598	4.730

Bedragen * € 1000,-

10 KORTLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2012	31-12-2011
Vooruitontvangen van derden	47.678	36.152
Vooruitontvangen van derden – onderhanden werk	29.610	40.903
Schulden leveranciers	9.502	7.713
Schulden leveranciers gelieerde partijen	0	0
Te betalen belastingen	15.334	14.794
Schulden aan gelieerde partijen	0	426
Nog af te ronden programmaonderzoek EZ	5.873	5.078
Overlopende passiva	11.222	13.022
Pensioenpremie	2.768	2.617
Overig	29.928	33.121
Totaal kortlopende schulden	151.915	153.826

Bedragen * € 1000,-

Onder de overige schulden is onder andere het per balansdatum aan het personeel verschuldigde vakantiegeld (€ 6,0 mln.). De jaarlijkse aflossing van de langlopende schuld aan het ministerie van EZ ad € 5,4 mln., het kortlopende deel van de overige langlopende leningen (€ 4,7 mln.) en de in 2013 vervallende leasetermijnen (€ 0,1 mln.) zijn eveneens verwerkt onder de overige schulden.

De af te dragen loonheffing en sociale lasten (€ 6,3 mln.) zijn verwerkt onder de te betalen belastingen.

Het saldo van het nog af te ronden onderzoek EZ (NAPRO) bedraagt ultimo 2012 € 5,9 mln. (4,3%). Het NAPRO betreft opdrachten in het kader van het Programmaonderzoek van het ministerie van EZ in een afrondende fase. Aan het maximaal door het ministerie van EZ geaccepteerde niveau voor het NAPRO van 5,0% wordt hiermee voldaan.

De in 2012 beschikbare programmafinanciering van het ministerie van EZ bedraagt in totaal € 136,5 mln.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten (geconsolideerd)

Ultimo 2012 is er een bedrag van € 2,5 mln. verpand als zekerheidsstelling voor afgegeven bankgaranties.

Aangegane verplichtingen ter zake van investering- en renovatieverplichtingen, huur, operational lease en dergelijken bedroegen ultimo 2012 € 27,6 mln. De hierin begrepen termijnen die binnen één jaar vervallen, bedragen € 21,6 mln. De termijnen die tussen één en vijf jaar vervallen, bedragen € 6,1 mln.

Omschrijving	Totaal bedrag verplichtingen	Waarvan vervallend binnen 1 jaar	Waarvan vervallend tussen 1 en 5 jaar	Waarvan vervallend na 5 jaar
Investerings	12.899	12.899	0	0
Huurverplichtingen	1.258	801	457	0
Leaseverplichtingen	964	411	553	0
Onderhoudscontracten	1.037	1.037	0	0
Octrooien	0	0	0	0
Licenties	0	0	0	0
Energie	0	0	0	0
Bankgaranties	226	226	0	0
Lening knowhouse BV	452	226	226	0
Schoonmaak/beveiliging /koffie aut.	9.903	5.567	4.336	0
Overig	881	396	485	0
Totaal	27.620	21.563	6.057	0

Bedragen * € 1000,-

In het kader van het Strategisch Nieuwbouw Plan heeft Stichting DLO voor een totaalbedrag van € 0,7 mln. aan bankgaranties van derden ontvangen.

De octrooi- en licentierechten, varkensrechten en melkquota zijn om niet verkregen dan wel overeenkomstig de waarderingsgrondslagen op nul gewaardeerd. In het kader van de fusie van de Praktijkcentra is een aantal vaste activa om niet verkregen. Bij verkoop van deze om niet verkregen zaken rust een verplichting aan de oorspronkelijke inbrengers.

Grond aan de Mansholtlaan (Born-Oost) is in erfpacht gegeven aan een externe partij.

DLO heeft de samenwerking in het project Biosciencepark beëindigd. Over de financiële afwikkeling van dit project is met de andere partners nog geen overeenstemming bereikt.

Stichting DLO beschikt per balansdatum over een kredietfaciliteit van € 0,9 mln.

Windmolenparken groepsmaatschappijen van Stichting DLO

Zowel windmolenpark Mammoethocht BV als windmolenpark Neushoorntocht BV hebben een recht van opstal verkregen van Stichting DLO voor de bouw van de windmolens.

Als onderpand van de lening van zowel windmolenpark Neushoorntocht BV en windmolenpark Mammoethocht BV is een hypotheek gevestigd op het recht van opstal. Daarnaast zijn de windturbines, de leverings- en garantieovereenkomst, de onderhoudsovereenkomst, de energieleveringsovereenkomst en het saldo van de bankrekeningen aan de financier verpand. Verder is met de financier overeengekomen dat beide BV's een deposito van € 1,2 mln. aanhouden ter zekerheid voor rente- en aflossingstermijnen.

Voor Exploitatiemaatschappij Windmolenparken Lelystad BV is een bankgarantie afgegeven ad € 3,3 mln. Verder zijn de vorderingen op de energiemaatschappijen verpand aan de financier.

Toelichting op de winst- en verliesrekening

11 BATEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Contractresearch		
EU	25.463	23.010
Overheden	50.135	47.393
Productschappen	17.139	16.803
Bedrijfsleven	44.698	42.760
Ministerie van EZ - anders dan subsidieregeling	10.039	17.953
Overig	7.982	3.886
Totaal contractresearch	155.456	151.805
Octrooien en licenties	2.612	3.175
Opbrengst verkopen	10.472	12.544
Analyses en adviezen	6.645	7.509
Ministerie van EZ conform subsidieregeling		
Beleidsondersteunend Onderzoek en Wettelijke Onderzoekstaken	104.585	109.756
Kennisbasis	31.905	33.923
Totaal ministerie van EZ conform subsidieregeling	136.490	143.679
Verkoop onroerend goed	821	2.116
Verhuur onroerend goed	9.190	9.573
Cursusgelden (CDI)	2.390	1.455
Opbrengst windmolens	7.507	8.117
Overig	11.790	12.564
Totaal baten	343.373	352.537

Bedragen * € 1000,-

LASTEN

12 PERSONELE KOSTEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Personele kosten		
Kosten vast personeel	156.425	155.688
Kosten tijdelijk personeel	17.279	18.813
Uitzendkrachten en ingehuurd personeel	9.654	8.509
Overige personeelskosten	4.952	6.878
Dotatie voorziening WW-verplichtingen	2.300	2.558
Dotatie voorziening WAO	701	461
Dotatie overige personele voorzieningen	1.176	712
Totaal personele kosten	192.487	193.619

Bedragen * € 1000,-

De directe personeelskosten van tijdelijk en vast personeel zijn gedaald met € 0,8 mln. Deze daling wordt enerzijds veroorzaakt door een daling van het aantal volume fte met 57 excl. stagiair(e)es en anderzijds door een stijging van de gemiddelde personele lasten per fte (2,4%).

Personeel met een arbeidscontract voor onbepaalde tijd is opgenomen onder vast personeel. Onder tijdelijk personeel wordt personeel met een arbeidscontract voor bepaalde tijd weergegeven.

Het gemiddelde aantal medewerkers exclusief stagiair(e)s bedroeg in het verslag jaar 2.634 (2011: 2.691). In de personele kosten is voor sociale lasten € 6,8 mln. (2011: € 6,7 mln.) begrepen en voor pensioenpremies € 20,7 mln. (2011: € 20,2 mln.).

Het aandeel van Stichting DLO in de beloning van de Raad van Bestuur bedroeg in het verslagjaar € 0,4 mln. (2011: € 0,4 mln.). Dit is inclusief pensioen- en soortgelijke verplichtingen. Onder de post kosten vast personeel is € 33.000 (2011: € 38.000) begrepen voor beloningen aan de leden van de Raad van Toezicht. In paragraaf 3.3 is het beloningsoverzicht conform de WOPT opgenomen.

13 ALGEMENE KOSTEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Algemene kosten		
Huisvestingskosten	22.117	23.140
Afschrijvingen (im)materiële vaste activa	20.555	20.483
Bijzondere waardeveranderingen (im)materiële vaste activa	5.620	3.765
Overige apparatuurkosten	7.847	8.209
Overige algemene kosten	21.290	20.910
Dotatie voorzieningen:		
Reorganisatiekosten	179	265
Product- / contractrisico's	-872	-191
Groot onderhoud	0	0
Voorziening overig	0	0
Totaal dotatie algemene voorzieningen	-693	74
Totaal algemene kosten	76.736	76.581

Bedragen * € 1000,-

Onder overige algemene kosten van € 21,3 mln. zijn begrepen de bureaunkosten inclusief telefoon, porti en kopieerkosten (€ 3,0 mln.), boeken en abonnementen (€ 2,8 mln.), reis- en verblijfkosten (€ 8,2 mln.), lease- en huurauto's (€ 1,0 mln.), PR-activiteiten (€ 0,6 mln.), representatiekosten (€ 0,5 mln.), voorziening dubieuze debiteuren (€ 0,3 mln.), voorziening projectverliezen (€ 1,0 mln.), niet terug te vorderen BTW (€ 2,5 mln.) en overige kosten (€ 1,4 mln.).

Verder zijn onder de overige algemene kosten de volgende accountantskosten opgenomen:

Controle jaarrekeningen	€ 92.000
Overige controlewerkzaamheden	€ 330.000
Advieswerkzaamheden	€ 40.000

Specificatie afschrijvingen en waardeveranderingen

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Afschrijvingen		
Immateriële vaste activa	389	374
Materiële vaste activa	20.166	20.109
Financiële vaste activa	0	0
Totaal afschrijvingen	20.555	20.483
Waardeveranderingen		
Immateriële vaste activa	1.209	1.457
Materiële vaste activa	4.411	2.308
Totaal waardeveranderingen	5.620	3.765

Bedragen * € 1000,-

Bijzondere waardeveranderingen in 2011 en 2012:

	2012	2011
Kameleon	1.209	1.457
Gaia /Lumen		581
Radix West		600
Yerseke		199
Lelystad		207
Mestvergister Bosma Zathe		722
Born-Oost	1.494	
Zodiac	864	
Edelhertweg	1.485	
Lisse	568	
Totaal waardeveranderingen	5.620	3.765

Bedragen * € 1000,-

14 SPECIFIEKE KOSTEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Specifieke kosten	24.702	26.109
Diensten door derden	38.479	42.159
Bijdragen en subsidies	269	379
Totaal specifieke kosten	63.450	68.647

Bedragen * € 1000,-

De specifieke kosten betreft project en activiteit gerelateerde kosten.

15 FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Financiële baten	1.493	1.606
Financiële lasten	-5.606	-5.919
Totaal financiële baten en lasten	-4.113	-4.313

Bedragen * € 1000,-

Onder de financiële baten zijn de ontvangen rentebaten op in het verslagjaar aanwezige banktegoeden weergegeven. Onder de financiële lasten is onder andere de betaalde rente van de leningen ter financiering van de gebouwen en terreinen van het ministerie van EZ verantwoord voor € 5,0 mln.

16 BELASTINGEN UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Belastingen uit gewone bedrijfsuitoefening (vpb)	-312	0
Totaal belastingen uit gewone bedrijfsuitoefening	-312	0

Bedragen * € 1000,-

De belastingen uit gewone bedrijfsvoering bestaat uit een naheffing VPB tot en met 2011 (€ 252.395) en een verplichting VPB over 2012 (€ 59.720).

17 RESULTAAT UIT DEELNEMINGEN

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
VOF Oostwaardhoeve	0	-557
Fresh Forward Holding BV	121	146
Pepscan Holding NV	-188	0
Nsure Holding BV	0	313
Totaal resultaat uit deelnemingen	-67	-98

Bedragen * € 1000,-

Het resultaat uit deelnemingen is het resultaat van tegen nettovermogenswaarde en tegen verkrijgingprijs gewaardeerde deelnemingen.

Enkelvoudige balans

Na bestemming van het netto resultaat

ACTIVA	31-12-2012	31-12-2011	
VASTE ACTIVA			
18	Immateriële vaste activa	220	1.570
19	Materiële vaste activa	312.642	304.270
20	Financiële vaste activa	73.996	78.227
	Totaal vaste activa	386.858	384.067
VLOTTENDE ACTIVA			
21	Voorraden	3.499	3.829
22	Vorderingen en overlopende activa	94.775	120.265
23	Liquide middelen	74.795	54.843
	Totaal vlottende activa	173.069	178.937
	TOTAAL ACTIVA	559.927	563.004
PASSIVA			
24	EIGEN VERMOGEN	295.440	289.232
25	VOORZIENINGEN	21.397	23.263
26	LANGLOPENDE SCHULDEN	95.677	99.395
27	KORTLOPENDE SCHULDEN	147.413	151.114
	TOTAAL PASSIVA	559.927	563.004

Bedragen * € 1000,-

ENKELVOUDIGE WINST- EN VERLIESREKENING

	Resultaat 2012	Resultaat 2011
BATEN	335.404	344.720
LASTEN		
Personele kosten	192.495	193.442
Algemene kosten	69.555	70.648
Specifieke kosten	63.021	68.025
Totaal lasten	325.071	332.115
Overige baten en lasten		0
BEDRIJFSRESULTAAT	10.333	12.605
Financiële baten en lasten	-3.665	-3.789
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFS- UITOEFENING VOOR BELASTINGEN	6.668	8.816
Belastingen uit gewone bedrijfsuitoefening	0	0
Resultaat uit deelnemingen	-460	463
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFS- UITOEFENING NA BELASTINGEN	6.208	9.279
Aandeel van derden	0	0
Buitengewone baten en lasten	0	0
NETTO RESULTAAT	6.208	9.279

Bedragen * € 1000,-

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Algemeen

Voor zover niet anders vermeld, zijn de in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening opgenomen grondslagen tevens van toepassing op de enkelvoudige jaarrekening.

18 IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

	Ontwikkelingskosten	Totaal
Boekwaarde 31-12-2011	1.570	1.570
Investerings	248	248
Desinvesterings	0	0
Afschrijvingen	389	389
Bijzondere waardeverminderingen	1.209	1.209
Boekwaarde 31-12-2012	220	220
Aanschaffingswaarde 31-12-2011	5.267	5.267
Aanschaffingen 2012	247	247
Cumulatieve afschrijvingen	1.420	1.420
Cumulatieve waardevermindering	3.874	3.874
Boekwaarde 31-12-2012	220	220

Bedragen * € 1000,-

De investering in ontwikkelingskosten is voor het project managementsysteem Kameleon. In 2012 heeft een bijzondere waardevermindering op de ontwikkelingskosten van Kameleon plaatsgevonden van € 1,2 mln. De totale waardevermindering op de ontwikkelkosten van Kameleon bedraagt daarmee € 3,9 mln. Verder is onder de aanschaffingswaarde ultimo 2012 het softwarepakket ARTIS opgenomen. Dit pakket is over een periode van vijf jaar geheel afgeschreven.

19 MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- terreinen	Bedrijfs- gebouwen	Vaste inrichting bedrijfs- gebouwen	Apparatuur en inventaris	Werk in uitvoering	Totaal
Boekwaarde 31-12-2011	102.497	167.918	155	19.371	14.329	304.270
Investerings	27	24.214	-31	3.433	1.711	29.354
Desinvesteringen	288	1.489	0	-817	0	960
Afschrijvingen	8	10.363	-12	5.252	0	15.611
Bijzondere waardeverminderingen	1.781	2.630	0	0	0	4.411
Boekwaarde 31-12-2012	100.447	177.650	136	18.369	16.040	312.642
Aanschaffingswaarde 31-12-2011	102.522	284.050	708	91.204	14.329	492.813
Aanschaffingen 2012	27	24.214	-31	3.433	1.711	29.354
Aanschafwaarde desinvesteringen 2012	288	2.646	4	4.831	0	7.769
Aanschafwaarde 31-12-2012	102.261	305.618	673	89.806	16.040	514.398
Cumulatieve afschrijvingen	33	95.060	537	71.294	0	166.924
Cumulatieve waardeverminderingen	1.781	32.908	0	143	0	34.832
Boekwaarde 31-12-2012	100.447	177.650	136	18.369	16.040	312.642
Desinvesteringen waarvan:						
- Aanschaffingsprijs	288	2.646	4	4.831	0	7.769
- Afschrijvingen	0	1.156	4	5.649	0	6.809
Totaal desinvesteringen	288	1.490	0	-818	0	960

Bedragen * € 1000,-

De toevoeging aan de post werk in uitvoering voor investeringen in gebouwen in 2012 bedraagt € 24,7 mln. en de onttrekking € 24,2 mln. De overige mutaties op de post werk in uitvoering zijn investeringen en onttrekkingen in apparatuur.

In de toevoeging aan de post werk in uitvoering zijn onder meer de volgende projecten opgenomen:

- Strategisch Nieuwbouw Plan: AFSG Atrium € 2,6 mln., Turbotron € 3,7 mln. en Infrastructuur € 1,6 mln.
- Overige investeringen: Lumen (€ 6,2 mln.), Gaia (€ 3,0 mln.), Haarweg (€ 1,9 mln.), IJmuiden (€ 1,3 mln.), Impulse (€ 1,2 mln.) en In Between (€ 0,7 mln.).

Opgeleverd zijn onder meer Lumen (€ 7,2 mln.), FB Kantoorgebouw (€ 3,7 mln.), Infrastructuur (€ 4,0 mln.), Gaia (€ 3,2 mln.) en Impulse (€ 1,4 mln.).

Het onroerend goed van Stichting DLO is verzekerd voor € 472,5 mln. (peildatum 1-6-2011). De WOZ-waarde bedraagt € 245,9 mln. (peildatum 1-1-2012).

20 FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	31-12-2012	31-12-2011
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	10.615	11.075
Overige deelnemingen	58	58
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	0
Vorderingen op gelieerde partijen	486	341
Ledenkapitaal	1.532	1.504
Vordering op het Ministerie van EZ	61.305	65.249
Totaal financiële vaste activa	73.996	78.227

Bedragen * € 1000,-

Uitsplitsing van de post deelnemingen in groepsmaatschappijen:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Investerings / desinvestering	Overige mutaties (fusie)	Afwaarderin g	Resultaa t 2012	Boekwaarde 31-12-2012
DLO Holding BV	11.075	0	0	0	-460	10.615
Totaal	11.075	0	0	0	-460	10.615

Uitsplitsing van de post overige deelnemingen:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Investerings / desinvestering	Overige mutaties	Afwaardering	Resultaat 2012	Boekwaarde 31-12-2012
Beijing China	53	0	0	0	0	53
Bfactory BV	5	0	0	0	0	5
Totaal	58	0	0	0	0	58

De vordering op overig gelieerde partijen is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Mutatie	Boekwaarde 31-12-2012
Bfactory BV	0	0	0
Fresh Forward BV	75	-75	0
Isolife BV	35	0	35
Knowhouse BV	71	0	71
Maatschap Hoekzema	160	-80	80
Pherobank	0	300	300
Totaal	341	145	486

Het ledenkapitaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2011	Mutatie	Boekwaarde 31-12-2012
Avebe	61	-25	36
Bloemenveiling Aalsmeer (VBA)	1	0	1
FrieslandCampina	1.171	53	1.224
Cosun	71	4	75
CSVCOVAS	7	1	8
Flora Holland	3	0	3
Forfarmers	160	-4	156
Fruitmasters	3	0	3
Greenery	2	-2	0
Koelhuis Mastland	3	0	3
Nedato	1	0	1
Potatopol	2	0	2
Rouveen	20	0	20
Afronding	-1	0	0
Totaal	1.504	27	1.532

Bedragen * € 1000,-

De vordering op het ministerie van EZ bestaat uit drie bedragen:

Omschrijving	Totaal	Rente	Cumulatieve aflossing	Langlopend	Kortlopend
Overdracht gebouwen en terreinen i.v.m. verzelfstandiging van DLO	83.949	0%	39.198	41.951	2.800
Overdracht gebouwen en terreinen i.v.m. integratie Praktijkonderzoek	28.702	0%	11.720	16.025	957
Overdracht gebouwen en terreinen IAC en ILRI	5.627	0%	2.110	3.329	188
Totaal	118.278	0%	53.028	61.305	3.945

Bedragen * € 1000,-

Het deel van de vordering dat jaarlijks vervalt bedraagt € 3,9 mln. en is verwerkt onder de overige vorderingen.

21 VOORRADEN

	31-12-2012	31-12-2011
Handelsvoorraad	2.987	2.829
Levende have	1.714	1.641
Geoogste landbouwproducten	553	210
Voorraad halffabricaat	0	428
Subtotaal	5.254	5.108
Af: voorziening voor mogelijke incourantheid	-1.755	-1.279
Totaal voorraden	3.499	3.829

Bedragen * € 1000,-

VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

	31-12-2012	31-12-2011
Debiteuren	32.124	34.943
Debiteuren groepsmaatschappijen	0	0
Debiteuren gelieerde partijen	0	12
Af: voorziening voor mogelijk oninbare vorderingen	-2.165	-2.223
Totaal debiteuren	29.959	32.732
Kosten uitgevoerde werkzaamheden i.o.v. derden	392.169	397.880
Af: Gedecclareerde termijnen	368.122	381.169
Opdrachten van derden excl. programmaonderzoek	24.047	16.711
Af: verwachte verliezen	-2.977	-2.132
Verwerkt onder kortlopende schulden	29.610	40.903
Nog te factureren projectkosten	50.680	55.482
Voorschotten	2.276	1.343
Te vorderen BTW	0	-326
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	5.079
Vorderingen op gelieerde partijen	2.207	16.282
Overlopende activa	4.815	5.543
Overig	4.838	4.130
Totaal voorschotten en overlopende activa	14.136	32.051
Totaal vorderingen en overlopende activa	94.775	120.265

Bedragen * € 1000,-

Het saldo opdrachten van derden bestaat uit projecten met een positief saldo (de waarde van het verrichte werk groter is dan de gedeclareerde termijnen) en projecten met een negatief saldo (de waarde van de gedeclareerde termijnen overtreft de waarde van het verrichte werk). De projecten met een negatief saldo zijn verwerkt onder de kortlopende schulden.

De post vorderingen op gelieerde partijen zijn vorderingen op Wageningen University. Het zijn kortlopende posities die maandelijks onderling worden afgerekend.

Het deel van de vordering op het ministerie van EZ dat jaarlijks vervalft, bedraagt € 3,9 mln. en is verwerkt onder de overige vorderingen.

23 LIQUIDE MIDDELEN

	31-12-2012	31-12-2011
Kas	54	46
Bank (incl. kruisposten)	62.341	54.797
Deposito	12.400	0
Totaal liquide middelen	74.795	54.843

Bedragen * € 1000,-

De liquiditeit is gestegen met € 20,0 mln.

Schatkistbankieren

Stichting DLO dient op basis van 'Eerste wijzigingsbesluit aanwijzingsbesluit rechtspersonen met een beperkte kasbeheerfunctie', d.d. 10 december 2009, deel te nemen aan Schatkistbankieren. Deze deelname geldt alleen voor de publieke middelen en is ingaan op 1 april 2012.

Van het saldo liquide middelen staat € 56,7 mln. vrij ter beschikking. Een bedrag van € 2,5 mln. is verpand als zekerheidsstelling voor afgegeven bankgaranties. Stichting DLO heeft € 15,6 mln. doorstortgelden ontvangen die nog doorbetaald moeten worden naar contractpartners. Deze liquide middelen staan niet ter vrije beschikking aan Stichting DLO.

De kredietfaciliteit van Stichting DLO bedraagt € 0,9 mln.

24 EIGEN VERMOGEN

	Algemene reserve	Wettelijke reserve	Totaal
Saldo per 31-12-2011	287.661	1.571	289.232
Resultaatbestemming	6.208	0	6.208
Toevoeging reserve	1.351	0	1.351
Onttrekking reserve	0	1.351	1.351
Saldo per 31-12-2012	295.220	220	295.440

Bedragen * € 1000,-

Het positieve netto resultaat over het verslagjaar van € 6,2 mln. is geheel ten gunste van de algemene reserve verwerkt. Overeenkomstig de wettelijke verplichting wordt voor het geactiveerde bedrag van de ontwikkelingskosten Kameleon een wettelijke reserve aangehouden. De wettelijke reserve voor Kameleon is in 2012 gedaald van € 1,6 mln. naar € 0,2 mln. als gevolg van de waardevermindering Kameleon.

25. VOORZIENINGEN

	Stand per 31-12-2011	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Stand per 31-12-2012
WW-verplichtingen	6.793	3.627	1.042	1.327	8.051
WAO	861	701	234	0	1.328
Overige personele voorzieningen	4.883	1.176	802	0	5.257
Reorganisatiekosten	8.332	765	3.272	586	5.239
Product-/contractrisico's	2.323	505	0	1.377	1.451
Groot onderhoud	0	0	0	0	0
Overige materiële voorzieningen	71	0	0	0	71
Totaal voorzieningen	23.263	6.774	5.350	3.290	21.397

Bedragen * € 1000,-

Specificatie van de looptijd van de voorzieningen:

	31-12-2012	31-12-2011
Kortlopend (vervallend binnen 1 jaar)	8.289	9.272
Langlopend (vervallend tussen 1 en 5 jaar)	7.214	7.999
Langlopend (vervallend na 1 jaar)	5.894	5.992
Totaal voorzieningen	21.397	23.263

Bedragen * € 1000,-

Onder de reorganisatiekosten is onder meer de voorziening voor het herstructureringsplan 'Focus 2006' verwerkt. In 2012 is aan deze voorziening een bedrag van € 2,1 mln. onttrokken. Verder zijn er meerdere individuele afvloeiingsregelingen onder de voorziening reorganisatiekosten opgenomen. In 2012 is een bedrag van € 1,0 mln. aan deze regelingen onttrokken.

26 LANGLOPENDE SCHULDEN

	Stand per 31-12-2011	Toename schuld	Afname schuld	Stand per 31-12-2012
Schuld aan EZ	97.270	0	5.385	91.885
Meerjarenspaarmodel	1.257	82	72	1.267
Overige langlopende schulden	868	1.657	0	2.525
Subtotaal langlopende schulden	99.395	1.739	5.457	95.677
Financiële leaseverplichtingen	0	0	0	0
Totaal langlopende schulden	99.395	1.739	5.457	95.677

Bedragen * € 1000,-

De schuld aan het ministerie van EZ bestaat uit drie leningen:

Omschrijving	Totaal	Rente	Cumulatieve aflossing	Langlopend	Kortlopend
Overdracht gebouwen en terreinen i.v.m. verzelfstandiging van DLO	135.408	4,50%	58.637	72.531	4.240
Overdracht gebouwen en terreinen i.v.m. integratie Praktijkonderzoek	28.701	5,20%	11.719	16.025	957
Overdracht gebouwen en terreinen IAC en ILRI	5.627	5,00%	2.110	3.329	188
Totaal	169.736		72.466	91.885	5.385

Bedragen * € 1000,-

De aflossing van deze leningen bedraagt in 2013 € 5,4 mln. en is verwerkt onder de overige kortlopende schulden. Van het langlopende deel heeft een bedrag van € 22,1 mln. een looptijd korter dan vijf jaar. Tegenover de schuld aan het ministerie van EZ staat een vordering op het ministerie van EZ (opgenomen onder de financiële vaste activa). De waarde van de vordering ultimo 2012 bedraagt € 64,3 mln.

Aanvullende informatie met betrekking tot de overige langlopende schulden:

	Lening	Rente	Looptijd in jaren	Cumulatieve aflossing	Langlopend	Kortlopend
Rabobank Vallei en Rijn	375	3,60%	10	261	77	37
Stichting Restaurant v/d Toekomst	1.871	10 jaars funding +0,2%	10	1.117	568	186
LTO-DLO onderzoeksfonds	1.880	6%	0	0	1.880	0
Totaal	4.126			1.378	2.525	223

Bedragen * € 1000,-

27 KORTLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2012	31-12-2011
Vooruitontvangen van derden	47.678	36.152
Vooruitontvangen van derden – onderhanden werk	29.610	40.903
Schulden leveranciers	9.502	7.713
Schulden leveranciers groepsmaatschappijen	0	0
Schulden leveranciers gelieerde partijen	0	0
Te betalen belastingen	14.936	14.381
Schulden aan groepsmaatschappijen	1.233	3.076
Schulden aan gelieerde partijen	0	426
Nog uit te voeren onderzoek EZ	5.873	5.078
Overlopende passiva	10.962	12.467
Pensioenpremie	2.768	2.617
Overig	24.851	28.301
Totaal kortlopende schulden	147.413	151.114

Bedragen * € 1000,-

Onder de overige schulden is onder andere het per balansdatum aan het personeel verschuldigde vakantiegeld (€ 6,0 mln.). De jaarlijkse aflossing van de langlopende schuld aan het ministerie van EZ ad € 5,4 mln. en het kortlopende deel van de overige langlopende leningen (€ 4,7 mln.) zijn eveneens verwerkt onder de overige schulden.

De af te dragen loonheffing en sociale lasten (€ 6,3 mln.) zijn verwerkt onder de te betalen belastingen.

Het saldo van het nog af te ronden onderzoek EZ (NAPRO) bedraagt ultimo 2012 € 5,9 mln. (4,3%). Het NAPRO betreft opdrachten in het kader van het Programmaonderzoek van het ministerie van EZ in een afrondende fase. Aan het maximaal door het ministerie van EZ geaccepteerde niveau voor het NAPRO van 5,0% wordt hiermee voldaan.

De in 2012 beschikbare EZ-programmafinanciering bedraagt in totaal € 136,5 mln.

De kortlopende schuld aan groepsmaatschappijen zijn kortlopende posities die maandelijks onderling worden afgerekend.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten (enkelvoudig)

Ultimo 2012 is er een bedrag van € 2,5 mln. verpand als zekerheidsstelling voor afgegeven bankgaranties.

Aangegane verplichtingen ter zake van investering- en renovatieverplichtingen, huur, operational lease en dergelijken bedroegen ultimo 2012 € 27,6 mln. De hierin begrepen termijnen die binnen één jaar vervallen, bedragen € 21,6 mln. De termijnen die tussen één en vijf jaar vervallen, bedragen € 6,1 mln.

Omschrijving	Totaal bedrag verplichtingen	Waarvan vervallend binnen 1 jaar	Waarvan vervallend tussen 1 en 5 jaar	Waarvan vervallend na 5 jaar
Investerings	12.899	12.899	0	0
Huurverplichtingen	1.258	801	457	0
Leaseverplichtingen	964	411	553	0
Onderhoudscontracten	1.037	1.037	0	0
Octrooien	0	0	0	0
Licenties	0	0	0	0
Energie	0	0	0	0
Bankgaranties	226	226	0	0
Lening knowhouse BV	452	226	226	0
Schoonmaak/beveiliging/ offie aut.	9.903	5.567	4.336	0
Overig	881	396	485	0
Totaal	27.620	21.563	6.057	0

Bedragen * € 1000,-

In het kader van het Strategisch Nieuwbouw Plan heeft Stichting DLO voor een totaalbedrag van € 0,7 mln. aan bankgaranties van derden ontvangen.

De octrooi- en licentierechten, varkensrechten en melkquota zijn om niet verkregen dan wel overeenkomstig de waarderingsgrondslagen op nul gewaardeerd.

DLO heeft de samenwerking in het project BioSciencepark beëindigd. Over de financiële afwikkeling van dit project is met de andere partners nog geen overeenstemming bereikt.

Stichting DLO beschikt per balansdatum over een kredietfaciliteit van € 0,9 mln.

3.2.2 Overige gegevens

Bestemming resultaat

De statuten van Stichting DLO bevatten geen bepaling over de wijze van winstbestemming. Het College van Bestuur van Stichting DLO stelt voor om het positieve netto resultaat van € 6,2 mln. aan de algemene reserve toe te voegen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum, die leiden tot aanpassing van of vermelding in de jaarrekening.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2012 van Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek te Wageningen gecontroleerd (pagina 87 tot en met 122). Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2012 en de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW) en in overeenstemming met de Regeling Subsidie Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol DLO 2007. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2012 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in het Controleprotocol DLO 2007.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge Artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in Artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in Artikel 2:391 lid 4 BW.

Arnhem, 27 mei 2013

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. F. de Bruijn RA

3.2.3 Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht aan- en verkoop onroerend goed

Grond, terrein en infrastructuur - boekwaarde	HA	Aankoop	Verkoop	Briefnummer
Huizum	6,19		199	EZ 267577
Aver Heino	1,36		89	EZ 267589
Subtotaal grond, terrein en infrastructuur		0	288	

Bedragen * € 1000,-

Gebouwen - boekwaarde	Aankoop	Verkoop	Briefnummer
Aver Heino		2.435	EZ 267589
Santacker te Elst afstand erfpachtrecht		0	
Subtotaal gebouwen	0	2.435	
Totaal	0	2.723	

Bedragen * € 1000,-

Uitsplitsing Verkoop	Verkoopopbrengst	Boekwaarde	Boekwinst
Huizum	199	199	0
Aver Heino	2.475	2.524	-49
Santacker te Elst	243	0	243
Totalen	2.917	2.723	194

Bedragen * € 1000,-

Bijlage 2 Verantwoording EZ subsidie 2012

Subsidieverlening Stichting DLO 2012		
Kennisbasis	14.111	
Kennis Online	325	
ICRA	230	
Phytophthora	1.000	
ERA-projecten	32	
Afghanistan project	1.464	
Beleidsondersteunend onderzoek	18.547	
Topsectoren	42.857	
Prioriteiten Minister	0	
Kennis voor Beleid	2.281	
Wettelijke onderzoeksTaken	42.727	
Additionele projecten	13.696	
EZ-geld	137.269	
- Compensatie aflossing lening	2.800	
- Compensatie aflossing lening PO	957	
- Compensatie lening IAC / ILRI	188	
- Correctie vraaguitval ivm kwijtschelding lening	-56	
- BTW	26.293	
- Trekkingsrechten PT	0	
- Betaling via Laser/honingregeling	-171	
Totaal subsidieverlening Stichting DLO 2012	167.280	brief met referentienummer DGA-AK/12381095
		d.d. 14 december 2012
Subsidieverlening EZ verwerkt via balans		
Compensatie aflossing lening EZ-deel DLO	2.800	Balanspost EZ Vordering
Compensatie aflossing lening EZ-deel PO	957	Balanspost EZ Vordering
Compensatie aflossing lening EZ-deel IAC/ILRI	188	Balanspost EZ Vordering
BTW DLO	26.293	Afloop via balans
Subsidieverlening EZ verwerkt via balans	30.238	
Te verantwoorden baten EZ	137.042	
Mut. nog uit te voeren onderzoek EZ	-795	Balanspost nog uit te voeren onderzoek
HCU-gelden - vooruitontvangen bedragen	241	Balanspost vooruitontvangen bedragen
Overig verantwoord onder EZ baten	0	
Verantwoorde baten jaarrekening Stichting DLO	136.490	

Bedragen * € 1000,-

Als aanvulling op bovenstaande verantwoording is voor het project Agriculture ATVET Afghanistan – Hoofd fase met een looptijd van 1 november 2012 tot 31 oktober 2015 in 2012 een bedrag besteed van € 2.452.000 (in 2011 € 42.500).

3.3 Bezoldiging

Model F: Vermelding op basis van de WOPT

Benoemingstermijn			2012							2011
Raad van	vanaf	tot	Belastbaar loon	Uitk. wegens beëindiging v/h dienstverband	Voorzieningen beloning	Totaal	Belastbaar loon	Uitk. wegens beëindiging v/h dienstverband	Voorzieningen beloning	Totaal
Bestuur										
A.A. Dijkhuizen	1-3-2010	1-3-2014	260.490	n.v.t.	78.955	339.444	271.465	n.v.t.	75.031	346.495
I.J.H. Breukink	1-10-2009	1-10-2013	189.840	n.v.t.	79.579	269.419	184.288	n.v.t.	76.520	260.808
M.J. Kropff	1-10-2009	1-10-2013	210.966	n.v.t.	57.876	268.842	216.900	n.v.t.	56.612	273.511
Overige ¹⁾										
directeur	15-9-2012	15-9-2016	166.973	n.v.t.	45.365	212.338	177.304	n.v.t.	43.184	220.488
directeur	15-6-2010	15-6-2014	159.951	n.v.t.	34.833	194.785	135.611	n.v.t.	32.320	167.931
manager ²⁾	1-7-1996		19.197	n.v.t.	2.552	21.749	-	-	-	-
directeur	1-1-2008	1-2-2012	-	-	-	-	155.004	n.v.t.	39.835	194.839
hoogleraar ³⁾	1-4-2006		-	-	-	-	162.468	n.v.t.	41.905	204.373

¹⁾ In 2011 ten onrechte niet vermeld doordat abusievelijk de hogere WNT norm gehanteerd werd.

²⁾ Dit betreft een manager met een aanstelling van 0,11 fte die wegens persoonlijke omstandigheden een hoge reiskostenvergoeding ontvangt.

³⁾ Per 1-2-2012 buitengewoon verlof zonder behoud van bezoldiging waardoor diens inkomen in 2012 onder de WOPT norm blijft.

Model H: Bezoldiging van bestuurders en toezichthouders

Benoemingstermijn			Benoemd	Taak- per omvang	Dienstbetre- king (D) of interim (I)	Periodiek betaalde beloningen	Bonus betalingen/ gratificatie	Ontvangen pensioen bijdragen/ beloning Betaalbaar op termijn	Uitkering wegens beëindiging v/h dienst- verband
vanaf	tot		Fte	D/I	2012	2012	2012	2012	
Raad van Bestuur									
A.A. Dijkhuizen	1-3-2010	1-3-2014	1-3-2002	1	D	223.497	36.993	78.955	n.v.t.
I.J.H. Breukink	1-10-2009	1-10-2013	1-9-2005	1	D	165.706	24.134	79.579	n.v.t.
M.J. Kropff	1-10-2009	1-10-2013	1-1-1995	1	D	188.164	22.801	57.876	n.v.t.
Raad van Toezicht									
M. de Boer	1-9-2009	1-9-2013	1-9-2004	n.v.t.	D	19.440	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J.J. van Duijn	1-9-2008	1-9-2012	1-9-2004	n.v.t.	D	12.150	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
L.B.A.M.G van Depoele	1-5-2008	1-9-2012	1-5-2008	n.v.t.	D	12.150	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J.R.H Maij-Weggen	1-9-2008	1-9-2012	1-9-2004	n.v.t.	D	12.150	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
B.J. Marttin ¹⁾	1-7-2011	1-7-2015	1-7-2011	n.v.t.	D	11.345	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

¹⁾ De overeengekomen vergoeding wordt rechtstreeks overgemaakt aan de werkgever van betrokkene.

De bezoldiging van de Raad van Bestuur wordt verdeeld in de periode 1-1-2012 tot en met 8-11-2012 tussen Wageningen University, Stichting van Hall Larenstein en Stichting DLO op basis van de verdeelsleutel 46,2%/7,5%/46,2%. Vanaf 9-11-2012 zijn de kosten verdeeld tussen Wageningen University en Stichting DLO op basis van de sleutel 50%/50%.

Toelichting bezoldiging bestuurders.

De bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur is marktconform. Bij de bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur is rekening gehouden met de complexiteit van een organisatie die bestaat uit een marktgerichte onderzoeksorganisatie en een universitaire organisatie.

Wageningen UR zal voor de bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur gebruik maken van het overgangsregime onder de Wet Normering Topinkomens (WNT). De bezoldiging van de leden van de RvT zal per 1-1-2013 worden aangepast aan de normen van de WNT.

Bezoldiging en declaraties		Breukink	Dijkhuizen	Kropff
A.	Bezoldiging	269.419,00	339.444,00	268.842,00
	min fiscale bijtelling auto	-15.650,28	-18.538,80	-15.198,34
A1.	Bezoldiging minus bijtelling	253.768,72	320.905,20	253.643,66
B.	Declaraties			
	Representatiekosten	-	1.501,48	167,75
	Reiskosten binnenland	16.801,66	27.205,58	25.981,64
	Reiskosten buitenland	-	32.904,21	21.202,75
	Overige kosten	3.231,94	6.492,21	4.791,41
B1.	Totale declaraties	20.033,60	68.103,48	52.143,55
C.	Totale lasten	273.802,32	389.008,68	305.787,21
Verdeling over onderdelen				
A.	Bezoldiging minus bijtelling			
46,8%	WU	118.656,67	150.048,21	118.598,20
46,8%	DLO	118.656,67	150.048,21	118.598,20
6,5%	VHL	16.455,38	20.808,78	16.447,27
B.	Declaraties			
46,8%	WU	9.367,27	31.843,69	24.381,18
46,8%	DLO	9.367,27	31.843,69	24.381,18
6,5%	VHL	1.299,06	4.416,10	3.381,20

---

4 Reikwijdte van het verslag

Dit is het eerste geïntegreerde jaarverslag van Wageningen UR.

Na het opstellen van een jaarverslag en een duurzaamheidsverslag in 2011, heeft Wageningen UR gekozen om bij de verslaglegging over 2012 de beide verslagen te integreren in voorliggend verslag. Het geïntegreerde verslag is opgesteld volgens de internationaal geaccepteerde richtlijnen van de Global Reporting Initiative, versie 3.0 (GRI-G3), gebaseerd op het GRI-verslaggevingsraamwerk.

In de GRI-richtlijnen is het doel van een verslag als volgt geformuleerd:

‘Duurzaamheidsverslaglegging omvat het meten en publiceren van en verantwoording afleggen aan interne en externe belanghebbenden / stakeholders over de prestaties van een organisatie die gericht zijn op de doelstelling van duurzame ontwikkeling. Duurzaamheidsverslaglegging is een breed begrip dat wordt beschouwd als synoniem van andere begrippen die dienen om de verslaglegging over economische, milieugerelateerde en sociale gevolgen (bv. ‘triple botton line’-, maatschappelijke -, MVO en Corporate Social Responsibility -verslaglegging) te beschrijven.

Een duurzaamheidsverslag moet een evenwichtige en redelijke weergave zijn van de duurzaamheidsprestaties van een verslaggevende organisatie, en omvat zowel positieve als negatieve resultaten.’

Wageningen UR heeft er voor gekozen om het geïntegreerde verslag op GRI-G3 niveau B te realiseren. Dit betekent dat gerapporteerd wordt over de strategie van de organisatie, het organisatieprofiel, verslagparameters, bestuur, verplichtingen en betrokkenheid en minimaal twintig prestatie-indicatoren. Een sector supplement van het primaire proces van Wageningen UR, te weten ‘onderwijs en onderzoek’, is (nog) niet aanwezig, en kan daarom niet meegenomen worden in de verslaglegging.

Het verslag heeft, naast de GRI-richtlijnen, de volgende basis:

- Verantwoording wordt afgelegd over zowel de financiële als de duurzame ‘people, planet, profit’ onderwerpen.
- Het geïntegreerde verslag is geen communicatiemiddel, maar wel een informatiebron voor stakeholders.
- De informatie voor het jaarverslag is aangedragen door (staf)afdelingen.
- Het verslag is goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

4.1 Organisatie-afbakening

Het voorliggende jaarverslag 2012 is het jaarverslag van Wageningen UR, het samenwerkingsverband tussen Wageningen University en Stichting DLO. Tot november 2012 maakte Stichting Van Hall Larenstein (VHL) deel uit van het samenwerkingsverband. VHL is derhalve niet opgenomen in dit verslag. Aangezien het merendeel van de activiteiten in Nederland plaatsvindt, gaat het verslag in op de activiteiten en maatregelen met betrekking tot duurzaamheid in Nederland.

4.2 Waardeketens

Wageningen UR is een kennisinstelling die zich richt op onderwijs, onderzoek en kennisvalorisatie. De onderwijs(waarde)keten start met de opleiding van (inter)nationale studenten aan Wageningen University. De kennis die Wageningse studenten opdoen tijdens hun bachelor- of masteropleiding nemen ze mee naar hun toekomstige (inter)nationale werkomgeving. Wageningen UR houdt actief contact met haar alumni, zie www.wageningenur.nl/nl/Alumni.htm. Veel afgestudeerden vinden werk bij Wageningen UR, bijvoorbeeld als promovendus, onderzoeker of (staf)medewerker. Het onderzoek wordt uitgevoerd binnen onderzoekscholen van Wageningen University en de onderzoeksprogramma's van DLO. De eerste stap in de uitvoering van zowel wetenschappelijk als

---

praktijkgericht onderzoek is het verwerven van financiering. De opgedane kennis wordt verspreid over de betrokken doelgroepen zoals wetenschappers (middels publicaties in wetenschappelijke tijdschriften), bedrijven (middels implementatie van ontwikkelde technologieën, modellen etc.), overheid (beleidsnotities) en studenten (onderwijs). Deze waardeketen is daarmee verweven met het bedrijfsleven en overheid.

De keten kennisvalorisatie van Wageningen UR heeft tot doel de valorisatie van onderzoek en onderwijs in te bedden in de cultuur van Wageningen UR. Wageningen UR heeft als taak de kennis en resultaten optimaal ten goede te laten komen aan de maatschappij. Mogelijkheden om kennis tot waarde te brengen zijn spin-offs waarbij Wageningen UR shareholder is, spin-offs vastgesteld op basis van IP Wageningen UR, en samenwerkingen, zie www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Kennisvalorisatie.htm. Voorbeelden hiervan zijn Plant-e, een organisatie die producten ontwikkelt waarin levende planten elektriciteit opwekken, en StartLife, hét ondernemersloket voor startende ondernemers in de sector Agro, Food en Leefomgeving.

4.3 Materialiteitenassessment

Gebaseerd op het Strategisch Plan Wageningen UR 2011-2014 zijn de relevante en materiële onderwerpen bepaald voor Wageningen UR binnen de GRI. Via de stappen identificatie, bepalen prioriteit en validatie zijn de onderwerpen beoordeeld op significantie voor zowel stakeholders als Wageningen UR. In het jaarverslag wordt gerapporteerd over de hoogst beoordeelde combinatie van scores voor stakeholders en Wageningen UR. De minder of niet-relevante of minder of niet-materiële onderwerpen worden, waar nodig, toegelicht in de GRI-Index, zie bijlage 4.

Bijlage 1

Onderwijs Wageningen University

Tabel 1

Overzicht bachelor- en masteropleidingen 2011/ 2012.

Bachelor	Master
Opleidingen Life Sciences	
Agrotechnologie (BAT)	Biosystems Engineering (MAB)
Biologie (BBI)	Animal Sciences (MAS)
Biotechnologie (BBT)	Aquaculture and Marine Resource Management (MAF)
Dierwetenschappen (BDW)	Bioinformatics (MBF)
Levensmiddelentechnologie (BLT)	Biology (MBI)
Moleculaire levenswetenschappen (BML)	Biotechnology (MBT)
Plantenwetenschappen (BPW)	Food Safety (MFS)
Voeding en Gezondheid (BVG)	Food Technology (MFT)
	Molecular Life Sciences (MML)
	Nutrition and Health (MNH)
	Organic Agriculture (MOA)
	Plant Biotechnology (MPB)
	Plant Sciences (MPS)
Opleidingen Maatschappijwetenschappen	
Bedrijfs- en Consumentenwetenschappen (BBC)	Applied Communication Science (MCS)
Economie en Beleid (BEB)	Development and Rural Innovation (MDR)
Gezondheid en Maatschappij (BGM)	Food Quality Management (MFQ)
Internationale Ontwikkelingsstudies (BIN)	Health and Society (MME-E)
Toegepaste Communicatiewetenschap (BTC)	International Development Studies (MID)
	Management, Economics and Consumer Studies (MME)
Opleidingen Omgevingswetenschappen	
Bodem, Water, Atmosfeer (BBW)	Climate Studies (MCL)
Bos- en Natuurbeheer (BBN)	Earth and Environment (MEE)
Internationaal Land- en Waterbeheer (BIL)	Environmental Sciences (MES)
Landschapsarchitectuur en Ruimtelijke Planning (BLP)	Forest and Nature Conservation (MFN)
Milieuwetenschappen (BMW)	Geo-information Science (MGI)
Tourism (BTO)	International Land and Water Management (MIL)
	Landscape Architecture and Planning (MLP)
	Leisure, Tourism and Environment (MLE)
	Urban Environmental Management (MUE)

Tabel 2

Aantal ingeschrevenen aan Wageningen University naar soort inschrijving: totaal aantal, aantal instellingseerstejaars, aantal mannen en vrouwen, per 1 oktober 2012.

Inschrijvingsvormen	Man	Vrouw	Totaal	Eerstejaars		
				Man	Vrouw	Totaal
Student	3387	4148	7535	856	1100	1956
Promovendus	138	192	330	25	26	51
Contractant	9	6	15	7	3	10
Bijvakker	64	98	162	50	81	131
Toehoorder	1	2	3	1	2	3
Erasmus Mundus	4	8	12	3	5	8
Erasmus Double Degree	10	11	21	10	11	21
Erasmus Student	53	95	148	53	95	148
Exch. Student Other	10	12	22	10	12	22
Totaal ingeschrevenen	3676	4572	8248	1015	1335	2350

Tabel 3

Aantal studenten aan Wageningen University naar studiefase: totaal aantal, aantal instellingseerstejaars, aantal mannen en vrouwen, per 1 oktober 2012.

Inschrijvingsvormen	Man	Vrouw	Totaal	Eerstejaars		
				Man	Vrouw	Totaal
Bachelor	1777	2056	3833	541	648	1189
Doctoraal	1		1			
Master	1609	2092	3701	315	452	767
Totaal ingeschrevenen	3387	4148	7535	856	1100	1956

Tabel 4

Aantal studenten bacheloropleidingen aan Wageningen University naar opleiding: totaal aantal, aantal eerstejaars, aantal mannen en vrouwen, per 1 oktober 2012.

Opleiding	Man	Vrouw	Totaal	Eerstejaars		Eerstejaars Totaal
				Man	Vrouw	
Agrotechnologie (BAT)	83	9	92	30	2	32
Bedrijfs- en consumentenwetenschappen (BBC)	119	147	266	50	73	123
Biologie (BBI)	269	206	475	82	50	132
Bos- en natuurbeheer (BBN)	135	69	204	39	18	57
Biotechnologie (BBT)	135	52	187	39	19	58
Bodem, water, atmosfeer (BBW)	169	75	244	53	22	75
Dierwetenschappen (BDW)	83	272	355	22	68	90
Economie en beleid (BEB)	50	26	76	17	13	30
Gezondheid en maatschappij (BGM)	19	95	114	9	43	52
Internationaal land- en waterbeheer (BIL)	107	55	162	27	16	43
Internationale ontwikkelingsstudies (BIN)	84	226	310	26	68	94
Landschaparchitectuur en ruimtelijke planning (BLP)	117	91	208	25	26	51
Levensmiddelentechnologie (BLT)	98	143	241	30	43	73
Moleculaire wetenschappen (BML)	93	59	152	24	10	34
Milieukunde (BMW)	57	39	96	14	12	26
Plantenwetenschappen (BPW)	73	41	114	25	11	36
Toegepaste communicatie (BTC)	19	46	65	5	14	19
Tourism (BTO)	19	66	85	7	21	28
Voeding en gezondheid (BVG)	48	339	387	17	119	136
Totaal ingeschrevenen	1777	2056	3833	541	648	1189

Tabel 5

Aantal studenten masteropleidingen aan Wageningen University naar opleiding: totaal aantal, aantal eerstejaars, aantal mannen en vrouwen, per 1 oktober 2012.

Opleiding	Man	Vrouw	Totaal	Eerstejaars		
				Man	Vrouw	Totaal
Agricultural and Bioresource Engineering (MAB)	47	7	54	3	2	5
Aquaculture and Marine Resource Management (MAM)	49	32	81	5	8	13
Animal Sciences (MAS)	92	219	311	22	40	62
Bioinformatics (MBF)	19	4	23	1	1	2
Biology (MBI)	92	102	194	2	8	10
Biotechnology (MBT)	112	72	184	22	18	40
Climate Studies (MCL)	21	17	38	3	3	6
Applied Communication Science (MCS)	9	43	52	1	12	13
Development and Rural Innovation (MDR)	21	28	49	6	2	8
Earth and Environment (MEE)	39	38	77	3	4	7
Environmental Sciences (MES)	119	104	223	32	37	69
Forest and Nature Conservation (MFN)	101	94	195	17	22	39
Food Quality Management (MFO)	23	46	69	10	14	24
Food Safety (MFS)	26	83	109	11	33	44
Food Technology (MFT)	104	210	314	35	59	94
Geo-Information Science (MGI)	55	20	75	14	8	22
Hydrology and Water Quality (MHW)	19	17	36			0
International Development Studies (MID)	47	135	182	11	22	33
International Land and Water Management (MIL)	51	42	93	8	8	16
Leisure, Tourism and Environment (MLE)	25	48	73	7	17	24
Landscape Architecture and Planning (MLP)	70	80	150	6	7	13
Meteorology and Air Quality (MMA)	4		4			0
Management, Economics and Consumer Studies (MME)	174	168	342	22	19	41
Molecular Life Sciences (MML)	34	43	77	5	6	11
Nutrition and Health (MNH)	42	240	282	8	41	49
Organic Agriculture (MOA)	31	44	75	11	14	25
Plant Biotechnology (MPB)	34	25	59	7	4	11
Plant Sciences (MPS)	113	90	203	33	29	62
Urban Environmental Management (MUE)	36	41	77	10	14	24
Totaal ingeschrevenen	1609	2092	3701	315	452	767

Tabel 6

Rendementen van de masteropleidingen van de cohorten 2008/09 t/m 2010/11 (N in absolute aantallen, na x jaar in %).

Opleiding	Generatie 2008				Generatie 2009			Generatie 2010	
	N	na 2 jr	na 3 jr	na 4 jr	N	na 2 jr	na 3 jr	N	na 2 jr
MAB	19	79	84	95	19	84	84	14	79
MAM	19	42	84	89	21	33	81	28	46
MAS	107	70	85	92	122	61	89	130	57
MBF	12	83	100	100	3	33	67	8	50
MBI	49	78	98	100	63	68	87	63	73
MBT	70	80	93	93	63	79	97	85	72
MCL	5	60	100	100	17	65	94	16	63
MCS	10	50	80	90	19	32	68	9	33
MDR	21	33	71	90	20	50	80	23	43
MES	50	70	74	86	67	58	88	100	65
MFN	58	59	88	93	68	62	84	90	54
MFQ	11	82	91	91	27	44	70	24	54
MFS	38	58	82	84	36	64	92	39	59
MFT	68	78	94	96	74	69	92	114	71
MGI	22	82	91	95	15	53	93	21	57
MHW	17	65	88	100	28	54	82	27	33
MID	84	56	85	90	85	33	85	70	44
MIL	39	59	95	95	49	73	96	40	53
MLE	38	42	79	82	34	35	85	32	38
MLP	35	51	83	94	52	38	85	61	43
MMA	12	67	75	75	12	50	92	7	71
MME	127	87	94	95	134	65	89	137	73
MML	13	62	92	92	23	52	87	23	74
MNH	80	75	95	96	96	67	93	152	66
MOA	13	54	85	100	23	57	87	33	58
MPB	18	56	100	100	18	61	89	24	75
MPS	55	69	87	89	69	74	91	95	58
MSS	9	78	78	78	13	31	31	9	0
MUE	10	70	80	80	29	69	93	32	63
Totaal opleidingen	1109	68	88	92	1299	59	88	1506	60
Totaal inclusief omzwaaiers	1109	69	90	94	1299	60	89	1506	61

Tabel 7

Rendementen van de bacheloropleidingen op basis van de herinschrijvingen in het tweede jaar (N $t+1$). Cohorten 2007/08 t/m 2009/10 (N en N $t+1$ in absolute aantallen, na x jaar in %).

Opleiding	Generatie 2007					Generatie 2008				Generatie 2009		
	N	N $t+1$	na 3 jr	na 4 jr	na 5 jr	N	N $t+1$	na 3 jr	na 4 jr	N	N $t+1$	na 3 jr
BAT	10	8	0	63	100	21	17	12	88	17	15	20
BBC	38	33	27	52	85	40	39	26	74	47	43	37
BBI	78	66	26	68	83	116	92	18	60	145	119	32
BBN	20	16	31	50	69	52	37	24	68	60	55	40
BBT	39	31	19	42	81	42	33	9	73	47	38	26
BBW	36	27	30	67	89	47	37	16	59	63	57	19
BDW	75	61	28	59	82	70	57	16	58	84	69	32
BEB	19	14	7	43	86	16	14	7	43	16	14	50
BGM	19	14	43	71	79	20	15	60	80	12	12	67
BIL	42	38	13	55	89	46	38	29	79	55	46	30
BIN	73	60	15	58	78	99	81	25	67	96	77	38
BLP	51	47	15	53	83	46	37	8	59	50	44	18
BLT	46	40	33	70	85	57	50	36	72	57	47	45
BML	23	19	0	37	58	25	21	10	43	43	32	44
BMW	13	9	44	78	89	25	21	19	62	26	23	22
BPW	18	16	38	88	94	20	18	11	61	23	20	30
BTC	8	3	33	67	67	6	4	0	25	14	9	44
BVG	101	83	47	77	87	95	76	42	84	114	90	46
Totaal opleidingen	709	585	26	62	83	843	687	23	67	969	810	34
Totaal inclusief omzwaaiers	709	613	26	61	84	843	717	22	67	969	846	34

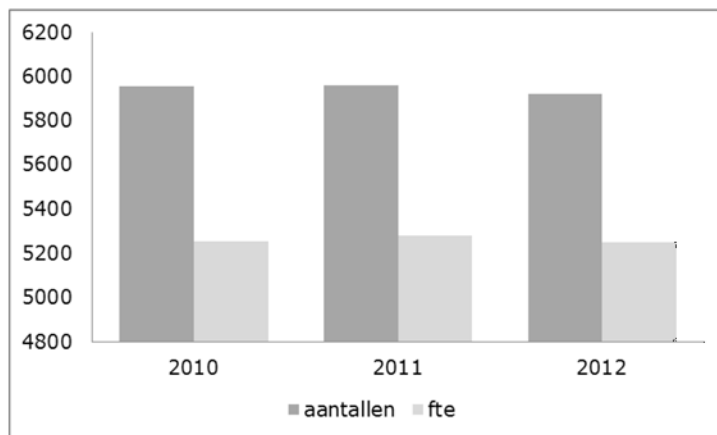
Bijlage 2

Sociaal jaarverslag

De volgende grafieken geven informatie over Wageningen UR per ultimo 2012 weergegeven in individuele arbeidsrelaties (iar). Het betreft in tegenstelling tot het sociaal jaarverslag 2011 alleen informatie over de onderdelen Stichting DLO en Wageningen University (WU).

Aantal medewerkers

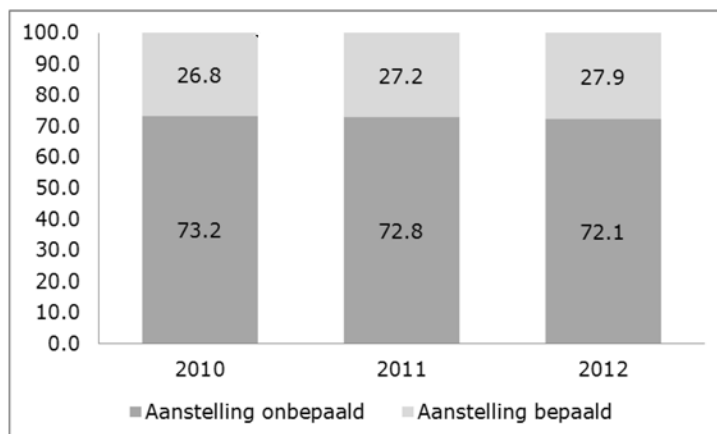
MEDEWERKERS	2010	2011	2012
Aantal medewerkers (iar) op 31-12	5.954	5.960	5.920
Aantal medewerkers (fte) op 31-12	5.255	5.278	5.248

Toelichting: het aantal medewerkers (in iar) van WU en DLO tezamen, is in 2012 met 40 iar afgenomen, oftewel bijna 0,7%. Deze afname komt geheel voor rekening van de Stichting DLO, namelijk 104 iar. Het aantal iar bij WU nam toe met 64.

ONBEPAALD/BEPAALD

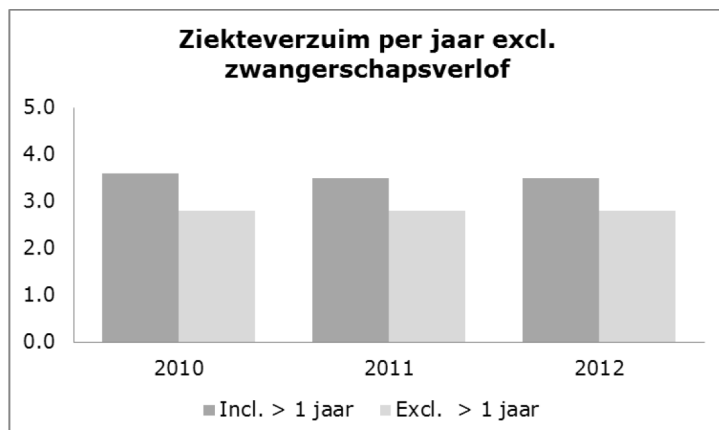
In % iar incl. promovendi

Toelichting: het percentage tijdelijke dienstverbanden is bij de Stichting DLO in 2012 met 1,2%punt afgenomen naar 11%. Bij WU is sprake van een stijging met 1,6%punt naar 43,9%. Een verklaring hiervoor kan worden gevonden in het feit dat het aantal iar bij WU in 2012 toenam met ruim 2% en nieuwe medewerkers veelal eerst een tijdelijk dienstverband aangeboden krijgen.

ZIEKTEVERZUIM

	2010	2011	2012
Incl. verzuim > 1 jaar	3,6	3,5	3,5
Excl. verzuim > 1 jaar	2,8	2,8	2,8

Toelichting: Het verzuimpercentage Wageningen UR-breed is nagenoeg gelijk gebleven en blijft daarmee onder het streefpercentage van maximaal 3,5%. Bij de Stichting DLO nam het ziekteverzuim een fractie toe, met 0,1%punt voor wat betreft het totale verzuim (in 2011 bedroeg het ziekteverzuim 3,4%) terwijl het verzuim korter dan een jaar gelijk bleef (2,7%). Bij Wageningen University nam zowel het totale verzuim met 0,2%punt af naar 3,4% terwijl het kort verzuim gelijk bleef.

Ziekteverzuim exclusief Zwangerschap

	2010	2011	2012
Gemiddelde verzuimduur (kal.dgn)	13,31	15,17	14,25
Verzuimfrequentie (meldingen t.o.v. gemiddeld aantal medewerkers)	1	1,02	0,99
Percentage medewerkers zonder verzuim	49,47	47,84	49,85
Aantal afzonderlijke ziektegevallen	5891	5926	5771
Verzuimpercentage naar leeftijdsklasse			
< 25 jaar	0,94	1,16	0,48
25 t/m 34 jaar	2,67	2,61	2,36
35 t/m 44 jaar	3,35	3,33	3,08
45 t/m 54 jaar	3,5	3,77	3,71
55 jaar en ouder	5,01	4,35	4,73
Verzuimpercentage naar schaal			
schaal 1 t/m 6	6,73	6,5	6,36
schaal 7 t/m 9	4,18	4,21	4,13
schaal 10 t/m 11	3,28	3,13	3,2
schaal 12	3,03	3,1	2,95
schaal 13 t/m 14	1,53	2,17	3,01
schaal 15 en hoger	1,94	1,75	1,64
promovendi	2,76	2,36	2,02

Toelichting: zowel het korte als het totale verzuim is gelijk gebleven terwijl de gemiddelde verzuimduur ten opzichte van 2011 is gedaald. Het percentage medewerkers zonder ziekteverzuim is toegenomen met 1%punt. Daling van het verzuim doet zich in alle leeftijdsgroepen voor met uitzondering van de categorie 55 jaar en ouder. Een relatief sterke daling, met 0,68%punt, deed zich voor in de leeftijdscategorie tot 25 jaar.

Het verzuimpercentage is in bijna alle salaris categorieën gedaald. Echter in de categorie schaal 13/14 is een stijging waarneembaar van bijna 0,84%punt naar 3,01%. Het verzuim in de salariscategorie

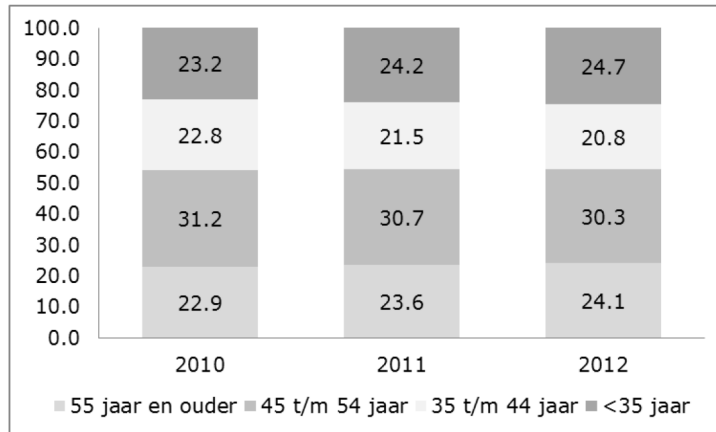
t/m schaal 6 blijft, met 6,36%, aanzienlijk hoger dan in de overige salariscategorieën maar de licht dalende trend zet zich voort.

ONTWIKKELING/OPLEIDINGEN

	2010	2011	2012
Kosten (x € 1.000,-) exclusief tijdbesteding	3.952	3.851	3.930
Percentage van de loonkosten	Ca. 1,1%	Ca. 1,0%	Ca. 1,1%

Toelichting: de uitgavennorm voor ontwikkeling/opleidingen is vastgesteld op 2% van de loonkosten. Realisatie in 2012 is 1,1% en blijft daarmee nagenoeg gelijk aan het opleidingspercentage van 2011. Opgemerkt wordt dat in dit percentage niet de (aanzienlijke) kosten zijn meegenomen die Wageningen UR maakt (en niet doorbelast) voor de (ontwikkeling van) opleidingen en trainingen van docenten, de trainingen die verzorgd worden door de Wageningen Graduate Schools etc.

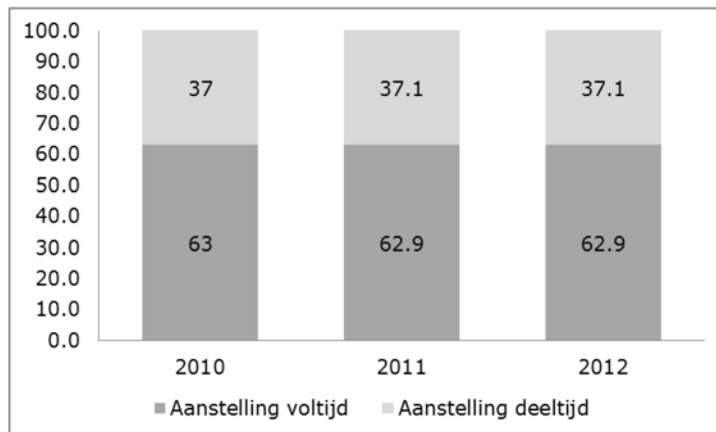
LEEFTIJDOPBOUW

Toelichting: ook binnen Wageningen UR is sprake van vergrijzing. Hierbij is echter wel een duidelijk verschil zichtbaar tussen Stichting DLO en WU. De groep 55 jaar en ouder in dienst bij de Stichting DLO is in 2012 toegenomen met 1,6%punt (naar 27,1%), terwijl er een geringe daling zichtbaar is van 0,7%punt in de leeftijdsgroep jonger dan 35 jaar (naar 11,9%). Bij WU is sprake van een lichte daling met 0,3%-punt in de leeftijdscategorie van 55 jaar en ouder (naar 21,4%), terwijl het aantal iar in de leeftijdscategorie jonger dan 35 jaar toenam met 1%punt (naar 36,8%). De grootste groep medewerkers (iar) bij de Stichting DLO is de categorie 45 tot 55 jaar (37,5%) en bij WU is dat de categorie jonger dan 35 jaar (36,8%).

EMANCIPATIE

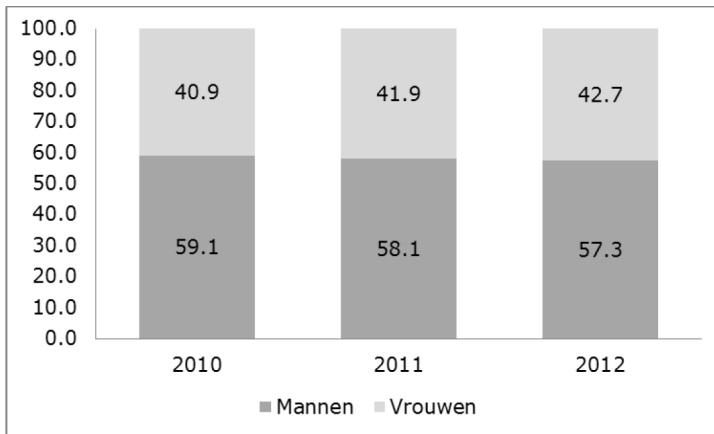
VOLTIJD/DEELTIJD in % iar

Toelichting: de verhouding tussen medewerkers met een voltijd dienstverband en een dienstverband in deeltijd is in 2012 ten opzichte van 2011 nauwelijks gewijzigd. Indien dit per onderdeel wordt

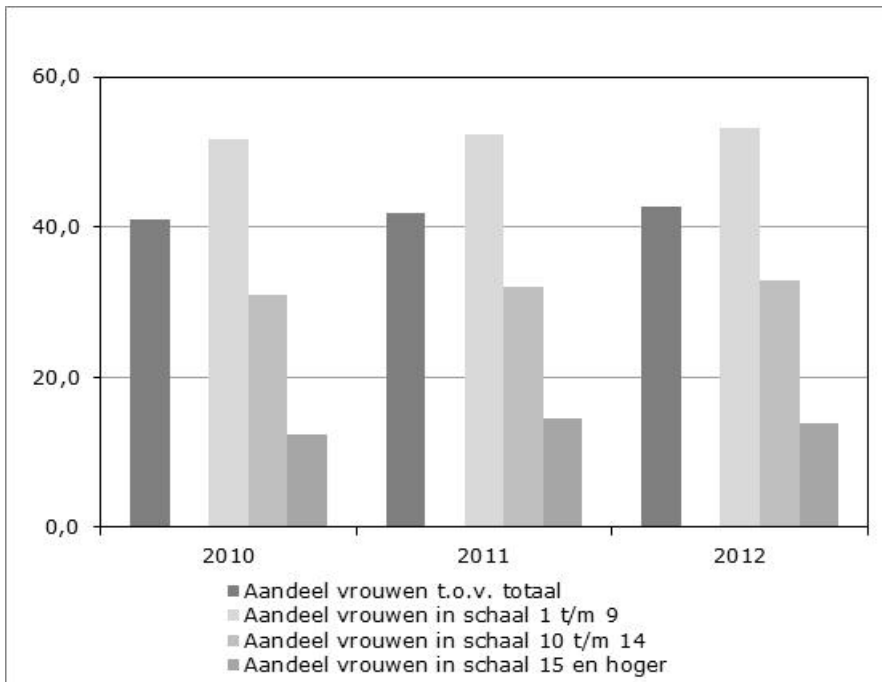
bezien blijkt dat het percentage dat in deeltijd werkt bij de Stichting DLO met 0,7%punt is gestegen terwijl dit percentage bij WU juist met 0,7%punt is afgenomen.

MAN/VROUW

Toelichting: het percentage vrouwen bij Wageningen UR is met 0,8%punt toegenomen. Zowel bij de Stichting DLO als bij WU is in 2012 het aandeel vrouwen toegenomen en wel met respectievelijk 0,5%punt tot 37,3% (DLO) en met 0,9%punt tot 47,8% (WU).

PERCENTAGE VROUW IN DE DIVERSE FUNCTIE-SCHALEN

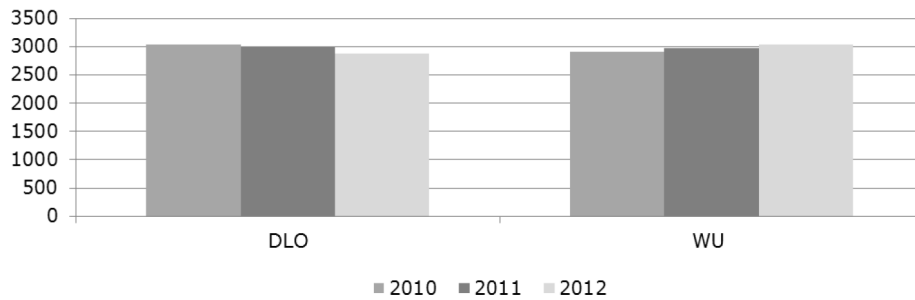

Toelichting: het percentage vrouwen dat in topfuncties werkzaam is blijft nog steeds ruim achter bij het percentage mannen in die functies. Er is sprake van een geringe daling met 0,6%punt (naar 13,9%).

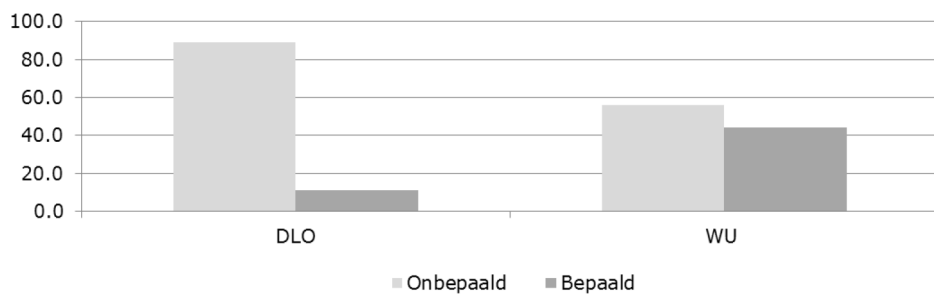
GRAFIEKEN PER ONDERDEEL VAN WAGENINGEN UR

Onderstaande grafieken geven gegevens per onderdeel van Wageningen UR in iar. De eerste grafiek toont aantallen iar, de overig grafieken zijn percentages iar.

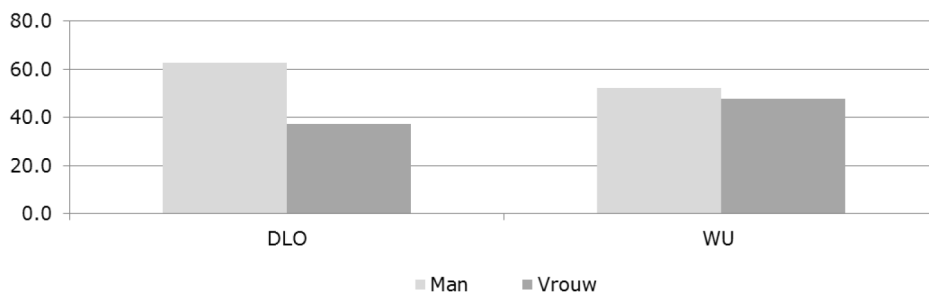
Aantallen (iar)

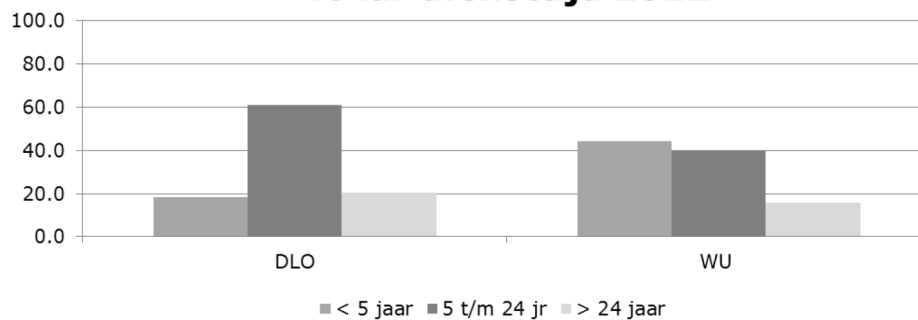
% iar onbepaald/bepaald 2012

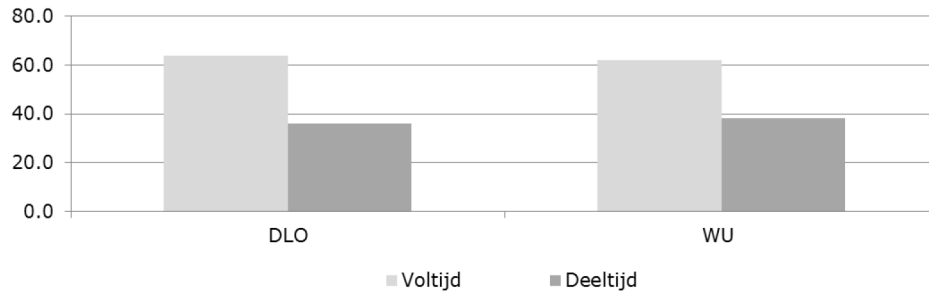
% iar man/vrouw 2012

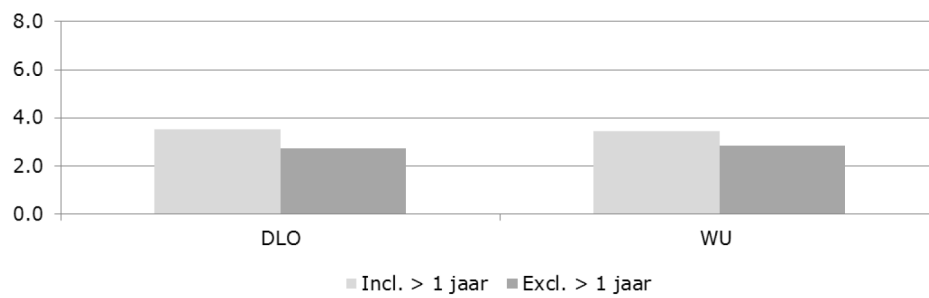
% iar diensttijd 2012

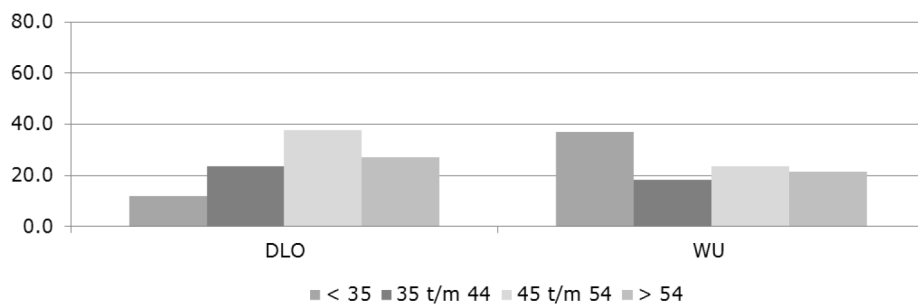
% iar voltijd/deeltijd 2012

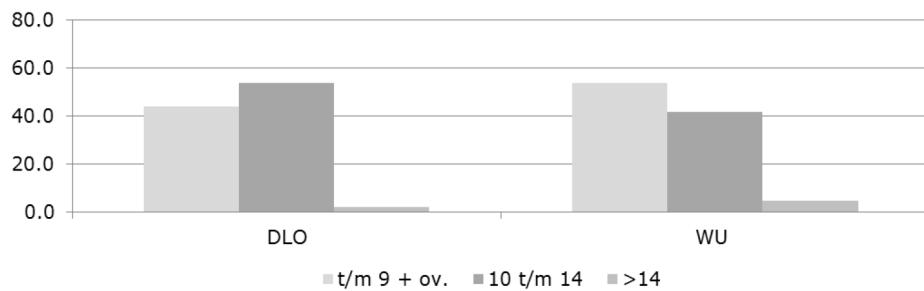
Ziekteverzuimpercentage 2012

% iar leeftijd 2012

% iar inschaling 2012

Bijlage 3a

Nevenfuncties Raad van Bestuur

Nevenfuncties Aalt Dijkhuizen

Externe activiteiten

- Lid Raad van Commissarissen Refresco (bottelaar van frisdranken) *
- Lid Raad van Commissarissen Incotec (coating van zaden) *
- Lid Raad van Toezicht Nederlandse Publieke Omroep (NPO) *
- Lid Raad van Advies Hendrix Genetics (fokkerij) *
- Lid Raad van Advies Pictet Agri Investeringsfonds, Genève *
- Lid Raad van Advies Struik Foods Europe (soepen en maaltijden) *
- Lid Bestuur Internationaal Duurzaamheidsconsortium (The Sustainability Consortium), VS
- Lid Bestuur Food Valley
- Lid Raad voor Deltaonderzoek (Ministerie van Infrastructuur & Milieu)
- Lid Algemene Presidenten Vergadering VSNU (Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten)
- Lid Bestuur TO2 (platform van toegepaste onderzoeksorganisaties)
- Lid Innovatiecie en persoonlijk adviseur van de Gouverneur van Fujian Provincie in China
- Lid Internationale Adviesraad Premier Maleisië
- Lid Raad van Advies World Knowledge Forum
- Programmadirecteur EFAS (European Food & Agribusiness Seminar), uitgevoerd samen met Harvard Business School
- Voorzitter Raad van Toezicht Het Gelders Orkest
- Lid Raad van Advies Corpus (educatiecentrum menselijk lichaam)
- Lid Comité van Aanbeveling Ronald McDonald Huis Arnhem

Overig

- Honorary Professor Massey University, Palmerston North, Nieuw Zeeland
- Visiting Professor Fuzhou University, Fujian Province (China)
- Ereburger van de Provincie Fujian (China)

* bezoldigd

Nevenfuncties Martin Kropff

Externe Activiteiten

- Lid Raad van Commissarissen BLGG AgroXpertus (bodem- en gewasanalyse en adviezen) *
- Lid Raad van Commissarissen Landgoed Scholtenszathe *
- Lid Raad van Toezicht Wetsus (topinstituut Watertechnologie)
- Lid Netherlands Academy of Science and Technology
- Lid Raad van Toezicht WNF-Nederland
- Lid Bioscience Forum
- Lid bestuur BE Basic (Bio-Based, Ecologically Balanced Sustainable Industrial Chemistry)
- Lid UNIK expert panel (Danish Agency for Science Technology and Innovation) *
- Lid Raad van Toezicht LifeLines
- Lid Raad van Toezicht FES High Tech Systems & Materials
- Lid internationaal adviesorgaan Scuola Superiore Sant'Anna, Pisa, Italië *
- Lid bestuur adviescollege Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI)
- Lid Raad van aanbeveling van vele initiatieven en organisaties
- Lid van de Academia dei Georgofili, Florence, Italy
- Lid van de Hollandsche Maatschappij voor Wetenschappen
- Lid van de Policy Advisory Committee of WOTRO-NWO

Overig

- Honorary Professor China Agricultural University
- Honorary doctor National Agricultural University of the Ukraine

* bezoldigd

Nevenfuncties Tijs Breukink

Externe activiteiten

- Lid Algemeen Bestuur Stichting Nationaal Erfgoed Hotel De Wereld
- Lid Algemeen Bestuur Stichting SURF
- Lid stuurgroep Governance en Financiën VSNU (Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten)
- Lid Nationaal Comité Herdenking Capitulaties Wageningen 1945
- Lid Raad van Toezicht Stichting Beheer Belmonte Arboretum Wageningen
- Lid Raad van Advies World Food Centers
- Lid Comité van Aanbeveling Jubileumfonds Kröller-Müller Museum

Bijlage 3b

Nevenfuncties Raad van Toezicht

Naam	M/V	Geb.jr	Hoofdfunctie	Relevante nevenfuncties per 1-6-2012	Eerste benoeming	Lopende termijn	Lidmaatschap kerncommissie
M. de Boer (voorzitter RvT)	V	1939	Bekleedde diverse functies in het openbaar bestuur	Lid Bestuur tijdschrift Noorderbreedte Lid Raad van Commissarissen Shell Nederland President-commissaris Afvalsturing Friesland Voorzitter Raad van Advies Milieu en Natuurplan Voorzitter Technologisch Topinstituut voor Water Wetsus Lid Raad van Toezicht Staatsbosbeheer Voorzitter Adviesraad voor de Wadden	01-09-2005	01-09-2013	Remuneratie en benoemingen
dr. L.B.A.M.G van Depoele	M	1939	Oud directeur Rural Development DG for Agriculture and Rural Development van de Europese Commissie	Gastdocent KU Leuven, European Business School (EHSAL) Docent Davidfonds Universiteit Vrije Tijd Vice voorzitter Vereniging voor internationale relaties VIRA - Anders	01-05-2008	01-11-2012	Remuneratie en benoemingen
dr. J.J. van Duijn (vice voorzitter RvT)	M	1943	Oud lid van de Raad van Bestuur Robeco Groep	Voorzitter Raad van Toezicht Diergaarde Bijddorp Lid bestuur Oranjefonds Lid bestuur Stichting Het Zuid-Hollands Landschap Vice voorzitter Centrale Commissie voor de Statistiek CBS Lid Raad van Commissarissen AFAB Financiële Diensten Holding B.V. Lid bestuur Nationaal Groenfonds Lid beleggingscommissie TVM Verzekeringen Lid Raad van Commissarissen Value8 N.V.	01-09-2004	01-11-2012	Auditcommissie
B.J. Martijn MBA	M	1965	Lid Raad van Bestuur Rabobank Nederland	Lid Steering Committee Unico Banking Group Lid Board of Directors American Chamber of Commerce Lid Raad van Toezicht IDH (Initiatief Duurzame Handel) Lid van de Dutch Trade Board	01-09-2011	01-09-2015	Auditcommissie (voorzitter)

Nevenfuncties Raad van Toezicht (vervolg)

Naam	M/V	Geb.jr	Hoofdfunctie	Relevante nevenfuncties per 1-6-2012	Eerste benoeming	Lopende termijn	Lidmaatschap kerncommissie
J.R.H. Majij-Weggen	V	1943	Bekleedde diverse functies in het openbaar bestuur	<p>Voorzitter World Society on the Protection of Animals (WSPA) Nederland</p> <p>Vice voorzitter WSPA International</p> <p>Lid High Level Group on Administrative Burdens (E. U. Commissie Stolber)</p> <p>Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Bartimeus-Sonneheerdt.</p> <p>Voorzitter Raad van Toezicht S.O.S. Artsen NL</p> <p>Lid Raad van Toezicht ING Nederland</p> <p>Lid Raad van Commissarissen Connexxion</p> <p>Lid Raad van Toezicht Opera Zuid</p>	01-09-2004	01-11-2012	Remuneratie en benoemingen (voorzitter)

Bijlage 4

GRI index

Hieronder verantwoordt u de gebruikte indicatoren in dit jaarverslag op basis van de internationale Global Reporting Initiative (GRI) richtlijnen (versie G3).

GRI Code	Inhoud	Verwijzing/aanvulling
STRATEGIE EN ANALYSE		
1.1	Verklaring van de hoogste beslissingsbevoegde over de relevantie van duurzame ontwikkeling voor de organisatie en haar strategie.	Voorwoord, p. 1
1.2	Belangrijkste invloeden, risico's en mogelijkheden op MVO-gebied.	1.3 Missie, visie en strategie, p. 18 e.v., 1.4 in dialoog met de Wereld, p. 28 e.v.
ORGANISATIEPROFIEL		
2.1	Naam van de organisatie.	Wageningen UR
2.2	Voornaamste merken, producten en/of diensten/ omschrijving kernactiviteiten.	2.2 Profiel & beleid, p. 11 e.v., 2.3 Missie, visie en strategie, specifiek 2.3.1 en 2.3.2, p. p. 18 e.v.,
2.3	Operationele structuur van de organisatie, met inbegrip van divisies, dochterondernemingen en samenwerkingsverbanden.	Organigram, binnenzijde omslag 2.3 Missie, visie en strategie, p. p. 18 e.v.
2.4	Locatie van het hoofdkantoor van de organisatie.	Wageningen
2.5	Het aantal landen waar de organisatie actief is.	2.2 Profiel & beleid p. 11 e.v. en wereldkaart op www.wageningenur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten.htm onder 'Projecten van Wageningen UR'.
2.6	Eigendomsstructuur en de rechtsvorm.	2.2 Profiel & beleid, specifiek 2.2.1, p. 11 e.v.
2.7	Afzetmarkten.	zie GRI code 2.5, 4 Reikwijdte van het verslag specifiek 4.2, p. 125 e.v., Agrifood sector, zie strategisch plan op www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Strategisch-plan.htm .
2.8	Omvang van de verslaggevende organisatie/ bedrijfsomvang.	2.1 Kengetallen p. 10 e.v. 3 Financieel verslag, specifiek 3.1.1 en 3.2.1 p. 56 e.v.
2.9	Significante veranderingen tijdens de verslagperiode wat betreft omvang, structuur of eigendom.	Beëindiging samenwerking met VHL, zie 4 Reikwijdte van het verslag, specifiek 4.1, p. 125
2.10	Onderscheidingen tijdens de verslagperiode werden toegekend.	2.2.2 Wageningen University p. 12
VERSLAGPARAMETERS		
3.1	Verslagperiode waarop de verstrekte informatie betrekking heeft.	1 januari – 31 december 2012
3.2	Datum van meest recente verslag.	Juni 2012
3.3	Verslaggeving cyclus.	Jaarlijks
3.4	Contactpunt.	duurzaamheid@wur.nl

GRI Code	Inhoud	Verwijzing/aanvulling
REIKWIJDTE EN AFBAKENING VAN HET VERSLAG		
3.5	Proces voor het bepalen van de inhoud van het verslag.	4 Reikwijdte van het verslag, p. 125 e.v.
3.6	Afbakening van het verslag.	
3.7	Beperkingen voor de reikwijdte of afbakening van het verslag.	
3.8	Basis voor verslaglegging over samenwerkingsverbanden, dochterondernemingen in gedeeltelijk eigendom, gehuurde faciliteiten, uitbestede activiteiten of andere entiteiten.	
3.9	De technieken en berekeningsgrondslagen voor gegevensmetingen, waaronder de voor schattingen gebruikte aannames en de technieken die zijn toegepast op de samenstelling van de indicatoren en overige informatie in het verslag.	
3.10	Uitleg over de gevolgen van eventuele herformuleringen van eerder verstrekte informatie (bijvoorbeeld fusies of overnames, verandering van referentiejaar of verslaggevingsperiode en veranderingen met betrekking tot de aard van de activiteiten of de meetmethoden).	Niet van toepassing
3.11	Significante veranderingen t.o.v. vorige verslagperiodes t.a.v. reikwijdte, afbakening of meetmethoden die voor het verslag zijn toegepast.	De samenwerking met VHL is beëindigd. VHL maakt een eigen Jaarverslag 2012. Wageningen UR richt zich in Jaarverslag 2012 op Wageningen University en DLO
GRI INHOUDSOPGAVE		
3.12	GRI index/Inhoudsopgave.	GRI index, p. 143
ASSURANCE		
3.13	Beleid en huidige praktijk met betrekking tot externe assurance van het verslag.	1.9 Compliance, specifiek 1.9.6, p. 52
BESTUUR, VERPLICHTINGEN EN BETROKKENHEID		
BESTUURSSTRUCTUUR		
4.1	De bestuursstructuur van de organisatie, met inbegrip van commissies die vallen onder het hoogste bestuurslichaam.	Raad van Bestuur en Raad van Toezicht p. 5 en met verwijzing
4.2	Geef aan of de voorzitter van het hoogste bestuurslichaam eveneens een leidinggevende functie heeft.	naar www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Bestuur.htm 2.3 Missie, visie en strategie, specifiek 2.3.6, p. 23 e.v.
4.3	Voor organisaties met een enkelvoudige bestuursstructuur: vermeld het aantal onafhankelijke en/of niet-leidinggevende leden van het hoogste bestuursorgaan.	Niet van toepassing
4.4	Mechanismen/Overlegorganen voor aandeelhouders en medewerkers voor aanbevelingen of medezeggenschap op het hoogste bestuursorgaan.	2.2.5 Inrichting medezeggenschap, p. 15
4.5	Een koppeling tussen vergoedingen voor leden van Raad van Bestuur en (top)managers en de (MVO)-prestaties van de organisatie/ intern ontwikkelde missie/of beginselverklaringen, gedragscodes en uitgangspunten.	Naar aanleiding van duurzaamheidsbeleid is plan van aanpak opgesteld 'Versneld naar een duurzamer bedrijfsvoering'. In plan is actie 'voorbeeldgedrag management' verwoord, en wordt thans verkend.

GRI Code	Inhoud	Verwijzing/aanvulling
4.6	Processen waarmee het hoogste bestuurslichaam waarborgt dat strijdige belangen worden vermeden.	2.2 Profiel & governance, p. 11 e.v., 2.8 Leveranciers en ketenverantwoordelijkheid,
4.7	Proces voor het bepalen van de kwalificaties en expertise van de leden van het hoogste bestuurslichaam voor het sturen van de strategie van de organisatie aangaande economische, milieu-gerelateerde en sociale onderwerpen.	p. 49, 2.10 Compliance, p. 50 e.v. 50. Verslag Raad van Toezicht
4.8	Intern ontwikkelde missie- of beginselverklaringen, gedragscodes en uitgangspunten die van belang zijn voor de economische, milieu gerelateerde en sociale prestaties, met vermelding van de mate van invoering ervan.	
4.9	Procedures van het hoogste bestuurslichaam voor het overzien van de inventarisatie en het beheer door de organisatie van economische, milieu gerelateerde en sociale prestaties, met inbegrip van relevante risico's en mogelijkheden en naleving van of conformiteit met internationaal overeengekomen standaarden, gedragscodes en principes.	
4.10	Processen voor het evalueren van de eigen prestaties van het hoogste bestuurslichaam, in het bijzonder betreffende economische, milieu gerelateerde en sociale prestaties. Processen voor het evalueren van de eigen prestaties van het hoogste bestuurslichaam, in het bijzonder betreffende economische, milieu gerelateerde en sociale prestaties.	
VERPLICHTINGEN I.V.M. EXTERNE INITIATIEVEN		
4.11	Toelichting over de toepassing van het voorzorgsprincipe.	2.10 Compliance, p. 50 e.v.
4.12	Extern ontwikkelde economische, milieu-gerelateerde en sociale handvesten, principes, standaarden of initiatieven die de organisatie onderschrijft.	
4.13	Lidmaatschap brancheverenigingen en (inter)nationale van verenigingen.	2.5 In dialoog met de Wereld, p. 28 e.v., en www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Kennisvalorisatie.htm
OVERLEG MET BELANGHEBBENDEN		
4.14	Lijst van relevante groepen belanghebbenden / stakeholders voor de organisatie.	2.5 In dialoog met de Wereld, p. 28 e.v
4.15	Basis voor inventarisatie en selectie van stakeholders die moeten worden betrokken.	
4.16	Benadering van het betrekken van belanghebbenden, waaronder de frequentie ervan per type en groep	
4.17	belanghebbenden. De voornaamste onderwerpen en vraagstukken die naar voren zijn gekomen door de betrokkenheid van belanghebbenden en hoe de organisatie hierop heeft gereageerd, onder meer in haar verslaglegging.	
ECONOMISCHE PRESTATIE-INDICATOREN		
	'Management approach disclosure'	2.8 Profit, p. 46 e.v.
EC2	Financiële implicaties en andere risico's en mogelijkheden voor de activiteiten van de organisatie als gevolg van klimaatverandering.	
EC3	Dekking van de verplichtingen in verband met het vastgestelde (pensioen)uitkeringenplan van de organisatie.	
EC4	Significante financiële steun van een overheid.	
EC7	Procedures voor lokale personeelswerving en aandeel van het topkader afkomstig uit de lokale gemeenschap.	
EC8	Ontwikkeling en gevolgen van investeringen in infrastructuur en diensten voor het algemeen nut (commercieel, in natura of pro bono).	
EC9	Inzicht in en beschrijving van significante indirecte economische gevolgen, waaronder de omvang ervan.	

GRI Code	Inhoud	Verwijzing/aanvulling
EC1	Directe economische waarden die zijn gegenereerd en gedistribueerd, waaronder inkomsten, operationele kosten, personeelsvergoedingen, donaties en overige maatschappelijke investeringen, ingehouden winst en betalingen aan kapitaalverstrekkers en overheden.	2.8 Profit, p. 46 e.v., 2.6.2.4 Profileringsfonds, p. 36, Alumnirelaties en fondsenwerving, p. 37,
EC5	Spreiding in de verhouding tussen het standaard aanvangssalaris en het lokale minimumloon op belangrijke bedrijfslocaties.	2.8 Profit, p. 46 e.v.
EC6	Beleid, methoden en deel van uitgaven betreffende lokaal gevestigde leveranciers op belangrijke bedrijfslocaties.	2.9 Leveranciers en ketenverantwoordelijkheid, p. 49 e.v.
MILIEU PRESTATIE-INDICATOREN		
Management approach disclosure		
EN1	Totale hoeveelheid gebruikte materialen naar gewicht of volume.	2.9 Leveranciers en ketenverantwoordelijkheid, p. 49 e.v.
EN2	Percentage van de gebruikte materialen dat bestaat uit afval uit externe bronnen	
EN3	Direct energieverbruik door primaire energiebron.	2.7 Planet, specifiek energie, p. 42
EN4	Indirect energieverbruik door primaire bron.	Milieujaarverslag 2012*
EN5	Energie die bespaard is door besparingen en efficiëntieverbeteringen.	
EN7	Initiatieven ter verlaging van het indirecte energieverbruik en reeds gerealiseerde verlaging.	
EN6	Initiatieven ten behoeve van energie-efficiënte of op duurzame energie gebaseerde producten en diensten, evenals verlagingen van de energie-eisen als resultaat van deze initiatieven	Niet van toepassing. Wageningen UR is een kennisinstelling waar geen productie plaatsvindt die energie-efficiënt ingericht kan worden
EN8	Totale wateronttrekking per bron.	12,9% en 13,4 reductie van resp. leidingwater en bronwater t.o.v. 2011, zie Milieujaarverslag 2012* .
EN21	Totale waterafvoer naar kwaliteit en bestemming.	
EN9	Waterbronnen waarvoor water- onttrekking significante gevolgen heeft.	Niet van toepassing. Het waterverbruik is m.n. gebouwgebonden en daardoor niet relevant voor Wageningen UR. Wageningen UR gebruikt ook bronwater voor het primaire proces
EN10	Percentage en totaal volume van gerecycled en hergebruikt water.	Niet van toepassing. De gebouwen zijn aangesloten op riolering. Alle afvalwater gaat daarmee naar moderne rioolwaterzuiveringsbedrijven.
EN11	Locatie en oppervlakte van land dat eigendom is, gehuurd wordt, beheerd wordt in of grenst aan beschermde gebieden en gebieden met een hoge biodiversiteitswaarde buiten beschermde gebieden.	2.7 Planet, specifiek biodiversiteit, p. 43
EN12	Beschrijving van significante gevolgen van activiteiten, producten en diensten op de biodiversiteit in beschermde gebieden en gebieden met een hoge biodiversiteitswaarde buiten beschermde gebieden.	
EN13	Beschermde of herstelde habitats.	
EN14	Strategieën, huidige maatregelen en toekomstige plannen voor het beheersen van de gevolgen van de biodiversiteit.	
EN15	Aantal op de rode lijst van de IUCN vermelde soorten en soorten op nationale beschermingslijsten met habitats in gebieden binnen de invloedssfeer van bedrijfsactiviteiten, ingedeeld naar hoogte van het risico van uitsterven.	
EN16	Totale directe en indirecte emissie van broeikasgassen naar gewicht.	2.7 Planet, specifiek CO ₂ footprint, p. 44 Milieujaarverslag 2012*
EN17	Andere relevante indirecte emissie van broeikasgassen naar gewicht.	
EN18	Initiatieven ter verlaging van de emissie van broeikasgassen en gerealiseerde verlagingen.	

0

GRI Code	Inhoud	Verwijzing/aanvulling
EN19	Emissie van ozonafbrekende stoffen naar gewicht.	Niet van toepassing anders dan meegenomen in CO ₂ footprint. De activiteiten van Wageningen UR veroorzaken geen substantiële afbraak van de ozonlaag.
EN20	NO, SO en andere significante luchtemissies naar type en gewicht.	
EN20		N.v.t. - De activiteiten van Wageningen UR veroorzaken geen substantiële uitstoot van deze gassen.
EN22	Totaalgewicht afval naar type en verwijderingsmethode.	2.7 Planet, specifiek afval, p. 42
EN24	Gewicht van getransporteerd, geïmporteerd, geëxporteerd of verwerkt afval dat als gevaarlijk geldt op grond van bijlage I, II, III en VIII van de Conventie van Bazel en het percentage afval dat internationaal is getransporteerd.	Milieujaarverslag 2012*
EN23	Totaal aantal en volume van significante lozingen.	Niet van toepassing. Er vinden geen significante lozingen plaats van genoemde stoffen.
EN25	Benaming, grootte, beschermingsstatus en biodiversiteitswaarde van wateren en gerelateerde habitats die significante gevolgen ondervinden van de waterafvoer en -afvloeiing van de verslaggevende organisatie.	Niet van toepassing. Deze indicatoren wordt als 'niet-materieel' gezien voor Wageningen UR.
EN26	Initiatieven ter compensatie van de milieugevolgen van producten en diensten en de omvang van deze compensatie.	
EN27	Percentage producten dat is verkocht en waarvan de verpakking is ingezameld, naar categorie.	
EN30	Totale uitgaven aan en investeringen in milieubescherming naar type.	
EN28	Monetaire waarde van significante boetes en totaal aantal niet-monetaire sancties wegens het niet naleven van milieuwet- en -regelgeving.	2.10 Compliance, p. 50 e.v.
EN29	Significante milieugevolgen van het transport van producten en andere goederen en materialen die worden gebruikt voor de activiteiten van de organisatie en het vervoer van personeelsleden.	2.7 Planet, specifiek CO ₂ footprint, p. 44 Milieujaarverslag 2012*, onderdeel vervoer
SOCIALE PRESTATIE-INDICATOREN: ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN		
	Management approach disclosure	2.6 People, p. 30 e.v.
LA1	Totaal personeelsbestand naar type werk, arbeids-overeenkomst en regio.	Bijlage 2. Sociaal Jaarverslag, p. 133 e.v.
LA2	Totaal aantal en snelheid van personeelsverloop per leeftijdsgroep, geslacht en regio.	
LA7	Letsel-, beroepsziekte-, uitvaldagen- en verzuimcijfers en het aantal werkgerelateerde sterfgevallen per regio/ Ziekteverzuim, ongevallen, incidenten, etc. ook voor onderaannemers die voor de organisatie werken.	
LA10	Gemiddeld aantal uren dat een werknemer per jaar besteedt aan opleidingen, onderverdeeld naar werknemerscategorie.	
LA3	Uitkeringen aan voltijdmedewerkers die niet beschikbaar zijn voor deeltijdmedewerkers, per grootschalige activiteit.	Niet relevant gezien de COA overeenkomsten en de basis van activiteiten vanuit Nederland.
LA4	Percentage medewerkers dat onder een collectieve arbeidsovereenkomst valt.	De twee rechtspersonen van Wageningen UR hebben elk een eigen (branche)CAO; die van de VSNU voor de Wageningen University, en een eigen CAO voor Stichting DLO. Deze CAO's zijn samen van toepassing voor 99,9% van de medewerkers

GRI Code	Inhoud	Verwijzing/aanvulling
LA5	Minimale opzegtermijn(en) in verband met operationele veranderingen, inclusief specificatie in collectieve overeenkomsten	De wettelijke opzegtermijn bedraagt één maand. Binnen Wageningen UR kan deze oplopen tot vier maanden, afhankelijk van de duur van het dienstverband en de van toepassing zijnde CAO. Bij reorganisaties hebben herplaatsingskandidaten een ontslagbescherming van maximaal 15 maanden, afhankelijk van de van toepassing zijnde CAO.
LA6	Percentage van het totale personeelsbestand dat is vertegenwoordigd in formele gezamenlijke arbo-commissies van werkgevers en werknemers die bijdragen aan de controle op en advies over arbo-programma's.	Deze indicator wordt niet gezien als meest relevant voor Wageningen UR.
LA8	Opleidings-, trainings-, advies-, preventie- en risicobeheersings-programma's t.b.v. personeelsleden, hun families of omwonenden in verband met ernstige ziekten.	2.6 People, specifiek 2.6.1 p. 30 e.v.
LA9	Afspraken over arbo-onderwerpen vast- gelegd in formele overeenkomsten met vakbonden.	Wageningen UR heeft zich geconformeerd aan de Arbocatalogus VSNU. Deze geldt voor WU en DLO.
LA11	Programma's voor competentie management en levenslang leren die de blijvende inzet- baarheid van medewerkers garanderen en hen helpen bij het afronden van hun loopbaan.	2.6 People, specifiek 2.6.1 p. 30 e.v. Cursussen en trainingen aangeboden via Educational Staff Development Wageningen Graduate School, Wageningen Business School, In'to Languages en Bibliotheek, zie www.wageningenur.nl/nl/Onderwijs-Opleidingen.htm
LA12	Percentage medewerkers dat regelmatig wordt ingelicht omtrent prestatie- en loopbaanontwikkeling.	Zie LA11, Formeel 1x per jaar resultaat & ontwikkelingsgesprek (R&O), hierover ook KPI opgesteld in Strategisch Plan 2011-2014, zie 2.3.3, p. 18. Informeel worden medewerkers tussentijds geïnformeerd via intranet, leidinggevende en/of collega's.
LA13	Samenstelling van bestuurslichamen en onder- verdeling van medewerkers per categorie, naar geslacht, leeftijdsgroep, het behoren tot een bepaalde maatschappelijke minderheid en andere indicatoren van diversiteit.	Bijlage 2. Sociaal Jaarverslag, p. 133, Binnen bestuurslichamen van Wageningen UR wordt er gezocht naar een afspiegeling van de doelgroep. Hier wordt onder meer rekening gehouden met studenten, medewerkers, nationaal en internationaal.
LA14	Verhouding tussen basissalarissen van mannen en vrouwen per medewerkers-categorie.	Deze indicator wordt niet als meest relevant gezien voor Wageningen UR, gezien de gemaakte CAO afspraken.
SOCIALE PRESTATIES: MENSENRECHTEN		
	Management approach disclosure	2.6 People, p. 30 e.v.
HR1	Percentage van en totaal aantal aanmerkelijke investeringsovereenkomsten waarin clausules over mensenrechten zijn opgenomen of waar- van de naleving van de mensenrechten is getoetst.	2.9 Leveranciers en ketenverantwoordelijkheid, p. 49 e.v.
HR2	Percentage belangrijke leveranciers en aan- nemers die getoetst zijn op naleving van de mensenrechten en op getroffen maatregelen.	
HR3	Totaal aantal uren personeelstraining over beleid en procedures betreffende aspecten van mensenrechten die relevant zijn voor de activiteiten, met inbegrip van het percentage van het personeel dat de trainingen gevolgd heeft.	
HR4	Totaal aantal gevallen van discriminatie (en de getroffen maatregelen).	2.5 In dialoog met de Wereld, p. 28 e.v.

GRI Code	Inhoud	Verwijzing/aanvulling
HR5	Activiteiten waarvan is vastgesteld dat daarbij een aanzienlijk risico zou kunnen gelden voor het recht op de uitoefening van de vrijheid van vereniging en collectieve arbeidsonderhandelingen, alsmede de maatregelen die zijn getroffen ter ondersteuning van deze rechten.	Niet van toepassing
HR6	Activiteiten waarvan is vastgesteld dat er een aanzienlijk risico is van gevallen van kinderarbeid, alsmede de maatregelen die zijn getroffen en gericht op de uitbanning van kinderarbeid.	
HR7	Activiteiten waarvan is vastgesteld dat er een aanzienlijk risico is van gevallen van gedwongen of verplichte arbeid, alsmede de maatregelen die zijn getroffen en gericht op de uitbanning van gedwongen of verplichte arbeid.	
HR9	Totaal aantal gevallen van overtreding van de rechten van de inheemse bevolking, alsmede de getroffen maatregelen.	
HR8	Percentage van het beveiligingspersoneel dat training heeft gevolgd in het beleid of de procedures van de organisatie betreffende aspecten van de mensenrechten die relevant zijn voor de activiteiten.	2.6.1.5 Beveiliging, p. 34
SOCIALE PRESTATIE-INDICATOREN: MAATSCHAPPIJ		
	Management approach disclosure	2.6 People, p. 30 e.v.
SO1	Programma's en beleid om negatieve impact van de bedrijfsactiviteiten op de maatschappij te managen.	2.5 In dialoog met de Wereld, p. 28 e.v. 2.10 Compliance, p. 50 e.v. Wageningen UR ontwikkelt kennis en leidt jonge mensen op in het domein gezonde voeding en leefomgeving en helpt organisaties, overheden en bedrijven om die kennis overal ter wereld in de praktijk toe te passen. Ze zoekt naar manieren om pesticiden gebruik en proefdiergebruik terug te dringen en om dierenwelzijn te verbeteren.
SO2	Percentage van en totaal aantal bedrijfseenheden geanalyseerd op corruptie gerelateerde risico's.	2.10 Compliance, specifiek 2.10.6, p. 50 e.v.
SO3	Percentage van het personeel dat training in anticorruptiebeleid en -procedures van de organisatie heeft gevolgd.	
SO4	Maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van gevallen van fraude/corruptie.	
SO7	Totaal aantal rechtszaken vanwege concurrentiebelemmerend gedrag, anti- kartel-, en monopolistische praktijken, alsmede de resultaten van deze rechtszaken.	
SO8	Monetaire waarde van significante boetes en totaal aantal niet-monetaire sancties wegens het niet naleven van wet- en -regelgeving.	
SO5	Standpunten betreffende publiek beleid en deelname aan de ontwikkeling ervan, evenals lobbyen.	Contacten van Wageningen UR zijn er op gericht om kennis te ontwikkelen, 'Public Affairs' is derhalve geen issue.
SO6	Totale waarde van financiële en in-natura- bijdragen aan politieke partijen, politici en gerelateerde instellingen per land.	Niet van toepassing
SOCIALE PRESTATIE-INDICATOREN: PRODUCTVERANTWOORDELIJKHEID		
	Management approach disclosure	Productverantwoordelijkheid in relatie tot de waardeketen is beschreven in 4 Reikwijdte van het verslag, p. 125 e.v.

GRI Code	Inhoud	Verwijzing/aanvulling
PR1	Levensduurstadia waarin de gevolgen van producten en diensten voor gezondheid en veiligheid worden beoordeeld met het oog op verbetering en het percentage van belangrijke product- en dienstencategorieën die aan dergelijke procedures onderhevig zijn.	Niet van toepassing. Deze indicatoren zijn niet relevant voor Wageningen UR aangezien het een kennisinstelling betreft
PR2	Totaal aantal gevallen van niet-naleving van regelgeving en vrijwillige codes betreffende gevolgen voor gezondheid en veiligheid van producten en diensten gedurende de levensduur, naar type resultaat.	
PR3	Type informatie over producten en diensten dat verplicht wordt gesteld door procedures en het percentage van belangrijke producten en diensten die onderhevig zijn aan dergelijke informatie-eisen.	Niet van toepassing. Wageningen UR is 'niet materieel'
PR4	Totaal aantal gevallen van niet-naleving van regelgeving en vrijwillige codes betreffende informatie over en etikettering van producten en diensten, naar type resultaat.	
PR5	Beleid ten aanzien van klanttevredenheid, met inbegrip van resultaten van onderzoeken naar klanttevredenheid.	2.1 Kengetallen p. 10 e.v. 2.6.4 Facilitaire diensten, p. 39 2.2.6 Internationalisering, onderdeel ISB, p. 15 2.2.2 Wageningen University, p. 12
PR6	Programma's voor de naleving van wetten, standaarden en vrijwillige codes met betrekking tot marketingcommunicatie, waaronder reclame, promotie en sponsoring.	Wageningen UR heeft een beperkt budget voor marketing communicatie. De uitingen waarvoor dit budget wordt ingezet zijn geen reclame-uitingen in de klassieke zin van het woord, maar factbased communicatie. In de advertenties wordt ingegaan op voorbeelden van onderzoek dat door Wageningen UR wordt verricht. Er zijn geen richtlijnen of codes van toepassing op deze uitingen (IM's) en er is geen sprake van incidenten of rechtzaken naar aanleiding van marketing communicatie uitingen.
PR7	Totaal aantal gevallen van niet-naleving van regelgeving en vrijwillige codes betreffende marketingcommunicatie, waaronder reclame, promotie en sponsoring, naar type resultaat.	
PR8	Totaal aantal gegronde klachten over inbreuken op de privacy van klanten en het kwijtraken van klantgegevens.	2.10 Compliance, p. 50 e.v. 2.5 In dialoog met de Wereld, p. 28 e.v.
PR9	Monetaire waarde van significante boetes wegens het niet-naleven van wet- en -regelgeving betreffende de levering en het gebruik van producten en diensten.	

*Naast het Jaarverslag is een Milieujaarverslag 2012 opgesteld ten behoeve van het voldoen aan vergunningvoorschriften van de vigerende milieuvergunningvoorschriften, zie www.wageningenur.nl/nl/Over-Wageningen-UR/Duurzaamheid.htm Milieu-indicatoren en resultaten in 2012 van Wageningen UR zijn in het Milieujaarverslag 2012 in meer detail geformuleerd dan voorliggend Jaarverslag 2012.

Colofon

uitgave
Wageningen UR, juni 2013
www.wageningenUR.nl

redactie
Werkgroep Jaarverslag Wageningen UR

eindredactie
Wageningen UR, Communication Services

vormgeving en opmaak
Wageningen UR, Communication Services

fotografie
Guy Ackermans

drukwerk
MediaCenter B.V. Rotterdam

To explore
the potential
of nature to
improve the
quality of life

De missie van Wageningen UR (University & Research centre) is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen UR bundelen Wageningen University en negen gespecialiseerde onderzoeksinstituten van stichting DLO hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 6.000 medewerkers en 9.000 studenten behoort Wageningen UR wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.
